

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 28.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

15 ΜΑΪΟΥ 1894

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τὰ σερβικά πράγματα εἰς νέαν καὶ κρισιμωτέραν εἰσῆλθον φάσιν. — Τὸ ἀνώτατον τοῦ βασιλείου δικαστήριον, ἀποφηνάμενον τελεσιδικῶς περὶ τοῦ προσφάτου οὐκαζίου, δι' οὗ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἀπέδιδε τοῖς γονεῦσι τὰ συνταγματικὰ αὐτῶν ὡς μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας δικαιώματα, ἦρε τὸ κύρος αὐτοῦ, ὡς ἐκδεδομένου κατ' ἀθέτησιν τῶν συνταγματικῶν θεσμῶν, ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος, περιστάς οὕτω πρὸ τοῦ διλήμματος, ἢ νὰ ὑποχωρήσῃ μετὰ ζημίας τοῦ γοήτρου αὐτοῦ καὶ ἐπὶ κινδύνῳ δημιουργίας μὲν προηγουμένου, ὅπερ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ θὰ περιορίζεν ἐφεξῆς αὐστηρῶς εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ γράμματος τοῦ συντάγματος διαγραφόμενα ὄρια, ἐνθαρρύνσεως δὲ τῶν ριζοσπαστικῶν εἰς ἐπιμονωτέραν ἐν τῇ πρὸς τὸ Στέμμα συμπεριφορᾷ αὐτῶν στάσιν, ἢ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον, διὰ νέου τολμήματος ἐπιχειρῶν τὴν ἐν ἰσχύι διατήρησιν τοῦ περὶ τῶν γονέων διατάγματος αὐτοῦ, προὔτιμησε τὸ δεύτερον. — Οὕτω τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ διὰ νέου οὐκαζίου προέβη εἰς τὴν κατάργησιν τοῦ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ χορηγηθέντος κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀπὸ τοῦ θρόνου παραιτήσεως αὐτοῦ συντάγματος καὶ ἀνεκάλεσεν ἐν ἰσχύι τὸ τοῦ 1869 πολίτευμα, σκιάν μόνον ἀντιπροσωπευτικοῦ συστήματος περιέχον. — Ἀλλὰ τοιαῦτα ἔργα, ὡς πᾶς ἐννοεῖ, δὲν ἐκτελοῦνται ἀνευ κλονισμῶν· ἐπειδὴ δὲ καὶ πρότερον ὑπῆρχον ὑπόνοιαι περὶ μελετωμένης τοιαύτης τινὸς μεταπολιτεύσεως, οἱ πρόμαχοι τοῦ καθεστώτος προέβησαν εἰς διάφορα διαβούλια, ὧν τὰ μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα, ἐπιταθέντα μετὰ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ μεταπολιτευτικοῦ διατάγματος, ἐγένοντο συλλήψεις καὶ κατ' οἶκον ἔρευναι καὶ ἄλλαι ἐνέργειαι, ἐν αἷς ζωηρῶς ἀναμνύονται τὰ ὀνόματα τοῦ ἡγέτου τῶν ριζοσπαστικῶν κ. Πάσιτς καὶ τοῦ μνησθῆρος πρίγκηπος Πέτρου Καραγεώργεβιτς. — Κατὰ τὰ ἄλλα, ἢ ὑπὸ τὸν

κ. Νικολάεβιτς κυβέρνουν, ἵνα μὴ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μεταπολιτεύσεως ταύτης ὑπάρχῃ αὐτῇ ὑπεύθυνος, καὶ ὡς εἰ πρότερον ἦν κοινοβουλευτικῶς καθηρησιμὴν καὶ ἦν χρεία νὰ συγκροτηθῇ κατὰ τοὺς νέους τῆς χώρας πολιτειακοὺς ὄρους, ὑπέβαλε πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ διατάγματος τὴν παραιτήσιν αὐτῆς τῷ βασιλεῖ, ὅς, καθ' ἃ οὐδεὶς ἀμφέβαλλεν, ἔσπευσε νὰ περιβάλῃ διὰ νέου κύρους πάντα τὰ μέλη τοῦ ὑπουργείου, ἐκφράσας αὐτῷ τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτοις συνεκρότησεν ἴδιον συμβούλιον τοῦ κράτους, νέον δὲ διώρισε πρόεδρον τοῦ Ἀκυρωτικοῦ. — Κατὰ τινὰς ἐκ τῆς σερβικῆς πρωτεύουσος πληροφορίας ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος διὰ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἀναστολῆς τοῦ πολιτεύματος δὲν σκοπεῖ τὴν διαρκῆ εἰς τὸ ἀρχαῖον σύστημα ἐπαναγωγὴν τῆς χώρας, διὰ τοῦ μέτρου δὲ τούτου ἐπιδιώκει μόνον τὴν πραγμάτωσιν τῆς ἀποδόσεως τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ. Ἀλλὰ τίς ἀμφιβάλλει ὅτι ὁ βασιλοπάτωρ, οὗ γνωστὸς ὁ χαρακτήρ καὶ αἱ ἀρχαί, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἢ πικρὰ ἐπὶ τῇ παραχωρήσει τοῦ συντάγματος καὶ τῇ παραιτήσει τοῦ στέμματος μεταμέλεια, ἀπαξ ἰδὼν τὴν χώραν ἀναδρομηθεασάν, θὰ ἐπιλάβηται τῆς εὐκαιρίας πρὸς διατήρησιν αὐτῆς ἐν τῷ σημεῖῳ τούτῳ; — Τὸ πρᾶγμα διηυκόλυνεν, εἴνε ἀληθές, ἴσως δὲ καὶ κατέστησεν ἐν μέρει ἀναγκαῖον ὁ διηνεκὴς σάλος, ὑφ' οὗ ἐταράσσετο ἡ χώρα ὑπὸ τῆς προώρου προικοδοτήσεως αὐτῆς διὰ τοῦ ἀδῶρου δώρου οὕτως ἀχαλίνων συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν· ἀλλ' ἐξ ἴσου ἀληθές τυγχάνει ὅτι ὤφειλεν ὁ κόμης τοῦ Τακόβου νὰ μὴ ἀγνοῇ ὅτι τῶν τοιοῦτων παραχωρήσεων εὐχερδέστερα εἶνε ἢ ἐκτέλεσις ἢ ἡ ἀνάκλησις, μετὰ ἐξαετῆ μάλιστα ἀπόλαυσιν τῶν δελεαστικῶν αὐτῶν καρπῶν. — Ἐν τούτοις μέχρι τῆς ὥρας τὰ πράγματα βαίνουν κατὰ τὰς ἐκ Βελιγραδίου εἰδησεις ἐν σχετικῇ γαλήνῃ, ἀνευ σπουδαίου ἐπεισοδίου ἐκτελεσθεισῶν πασῶν τῶν τῇ καταργήσει τοῦ συντάγματος ἐπακολουθησασῶν μεταβολῶν ἐν τῷ προσωπικῷ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν καταργήσεων νόμων, ἀπορρεόντων ἐκ τοῦ συντάγμα-

τος τούτου και ὑπὸ τῶν ριζοσπαστικῶν κυρίως θεσπισθέντων ἐλπίζεται δὲ ὅτι κατὰ τὰ αὐτὰ θὰ χωρήσῃ καὶ ἡ περαιτέρω παγίωσις τῆς νέας καταστάσεως. Τοπρᾶγμα κατὰ τὸ πλεῖστον εξαρτᾶται ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν συγκεντρωσάντων ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν τὴν ἀρχήν. Οὐδὲ θὰ δύνανται ἐφεξῆς ν' ἀποδίδωσι τὴν ἀποτυχίαν εἰς τὰς ὑπὸ τῶν ριζοσπαστικῶν δημιουργουμένης δυσχερείας. Ὁ τρόπος, καθ' ὃν τοῦ λοιποῦ τὸ νομοθετικὸν τοῦ βασιλείου Σῶμα θὰ συγκροτῆται, ὁ συμβουλευτικὸς μόνον χαρακτῆρ τοῦ Σώματος τούτου, τῶν νομοσχεδίων ὑποβαλλομένων ὑπὸ τοῦ ἀνακτοβουλίου, τὰ κατὰ τὸ ἐπαναφερόμενον σύστημα ἰσχύοντα ὡς πρὸς τινὲς διάρκειαν καὶ τὴν διάλυσιν τῆς Σκουψίνας κλπ. τοσοῦτον περικόπτουσι τὴν κοινοβουλευτικὴν δύναμιν τῆς ἐθνικῆς μερίδος, ὥστε αὕτη παύει πλέον ὀριστικῶς ἐπιδρῶσα ἐπὶ τῶν πραγμάτων τοῦ ἔθνους. — Ἡ τύχη τούτου καταλείπεται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ὀνείαν καὶ τὴν ἐμβρίθειαν τοῦ νεαροῦ βασιλέως καὶ τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν ἀνιδιοτέλειαν τῶν πάσης τάξεως συμβούλων αὐτοῦ, οἵτινες ὀφείλουσι μὴδὲ στιγμὴν νὰ ἐπιλανθάνωνται τῆς εὐθύνης, ἣν ὑπέδυσαντο, οἰκεία βουλή ἀπαλλάξαντες τὸ ἔθνος ἀπὸ μεγάλου μέρους τῆς αὐτοκυβερνήσεως αὐτοῦ καὶ αὐτοὶ ἀναλαβόντες τὸ ὅλον βάρος. — Εὐχόμεθα ὅπως ἡ ἐλπίς αὕτη πραγματωθῇ πρὸς εὐτυχίαν τοῦ σερβικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἀνάσσαντος οἴκου.

Πρὸς τῇ ρωσογερμανικῇ ἐμπορικῇ συμβάσει συνετελέσθη, ὑπογραφείσα ἤδη, καὶ ἡ ρωσοαυστροουγγρική, ἀποτελοῦσα τὸν δευτέρον καρπὸν τῆς ἐξελίξεως τῆς νέας ἐν Ρωσίᾳ οἰκονομικοεμπορικῆς πολιτικῆς. — Ἡ μεγάλη τοῦ Βορρᾶ Δύναμις, ἐγγὺς οὕσα τῆς συμπληρώσεως τῆς μεγάλης καὶ ριζικῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς αὐτῆς ἀναδιοργανώσεως, συνάψασα δὲ ὑπηρετικώτατον καὶ τῶν συμφερόντων αὐτῆς δεσμόν, τὸν πρὸς τὴν γαλλικὴν Δημοκρατίαν, εἶχε χρεϊανκατοχυρώσεως τῆς νέας αὐτῆς καὶ περιόπτου ἐν Εὐρώπῃ θέσεως δι' οἰκονομικοεμπορικῶν ἀνταρτισμάτων, ἅτινα θὰ παρεῖχον μὲν ἐπαρκὲς ἀντιστάθμισμα πρὸς τὰς μεγάλας θυσίας, εἰς ἃς ὑπεβλήθη τό τε δημόσιον ταμεῖον καὶ ὁ ρωσικὸς λαὸς χάριν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀνοργανωτικοῦ τούτου προγράμματος, διὰ τοῦ ἐν αὐτοῖς δὲ κατ' ἀνάγκην ὑπάρχοντος χαρακτῆρος τῆς ἀμοιβαιότητος θὰ ἐξουδετέρουν ὅπως οὖν τὰ ἀποτελέσματα τῆς δυσθυμίας, μεθ' ἧς αἱ ἀντίζηλοι αὐτῆς Δυνάμεις θὰ προσέβλεπον τὰς ρωσικὰς προσόδους, ἀνεπιφθόνους τρόπον τινὰ γινομένης οὕτω. Τοῦτο λοιπὸν ἡ Ρωσία ἐπεζητήσασα καὶ τοῦτο κατὰ τὸ δυνατόν κατῴρθωσεν διὰ τῶν πρὸς τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Αὐστροουγγαρίαν ἐμπορικῶν συμβάσεων αὐτῆς. — Οἱ περὶ τὴν Τριπλῆν κύκλοι, διὰ τοῦ πρίσματος τῶν ἰδίων σκέψεων καὶ πόθων ἐξετάζοντες πᾶσαν κίνησιν τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς, ἔσπευσαν, ὡς γνωστὸν, τὴν ἐξέλιξιν ταύτην νὰ παραστήσωσιν ὡς τροπὴν ἐπελθοῦσαν ἐπὶ τῶν ἰδεῶν τῶν ἐν Πετροπόλει ὡς πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῶν σχέσεις καὶ μονοουκ ὡς τεκμήριον δεδογμένης ἤδη ἐγκαταλείψεως τοῦ τῆς Κρονστάδης καὶ τῆς Τουλῶνος ἔργου· εἰς τὴν ὑποστήριξιν μάλιστα τῆς τοιαύτης αὐτῶν θέσεως ἐνόμισαν ὅτι εὖρον ἰσχυρὸν ἐπιχειρημα ἐν τῇ γάμφῃ τοῦ ρώσου διαδόχου μετὰ γερμανίδος πριγκιπίδης· ἀλλὰ διὰ

φοροὶ μετὰ ταῦτα δηλώσεις τοῦ ἡμεπιδήμου τε καὶ μὴ τύπου τῆς Πετροπόλεως, ὡς καὶ ἄλλα διδόμενα, ἔπεισαν ἕκτοτε πάντας τοὺς μὴ ἀποφασίσαντας μὴδέποτε νὰ πεισθῶσιν ὅτι οὐδεμία μὲν ἐπῆλθεν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ πολιτικῇ τῆς Ρωσίας τροπὴ, μόνον δὲ οἰκονομικοεμπορικοὶ καὶ ἄλλοι λόγοι, ἀφορῶντες ἀκριβῶς εἰς τὴν παγίωσιν τῆς μέχρι τοῦδε πολιτικῆς, ὑπηγόρευσαν τοῖς ἐν Πετροπόλει τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος στάσιν αὐτῶν. — Ἐπειτα ὑπάρχουσι νεώτερά τινα γεγονότα, κατ' ἀνοχὴν, ἵνα τὸν ἐλαφρότατον τρόπον ἐκφράσεως μεταχειρισθῶμεν, τῆς τριπλῆς συμμαχίας τελούμενα, ἅτινα, ἀντιβαίνοντα ἀντικρως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς, μαρτυροῦσιν ὅτι μέγα πολιτικὸν χάσμα ἐξακολουθεῖ χωρίζον τὴν Μ. τοῦ Βορρᾶ Δύναμιν ἀπὸ τοῦ τευτονοῖταλικοῦ συνασπισμοῦ.

Ἡ Γαλλία διανύει αὖθις ὑπουργικὴν κρίσιν. — Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Καζιμίρ Περιέ, ἀποβλέπων, καθ' ὃ φαίνεται, εἰς τὴν προεδρείαν τῆς Δημοκρατίας καὶ ἀφορμὴν ζητῶν, ὅπως διὰ τῆς ἀπὸ τῆς πρωθυπουργικῆς ἀρχῆς ἀποχωρήσεως ἀνακτῆσθαι τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ εἰρημένῳ σκοπῷ, ὡς τοιαύτης ἐπελάβετο μειονοψηφισθεὶς τινος τῆς κυβερνήσεως ἐν ἀσημάντῳ ζητήματι καὶ ἔσπευσεν ὑποβαλὼν τῷ προέδρῳ τὴν παραίτησιν ἀθροῦ τοῦ ὑπουργείου. — Τὸ ζήτημα, ὅπερ ἐχρησόμευσεν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἦν τὸ τῶν ὑπαλλήλων τῶν σιδηροδρόμων τοῦ κράτους, οἷς ὁ ἐπὶ τῶν δημοσίων ἔργων ὑπουργὸς κ. Σοννᾶρ ἠρνεῖτο τὸ δικαίωμα τῆς μετοχῆς εἰς τὰς συνεδρίας τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων, καθ' ὃ δέ, πολλῶν ἄλλων ὑποβληθεισῶν μετὰ τὴν συζήτησιν ἡμερησίων διατάξεων, ἡ κυβερνήσις ἀπήτησε τὴν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν ἀπλῆν καὶ καθαρὰν μετάβασιν, ἥτις, καταπολεμηθεῖσα ὑπὸ τῶν συνησπιόμενων ριζοσπαστικῶν καὶ συντηρητικῶν στοιχείων, ἀπερρίθη, κατὰ 40 ψήφους μειονοψηφισαντος τοῦ ὑπουργείου. — Ὅτι δὲ ὁ κ. Περιέ ἐπεζητεῖ τὴν εὐκαιρίαν φαίνεται καὶ ἐκ τούτου· καθ' ὅλην τὴν συζήτησιν οὐδὲ δύο ἀπήγγειλε λέξεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος, λακωνικώτατα μόνον ἐν τέλει τὴν ἀπλῆν καὶ καθαρὰν ἡμερησίαν διάταξιν ἀπαίτησας. Δυνάμεις λοιπὸν οὐ μόνον νὰ μὴ ἀποδώσῃ εἰς τὴν ψήφον ταύτην τῆς Βουλῆς, ἥτις μάλιστα κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ἐπεδοκίμαζε καθ' ὅλοκληρίαν τὴν γενικὴν πολιτικὴν αὐτοῦ, σπουδαιότητα, ἦν αὕτη οὐδαμῶς ἐκέκτητο, ἀλλὰ καὶ νὰ μεταβάλῃ ἴσως δι' ἀγορεύσεως αὐτοῦ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σχετικῆς ψηφοφορίας καὶ μὴ πράξας τοῦτο, ἔδειξε πασιφανῶς ὅτι ἡ τῆς κυβερνήσεως προεδρεία ἀπέβαινε ἀνεπαρκὴς εἰς θεραπείαν τῆς φιλοδοξίας αὐτοῦ, εἰς τὴν τῆς Δημοκρατίας προεδρείαν ἀποβλέποντος. — Ὁ κ. Καρνὸ, ἔρηνθέντος τοῦ κ. Μπουρζὸ ἀτὸν σχηματισμὸν τῆς νέας κυβερνήσεως, τὸ ἔργον ἀνέθετο τῷ τέως προέδρῳ τῆς Βουλῆς, πρῶτον δὲ τῆς κυβερνήσεως, κ. Δουπουῖ, ὃς ἀπεδέξατο τὴν ἐντολήν· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ διεκπερατώσῃ αὐτὴν διὰ τὰς ὑπὸ τῆς κοινοβουλευτικῆς καταστάσεως παρεμβαλλομένης δυσχερείας, παρουσιαζούσας τοὺς ριζοσπαστικούς ὡς σπουδαίως διεκδικοῦντας τὴν ἐκ τῆς μερίδος αὐτῶν συγκρότησιν τῆς κυβερνήσεως, πρᾶγμα εἰς σφοδρὰς σκέψεις δυνάμενον νὰ ἐμβάλῃ πάντα μὴ ἐν πᾶσιν ἀνεπιφυλάκτως αἰσιοδοξοῦντα. Μ. Ε. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ.

ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΝ Τῆ ΔΙΑΔΕΚΤῶ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ.*

Ἦδη πλέον δικαίως ἐσχηματίσθη ἡ πίστις, ὅτι αἱ φιλοσοφικαὶ ἰδέαι τῆς ἀρχαίας Ἰνδικῆς, ὡς καὶ αἱ θεότητες αὐτῆς, ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις ἤδη χρόνοις μεταχρετεύθησαν εἰς Αἴγυπτον, Περσίαν, λοιπὴν δυτικὴν Ἀσίαν καὶ ἐντεῦθεν εἰς Εὐρώπην, ὅτι πολλὰς τῶν φιλοσοφικῶν ἰδεῶν, ἀκαταλήπτους τῷ κοινῷ λαῷ οὖσας, ἐδιδάσκοντο ἐν τοῖς μυστηρίοις μόνον οἱ μυούμενοι, καὶ ὅτι οἱ ἀρχαιότατοι Ἕλληνες φιλόσοφοι ἐκ τούτων τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἠντλήσαν τὰς γνώσεις αὐτῶν, οἱ δὲ Νεοπλατωνικοὶ ἔτι μᾶλλον ἀπεκάλυψαν τῷ κόσμῳ τὸ περιεχόμενον τῶν διδασκαλιῶν αὐτῶν ἐν μέρει, ὅπως ἀποδείξωσιν, ὅτι αἱ μεταγενέστεραι ἰδέαι οὐδὲν τὸ καινὸν εἶχον, καθ' ὅσον ἐνυπῆρχον αὐταὶ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ τῶν λαῶν πίστει. Ἐπομένως τὸ σύνολον τῆς μυθολογίας προσέλαβε διὰ τῆς θεωρίας ταύτης σύνδεσμον συστηματικώτερον. Διαπιστώθη πλέον, ὅτι ἡ περὶ ἐνὸς ὑψίστου ἀρχικοῦ ὄντος διδασκαλία ἐστὶν ἡ πρώτη, τῆς πολυθείας μάλιστα βραδύτερον ἐξ αὐτῆς πηγασάσης, καὶ ὅτι ἐπομένως πάντες οἱ θεοὶ δέον ὅπως θεωρῶνται ὡς ἀπόρροισι ταύτης τῆς μόνης ἀρχικῆς ὑπάρξεως, ὡς ἰσχυροὶ ἰδιαίτεροι ἀποκαλύψεις τῶν ὑψίστων αὐτῆς ιδιοτήτων. Τὸ δὲ σύστημα τοῦτο τῶν ἐκ τῆς ἀρχικῆς ὑπάρξεως ἀπορροῶν ἤρξατο ἐν Ἰνδία. Τῷ αἰωνίῳ καὶ ὅλως αὐτάρκει πρώτῳ ὄντι ἔδοξεν ὅπως ἀποκαλύψῃ τὴν δυνάμιν καὶ λαμπρότητα αὐτοῦ εἰς ἕτερον ἐκτός αὐτοῦ ὑπάρχοντα ὄντα, καὶ διὰ τῆς πρώτης ταύτης ἰδέας τοῦ θεοῦ ἔλαβον ὑπόστασιν αἱ τρεῖς ὑψηλαὶ δυνάμεις, ἧτοι ἡ δημιουργοῦσα, ἡ διατηροῦσα καὶ ἡ καταστρέφουσα δυνάμεις. Ἦδη πλέον ἐν ἀκολουθίᾳ βαθμηδὸν κατερχομένη ἀνεπτύχθη ἐκ τούτων τῶν πρώτων δυνάμεων ὁ πνευματικὸς κόσμος, ἀκολούθως προῆλθεν εἰς μέσον ὁ κόσμος τῶν φαινομένων τῶν αἰσθησέων διὰ τῆς πνυτοδυναμίας τῶν δημιουργούτων δυνάμεων καὶ ἦδη ἐμφανίζονται αὐταὶ αὐταὶ ἐν τάξει ὑποδεστέρας καὶ ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τὴν ὕλην ὡς πνευματικαὶ τῆς φύσεως δυνάμεις, αἵτινες ἀποκαλύπτονται ἐν τῷ ἡλίῳ, τῇ σελήνῃ, τῇ γῆ, τοῖς πλανήταις καὶ τοῖς ἀπλανέσιν ἀστράσιν.

Ἐν ταύτῃ τῇ ὑποδεστέρας τάξεως δυνάμει ἐνεργοῦσα διακρίνει τις τὰς δύο ἀντιθέσεις τοῦ ἄρρενος καὶ θήλεος καὶ προσωποποιεῖ ἑκατέραν ὡς ἰδιαίτερον δυνάμιν διὰ τῆς συννώσεως δὲ αὐτῶν ἐξακολουθεῖ διαρκῶς ἡ μεγάλη τῆς δημιουργίας λειτουργία. Τοῦτο τὸ ἐν Ἰνδίᾳ ἐπιφανὲν σύστημα μετεδόθη εἰς τὰς δυτικὰς χώρας. Εὐρίσκομεν αὐτὸ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Περσίᾳ, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου καὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἰλισσοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς περιουσίας αἱ θεότητες ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ λαοῦ ἀπεγυμνώθησαν βαθμηδὸν τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν πνευματικότητος, ὥστε ἐν τῷ πολυθεϊσμῷ τῶν Ἑλλήνων περὶστανταὶ μάλιστα

ὑπὸ μορφῆν ἀνθρωπίνην καὶ δὴ οὐχὶ ἀπηλλαγμένη τῶν ἐλλείψεων τῆς ὕλης. Ἐν τοῖς μυστηρίοις ὅμως περιεσώθη τὸ πνευματικὸν τῆς φύσεως αὐτῶν, διότι ἐν αὐτοῖς ἐδιδάσκατο καὶ ἡ ἀληθὴς συνοχὴ τοῦ Παντός, καὶ τίνι τρόπῳ πᾶσαι αἱ φυσικαὶ δυνάμεις, αἵτινες ἐν τῇ δημοσίᾳ λατρείᾳ ἐμφανίζονται ἐν τῷ προσώπῳ τῶν θεῶν, συμπύπτουσιν ἐν τῇ ἀρχικῇ ἰδέᾳ, καὶ οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν, εἰμὴ ἀποκαλύψεις ἐνὸς καὶ μόνου αἰωνίου, πανσόφου καὶ πνυτοδυνάμου πρώτου ὄντος, ὅπερ οὐδεμίαν γλῶσσαν, οὐδεμίαν εἰκὼν δύναται ἔτι παρῆσθαι. Ἦδη ἐν Ἰνδία ἐγένετο ὑποκείμενον τῶν ἐρευνῶν τῶν σοφῶν τὸ μέγα ζήτημα ἀπόθεν τὸ κακὸν ἐν τῷ κόσμῳ;», ἐζήτουν δὲ ὅπως λύσωσι τὸ μέγιστον τούτου πρόβλημα διὰ τοῦ μύθου, ὅτι μερὸς τις τῶν ἀγαθῶν καὶ ἀγῶν πνευμάτων, ὑπ' ἀλαζονείας παρῆρθεῖσα, ἀντεπεξῆλθε κατὰ τῶν ὑψηλῶν πρώτων δυνάμεων, ταῖς ὁποῖαις ὤφειλε τὴν ὑπάρξιν αὐτῆς, ὥστε ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρρίφθησαν τὰ πνεύματα ταῦτα εἰς τὸν τόπον τοῦ σκότους, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ ὁ αἰώνιος, εὐσπλαγχνισθεὶς αὐτῶν, ἐδημιούργησε τὸν αἰσθητὸν κόσμον, ἵνα κατοικῶσιν ἐν αὐτῷ βαθμιαίαν σειρὰν σωμάτων καὶ ἐπιτύχουσιν οὕτω τῆς εὐκαιρίας τοῦ καθιρῆσθαι ἐκ τῶν προσημμένων αὐτοῖς σκωριῶν καὶ ἀνυψωθῶσιν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν καθρότητα. Ἐν Περσίᾳ διεμορφώθη ἡ αὐτὴ ἰδέα ἐν τῷ μύθῳ τοῦ ἀγῶνος μεταξὺ τοῦ Ἀρειμᾶνος καὶ Ὀρμίσδου ἐν τῇ μετέπειτα Ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ, προῆλθεν ἐξ αὐτῆς ἡ διδασκαλία περὶ διαβόλου καὶ πονηρῶν πνευμάτων ἐν Αἰγύπτῳ ὅμως καὶ τῷ Ἑλληνικῷ πολυθεϊσμῷ εὐρίσκει τις μόνον ἀσθενὴ ἔχνη τῆς ἰδέας ταύτης ἐν τοῖς μύθοις τῶν κατὰ τῶν θεῶν ἀγωνισαμένων ὄντων, ἧτοι ἐν ταῖς Τιτανομαχίαις καὶ Γιγαντομαχίαις, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῦ Τυφῶνος πρὸς τοὺς οὐρανίους. Τούναντιον ἢ ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ τούτου μύθου πηγάσσα διδασκαλία περὶ τῆς προὑπάρξεως τῆς ψυχῆς καὶ τῆς περιουσίας αὐτῆς διὰ γήινων σωμάτων παρ' Ἑλλήσι καὶ Αἰγυπτίοις προσέλαβε λίαν εὐρεῖαν ἐξάπλωσιν καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἐξαρτωμένη ἰδέα, ὅτι ἄπας ὁ αἰσθητὸς κόσμος οὐκ ἐστὶν ἡ ἀληθὴς ἡμῶν πατρίς, ὅτι τὸ σῶμα, ἡ κατοικία τῆς ψυχῆς ἡμῶν, δύναται ἔτι θεωρῆται ἄπλῶς εἰρκτὴ αὐτῆς, ὅτι τὸ πνεῦμα, ἵνα ὡς οἶόν τε τάχιον ἐπανέλθῃ εἰς τὴν κυρίως οὐσίαν αὐτοῦ, εἰς τὸν κόλπον τῶν θεῶν, εἰς τὸν κόσμον τῆς πνευματικότητος, ὀφείλει ἵνα ὡς οἶόν τε ἀπαλλαγῇ τῶν δεσμῶν τοῦ γήινου καὶ διατελῇ ἐν διαρκείᾳ ἀγῶνι κατὰ τῆς σωματικῆς ἡδονῆς. Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις καὶ Ἑλλήσι, πιθανῶς δὲ καὶ ἐν Ἰνδία καὶ Περσίᾳ, ἐσχετίσθη ἡ διδασκαλία αὕτη συγχρόνως πρὸς φυσικὰ φαινόμενα οὕτω λ. χ. τὸ ἡμισυ εἰεῖνο μέρος τῆς ἐκλειπτικῆς, ἔνθα ὁ ἥλιος κατέρχεται ἐκ τοῦ Καρκίνου μέχρι τοῦ Αἰγόκερω, ὑπῆρξεν ἡ εἰκὼν τοῦ βασιλείου τοῦ φωτός, τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, καὶ ἡ τροχία τοῦ ἡλίου συγχρόνως ἡ ὁδὸς τῶν ψυχῶν. Διὰ τῆς πύλης τοῦ Καρκίνου εἰσέρχονται αὐταὶ εἰς τὸν αἰσθητὸν κόσμον καὶ ἐγκαταλείπουσι τὸ

*) Ἰδε ἀριθ. 27, σελ. 523—525.

κράτος τῶν θεῶν. Εἰσδύουσι λοιπὸν ὅλον ἐν βαθύτερον εἰς τὸν κόσμον τῶν φαινομένων, μέχρις οὐ ἐπὶ τέλους ἐκ τῆς κραιπλής τῆς σωματικῆς ἡδονῆς ἀνανήφουσαι βαθμηδὸν ἀνυψῶνται πάλιν διὰ τῆς πύλης τοῦ Κρκίνου εἰς τὴν πατρίδα τῶν θεῶν. Τὰς παραστάσεις ταύτας ἀπαντᾷ τις συμβολικῶς εἰκονιζομένης ἐν ἀπείροις μύθοις, οἵτινες τὴν ἐρμηνεῖαν αὐτῶν εὕρισκον ἐν τοῖς μυστηρίοις, ἐν ᾧ συγχρόνως δὲν ἐλησημονήθησαν καὶ αἱ φυσικαὶ σχέσεις τῶν διαφόρων τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης καὶ τῶν πλανητῶν στάσεων πρὸς τὴν γῆν, οὐδὲ ἡ ποιότης τῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἔδει ὅπως ἐξασκῶσιν οἱ ἀστέρες οὗτοι ἐπὶ τὴν ὀργανικὴν ζωὴν. Ταῖς παραστάσεις ταύταις προσετέθησαν ἐπομένως αἱ ἀστρολογικαὶ διδασκαλίαι περὶ τῶν ἐπιδράσεων τῶν οὐρανίων σωματίων ἐπὶ τὴν τύχην τοῦ κόσμου ἐν γένει καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἰδίᾳ, δι' ὧν συνηνώθη τῇ βοηθείᾳ νέων δεσμῶν ὁ οὐρανὸς μετὰ τῆς γῆς καὶ ἡσθητοποιήθη τῷ ἀνθρώπῳ ἡ μεγάλη διδασκαλία περὶ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ τούτων πάλιν συνεδέετο καὶ ἡ λίαν ἀρχαία ὠσαύτως ἐξ Ἰνδιῶν πηγάσασα καὶ διὰ τῆς Περσίας, Ἀσίας, Ἑλλάδος Ἰταλίας καὶ ἴσως καὶ ἄλλων χωρῶν ἐξαπλωθεῖσα διδασκαλία περὶ δαιμόνων ἢ πνευμάτων ὡς ἀγαθῶν καὶ πονηρῶν τοῦ ἀνθρώπου προστατῶν διδασκαλία, ἣτις οὐδ' αὐτῷ τῷ πρώτῳ Χριστιανισμῷ διετέλεσε ξένη.

Μετὰ τὴν ἀναγκαίως ἄλλως εἰσαγωγὴν ταύτην ἀρχόμεθα τοῦ κυρίου ἡμῶν θέματος.

Ἀφ' οὗ ἡ καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικὴ πλεῖστα ὅσα διέσσωσε τιμαλφῇ τῆς ἀρχαίας ἡμῶν προγονικῆς γλώσσης κειμήλια, φυσικῶ τῷ λόγῳ καὶ ὁ τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐκφράζεσθαι ἐν πολλοῖς ἀπαράλλακτος ἢ καὶ ἐλάχιστα παρηλλαγμένοι διεσώθη. Φυσικὸν ἄρα, ἔτι παρομοίαι, εὐχαὶ καὶ κατάραι, αἰνίγματα, φράσεις τυπικαί, προλήψεις, δεισιδαιμονίαι ἤθη καὶ ἔθιμα, ἄσματα, λογοπαίγνια κτλ. περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν καθαρὸν καὶ ἀνεξίτηλα φέροντα τὸν ἀρχαῖον τύπον, ἢ τοῦλάχιστον στοιχεῖόν τινα αὐτοῦ ἐναργῆ καὶ πολυτίμη. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ πλουσίου καὶ ἐκλεκτοῦ τῆς ἀρχαίας μυθολογίας θησαυροῦ ἀνακαλύπτομεν στοιχεῖόν τινα ἐν τοῖς νῦν πολλαχοῦ ἀπαντῶσι παραμυθίοις. Ὡσπερ δ' αἱ πρώται ἀρχαὶ πάσης θρησκείας παρίστανται πάντοτε μυθικαί, οὐδὲν τὸ παράδοξον, ἦν καὶ ἐν τῷ Χριστιανισμῷ παρατηρεῖται πέπλος τις μυθικός, καὶ διακρίνομεν συμβολικὰς παραστάσεις, δεισιδαιμονίας τινάς, προλήψεις καὶ ἔθιμα τὴν πηγὴν αὐτῶν πάντως ἐκ τῆς ἀρχαιότητος φερούσας. Τοῦναντίον μάλιστα φυσικὸν τοῦτο ἀνομολογεῖται, ἂν λάθωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὰ τοιαῦτα, οἷον ἐξ ἀνεξίτητοι ἐξείσι ριζωθέντα παρὰ τοῖς πολλοῖς, δὲν ἴσχυσεν ἵνα ἐξαλείψῃ οὐδ' αὐτὸς ὁ πανδαμάτωρ χρόνος.

Ἡμεῖς ἐνταῦθα, ἵνα μὴ πέραν τοῦ δέοντος ἐκταθῶμεν, περιοριζόμεθα ἐν καὶ μόνον ἀλλὰ λαμπρὸν ἀφηγούμενοι παραμύθιον, παραφράζοντες αὐτὸ εἰς τὴν συνήθη δημώδη ἐκ τῆς διαλέκτου τοῦ Πόντου, ἐν ἣ περιεσώθη, ἐν ἀποδείξωμεν ἐν αὐτῷ στοιχεῖα μυθο-

λογικὰ, ἐν οἷς καὶ ἀστρονομικὰ. Τὸ παραμύθιον τοῦτο ἔχει ὡς ἐξῆς ἐν παραφράσει :

Μία φορὰ κ' ἕνα καιρὸ ἦτανε ἕνας ἄνθρωπος κ' ἐνῶ ποῦ πῆγαινε 'ς τὸ δρόμο, ἀπῆντησ' ἕνα δράκκο. Ὁ δράκκος ἄμα καὶ τὸν εἶδε, ἠθέλησε νὰ τὸν φάγῃ, μὰ, ἐπειδὴ ἐκλαψε καὶ τὸν παρακάλεσε πολὺ, 'ς τὰ ὕστερ' νὰ τοῦ χάρισε τὴ ζωὴ γιὰ ἕνα χρόνο καὶ τοῦ εἶπε : « Σοῦ ἀφίνω καιρὸ γιὰ ἕνα χρόνο ἀπὸ σήμερα· πάρε κ' αὐτὰ τὰ κλειδιά καὶ πῆγαινε, 'ς τὸ τὰδε μέρος εἶνε τὸ παλάτι' μου, ὅπου θαῦρος ὄλα τὰ καλὰ. Ἄνοιξε λοιπὸν καὶ κἀθου μέσα ὡς ἕνα χρόνο, μὰ τέλειωσ' ὁ χρόνος, θάλλω τ' ὕστερ' νῆ τὴν ἡμέρα νὰ χτυπήσω 'ς τὴμ πόρτα τῆ νύχτα καὶ θὰ σοῦ προβάλλω δώδεκα ζητήματα, κ' ἂν ἴσως κ' ἀπαντήσης καλὰ σὲ ὄλα, γλυτώνεις γιὰ πάντα καὶ σοῦ μένει καὶ τὸ παλάτι' μου, εἰ δὲ μὴ, θὰ σὲ φάγω ».

Τὸ λοιπὸν ἔχρηκε πολὺ ὁ ἄνθρωπος, γιατί' σκέφθηκε 'ς ἕνα χρόνο ποιὸς 'ξέρει τί καλὰ ἀξιώνει ὁ Θεός, εὐχαρίστησε τὸν δράκκο κ' ἐπῆρε τὰ κλειδιά κ' ἐπῆγ' ἐκῆθισε 'ς τὸ παλάτι' του. Ἐκεῖ π' ἦταν' εὐτυχῆς, γιατί' δὲν τοῦ ἔλειπε τίποτε· καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα βρισκούνταν' ἐκεῖ μέσα. Μὰ 'σὰν ἀπέρσαν οἱ δώδεκα μῆνες κ' ἤρθε π' ἄ' ὕστερ' νῆ 'μέρα, ὁ ἄνθρωπος συλλογιζούντανε καὶ δὲν εἶχε διόλου ἡσυχία, γιατί' δὲν ἤξερε τί θὰ κάμῃ. Ὁ καμμένος δὲν ἤξερε καὶ τί θὰ τὸν 'ρωτοῦσεν ὁ δράκκος, ποῦ νὰ σκεφθῇ ἀπὸ πρὶν τί 'μποροῦσε ν' ἀπαντήσῃ. Μὰ καὶ πάλε ἦτανε οἰκονομία Θεοῦ γιὰ νὰ σωθῇ. Τῇ βραδείᾳ ἐκείνῃ ποῦ 'περίμενε τὸν δράκκο, ἔχτυπησε τὴμ πόρτα ἕνας γέρος φτωχὸς καὶ 'παρακάλεσε νὰ τὸν πάρῃ μέσα ἐκείνῃ τῇ νύχτα, γιατί' δὲν εἶχε ποῦ νὰ κοιμηθῇ. Ὁ ἄνθρωπος τὸν λυπήθηκε τὸν φτωχόν, τὸν 'πῆρε μέσα καὶ τοῦ εἶπε νὰ κοιμηθῇ σὲ μιὰ κῆμαρη, μ' αὐτὸς δὲ 'θέλησε κ' ἐπροτίμησε νὰ κοιμηθῇ ὅπισ' ἀπ' τὴμ πόρτα τοῦ παλατιοῦ. Ὁ νοικοκύρης τὸ λοιπὸν τὸν ἀφῆκε νὰ πλαγιχῆσῃ αὐτοῦ ποῦ ἠθελε καὶ ὁ ἴδιος 'πῆγε νὰ κοιμηθῇ. Μὰ τῇ νύχτα, ἐκεῖ ποῦ 'κοιμούνταν' ὁ ἄνθρωπος, ἔχτυπησ' ὁ δράκκος 'ς τὴμ πόρτα κ' ἐφώνησεν ἀπ' ἔξω :

« Ἐν ἀντίκαλο »¹.

Ὁ φτωχὸς ἀπὸ μέσα τοῦ ἀπῆντησε :

« Ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας ».

« Δρὸ ἀντίκαλα » εἶπεν ἔπειτα ὁ δράκκος.

Κ' ὁ φτωχὸς τοῦ ἀπεκρίθηκε :

« Δικέρατο τὸ κριάρι », ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας ».

« Τρί' ἀντίκαλα » ἐφώνησε πάλε ὁ δράκκος.

Κ' ὁ φτωχὸς τοῦ ἀπῆντησε :

« Τρίποδο τὸ τραπέζι, δικέρατο τὸ κριάρι », ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας ».

« Τέσσαρ' ἀντίκαλα » εἶπε πάλε ὁ δράκκος.

Κ' ὁ φτωχὸς τοῦ ἀπεκρίθηκε καὶ 'ς αὐτὸ :

1) Ἀντίκαλο τ. ἑ. ἀντίκαλον λέγων ἐνοσεῖ τὴν ἀναπαύσασιν τοῦ καλοῦ, ἦτοι τῆς χάριτος τῆς γενομένης τῷ ἀνθρώπῳ ὅπως ἀπολαύσῃ βίου εὐτυχῆς ἐπὶ ἐν ἔτος καὶ ὡς ἀνταμοιβὴ τῆς τοιαύτης χάριτος θεωρεῖται ἡ λύσις τῶν προβαλλομένων 12 ζητημάτων.

«Τεσσαράποδος ἡ ἀγγελίδα, τρίποδο τὸ τραπέζι, δικέρατο τὸ κριάρι, ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας».

Ὁ δράκος τότε ἀπ' ἕξω εἶπε :

«Πέντε ἀντίκαλα».

Κι' ὁ φτωχὸς ἔδωκε καὶ ἔς αὐτὸ τὴν ἀπάντησι :

«Πέντε δάχτυλα τοῦ ἀνθρώπου, τεσσαράποδος ἡ ἀγγελίδα, τρίποδο τὸ τραπέζι, δικέρατο τὸ κριάρι, ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας».

«Ἐξ ἀντίκαλα» ἐφώνηξε πάλι ὁ δράκος.

Κι' ὁ φτωχὸς τοῦ ἀπεκρίθηκε :

«Ἐξ ἀστέρι τοῦρανοῦ, πέντε δάχτυλα τοῦ ἀνθρώπου, τεσσαράποδος ἡ ἀγγελίδα, τρίποδο τὸ τραπέζι, δικέρατο τὸ κριάρι, ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας».

Ὁ δράκος ἔπειτα ἔφωναξε :

«Ἐφτά ἀντίκαλα».

Κι' ὁ φτωχὸς τοῦ ἀπάντησε :

«Ἐφτά δίπλες τοῦρανοῦ, ἕξ ἀστέρι τοῦρανοῦ, πέντε δάχτυλα τοῦ ἀνθρώπου, τεσσαράποδος ἡ ἀγγελίδα, τρίποδο τὸ τραπέζι, δικέρατο τὸ κριάρι, ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας».

Ἵστερα πάλι ἔφωναξ' ὁ δράκος ἀπ' ἕξω :

«Ὀχτὼ ἀντίκαλα».

Μὰ ὁ φτωχὸς τοῦδωκε καὶ ἔς αὐτὸ τὴν ἀπάντησι :

«Ὀχτὼ νύχια τοῦ ἀετοῦ, ἕφτά δίπλες τοῦρανοῦ, ἕξ ἀστέρι τοῦρανοῦ, πέντε δάχτυλα τοῦ ἀνθρώπου, τεσσαράποδος ἡ ἀγγελίδα, τρίποδο τὸ τραπέζι, δικέρατο τὸ κριάρι, ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας».

Ἐπειτα πάλι ἔφωναξ' ἀπὸ ἕξω ὁ δράκος :

«Ἐννέα ἀντίκαλα».

Κι' ὁ φτωχὸς ἀπὸ μέσα εἶπε :

«Ἐννέα μῆνες βαστάξ' ἡ γυναῖκα τὸ παιδί, ὀχτὼ νύχια τοῦ ἀετοῦ, ἕφτά δίπλες τοῦρανοῦ, ἕξ ἀστέρι τοῦρανοῦ, πέντε δάχτυλα τοῦ ἀνθρώπου, τεσσαράποδος ἡ ἀγγελίδα, τρίποδο τὸ τραπέζι, δικέρατο τὸ κριάρι, ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας».

Ἵστερα πάλι ὁ δράκος ἔφωναξε :

«Δέκ' ἀντίκαλα».

Κι' ὁ φτωχὸς ἀπάντησε :

«Δέκα παρθένες κόρες, ἑννέα μῆνες βαστάξ' ἡ γυναῖκα τὸ παιδί, ὀχτὼ νύχια τοῦ ἀετοῦ, ἕφτά δίπλες τοῦρανοῦ, ἕξ ἀστέρι τοῦρανοῦ, πέντε δάχτυλα τοῦ ἀνθρώπου, τεσσαράποδος ἡ ἀγγελίδα, τρίποδο τὸ τραπέζι, δικέρατο τὸ κριάρι, ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας».

Κατόπι πάλι ἔφωναξε ὁ δράκος :

«Ἐνδεκ' ἀντίκαλα».

Κι' ὁ φτωχὸς τοῦ ἀπεκρίθηκε καὶ ἔς αὐτό :

«Ἐνδεκα μῆνες βαστάξ' ἡ φορέα τὸ πουλάρι, δέκα παρθένες κόρες, ἑννέα μῆνες βαστάξ' ἡ γυναῖκα τὸ παιδί, ὀχτὼ νύχια τοῦ ἀετοῦ, ἕφτά δίπλες τοῦρανοῦ, ἕξ ἀστέρι τοῦρανοῦ, πέντε δάχτυλα τοῦ ἀνθρώπου, τεσσαράποδος ἡ ἀγγελίδα, τρίποδο τὸ τραπέζι, δικέρατο τὸ κριάρι, ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας».

Τελευταία ἐφώνηξε πάλι ὁ δράκος :

«Δώδεκ' ἀντίκαλα».

Μὰ ὁ φτωχὸς καὶ ἔς αὐτὸ τὸ τελευταῖο ἀπάντησε :

«Δώδεκα μῆνες ἔχει ὁ χρόνος, ἑνδεκα μῆνες βα-

στάξ' ἡ φορέα τὸ πουλάρι, δέκα παρθένες κόρες, ἑννέα μῆνες βαστάξ' ἡ γυναῖκα τὸ παιδί, ὀχτὼ νύχια τοῦ ἀετοῦ, ἕφτά δίπλες τοῦρανοῦ, ἕξ ἀστέρι τοῦρανοῦ, πέντε δάχτυλα τοῦ ἀνθρώπου, τεσσαράποδος ἡ ἀγγελίδα, τρίποδο τὸ τραπέζι, δικέρατο τὸ κριάρι, ἐν αὐγὸ τῆς ὄρνιθας».

Μόλις κ' ἐτελείωσε τὰ λόγια αὐτὰ ὁ φτωχὸς καὶ ἀμέσως κατηράσθηκε τὸν δράκο νὰ γείνη πέτρα καὶ νὰ μείνῃ ἔς τὸν τύπο του καὶ μὲ τὰ σωστὰ γένηκε πέτρα ὁ δράκος κ' ἔβεινε ἔς τὸν τόπο του. Εἰς τὸ μεταξὺ ἄρχισε νὰ φέξῃ ἡμέρα καὶ ὁ φτωχὸς ὁ γέρος σιγὰ σιγὰ ἀνοίξε τὴν πόρτα κ' ἔφυγε, ἐνῶ ἀκόμα κοιμοῦνταν ὁ ἀνθρωπος, ποῦ θὰ τὸν ἔτρωγε ὁ δράκος. Ἄμα ἔξυπνησε κι' αὐτός, εἶδε πῶς ὁ φτωχὸς ἔγεινε ἄφαντος κ' ἕξω ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ παλατιοῦ ἦτο πέτρα ὁ δράκος. Τότε ἔλαρνε πάρα πολύ, κατὰλαβε πῶς ὁ φτωχὸς ὁ γέρος τὸν ἔγλυτωσε, κι' αὐτός ἦταν ὁ Χριστός, ἐθύμιασε τὸ μέρος ποῦ ἠπλάγησε, ἔχτισε παρακλήσι ἔς αὐτὸ τὸ μέρος, ἐθύμιασε καὶ τὲς πατημασιές τοῦ Χριστοῦ ὡς ποῦ φαινοῦνταν ἀπὸ τὰ χιόνια, γιὰτὶ εἶχε χιονίσθη ἐκεῖνη τὴ νύχτα, κ' ἐδόξασε τὸν Θεό, ποῦ τὸν ἠλυπήθη καὶ τὸν ἔγλυτωσε ἀπ' τὸν δράκο.

Καὶ οὕτω μὲν ἔχει τὸ παραμῦθιον ἐν παραφράσει, ἐν δὲ τῇ διαλέκτῳ τοῦ Πόντου λέγεται ὡς ἑξῆς :

Ἐπῆεν¹ ἐπῆεν ἔτον² εἰνας ἄρθωπος καὶ σιτ'³ ἐπήγ'εν ἔς σῆ⁴ στράταν, ἐπέντεσεν εἰναν ρδάκον. Ὁ ρδάκος ἄμον⁵ τὸ εἶδεν ἄτον,⁶ θὰ ἔτρωγεν ἄτον, ἄμα⁷ μὲ τὸ νὰ ἐκλαφεν ἄτος κ' ἐπαρακάλεσεν ἄτον πολλὰ, ἐχάρτσεν⁸ ἄτον τῇ ζωῆν ἄτ' γούς τ' ἐναγ χρόνον⁹ κ' εἶπεν ἄτον «Ἐσέν¹⁰ διορίαν ἐναν χρόνον ἄσο¹¹ σημερῶν τὴν ἡμέραν κὶ ἄν,¹² ἔπαρ¹³ κὶ ἀβουῖτα¹⁴ τ' ἀνοιγῆρα¹⁵ καὶ δέβα¹⁶ ἔς σὸ πάδε μέρος ἐν¹⁷ τὸ πάλατι μ', καὶ τὸ πουλι¹⁸ τὸ γάλαν πιλέ¹⁹ εὔριε-ται²⁰ ἐκειαπέσ',²¹ ἀνοῖζον καὶ ἀθ' κὰ ἐκειαπέσ' γούς τ' ἐναγ χρόνον. Ἄμα ἔς σὺγ χρόνον ἀπάν τ' ὕστερ' ἄνον τὴν ἡμέραν θὰ ἔρχουμαι τῇ νύχταν κρούγω ἔς σῆμ πόρταν κὶ ὄρωτῶ σε δώδεκα ὄρωτέματα ἄν ἴσως κ' ἐπορῆς²² καὶ δι' ἔς²³ σωστὸν ἀπάντησιν ἔς οὐλᾶ,²⁴ χαρίζω σε τῇ ζωῇ σ' γιὰ πάντα κὶ ἀπομένε-τσε²⁵ καὶ τὸ πάλατι μ', γιόκσα²⁶ θὰ τρώγω σε²⁷.

(Ἀκλόουβετ).

ΔΗΜ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΟΥ.

1) Ἐπῆγε· ἐνταῦθα ὁμοῦ τὸ: ἐπῆεν ἐπῆεν=μὴ φορὰ κ' ἕνα κειρό. 2) ἦτο. 3) ἐνῶ. 4) εἰς τὴν. 5) ἄμα, εὐθὺς ὡς. 6) αὐτόν. 7) ὁμοῦ, ἀλλά.

8) Ἐχάρτσεν. 9) ἕως ἕνα χρόνον. 10) εἰς ἐσέν. 11) ἀπὸ τὸ. 12) καὶ ἄνω. 13) ἔπαρε τ. ἔ. πάρε-λάβε. 14) καὶ αὐτά. 15) τὰ κλειδιά· ἐν τῷ τύπῳ ἀνοιγῆρα, ὡς καὶ κατωτέρω ἐν τῷ οὐλᾶ, τὸ ἄ προσέρεται ὡς τὸ γερμανικὸν ab. 16) φύγε. 17) ἐν, εἶναι. 18) καὶ τοῦ πουλιοῦ. 19) ἀκόμη ἢ λέξις Τουρκικῆ, 20) εὔριεσεται. 21) ἐκεῖ ἀπ' ἐσῶ, τ. ἔ. ἐκεῖ μέσα. 22) καὶ ἡμπορῆς. 23) καὶ δίδως. 24) εἰς ὄλα. 25) καὶ ἀπομένει σε, καὶ σοὶ ἀπομένει. 26) εἰδομένη· ἢ λέξις Τουρκικῆ. 27) θὰ σε φάγω.

Ο ΚΟΜΗΣ ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΪ.

Ἡ οικογένεια τοῦ Τολστόϊ ἔλκει τὸ γένος ἐκ τινος γερμανοῦ, ὀνομαζομένου Ἐρρίκου, ὅστις ἐν ἔτει 1353 ἀφίκετο μετὰ τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν εἰς Τσέρνικωφ. Ὁ δευτερότοκος αὐτοῦ υἱὸς Θεόδωρος ἀπέθανεν ἄνευ τέκνων· οὕτω δὲ ἅπασα ἡ οικογένεια καταγεται ἐκ τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ Κωνσταντίνου. Οὗτος δὲ, ὡς καὶ οἱ κατιόντες αὐτοῦ, ἠνώθησαν ἀμέσως μετὰ τῶν ἀρχαιότερων οικογενειῶν τῆς χώρας. Ὁ δὲ κόμης Λέων ἀποτελεῖ μέρος τοῦ 20 κλάδου τῆς γενεαλογίας, ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ Ἐρρίκου.

Ὁ πρῶτος ἐκ τῶν κομητῶν Τολστόϊ ὑπῆρξεν ὁ Πέτρος Ἀνδρέεβιτς, μυστικὸσύμβουλος, διπλωμάτης, πρεσβευτὴς τῆς Ρωσίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἶτα δὲ πρόεδρος τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου καὶ γερο-σιαστής. Ἐλαβε τὸν τίτλον τοῦ κόμητος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Πέτρου τοῦ Α' τῆ 9ῃ μαΐου 1727. Ὁ βίος αὐτοῦ ὑπῆρξε πλήρης περιπετειῶν. Κατὰ τὸν μῆνα δὲ μᾶϊον τοῦ 1727, μετὰ τῆνείς τὸν θρόνον ἀνάρρησιν Πέτρου τοῦ Β', ὁ κόμης Πέτρος Τολστόϊ, ἐστερήθη τοῦ τίτλου τοῦ κόμητος, ἐγένετο ἐκπτώτος τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνεκλείσθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σολοβέτς, ἐν ἣ ἀπεβίωσε. Μόνον δ' ἐν ἔτει 1760, ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ Πετρόβνας, ὁ τίτλος τοῦ κόμητος ἀπεδόθη εἰς τοὺς γόνους αὐτοῦ, εἰς τὸν ἕγγονον αὐτοῦ Ἀνδρέαν, πρῶτοταρον τοῦ κόμητος Λέοντος.

Ὁ κόμης Ἀνδρέας, ὅστις ἀπεβίωσε τῷ 1803, ἦτο πατὴρ τοῦ κόμητος Ἡλία, τοῦ διασήμου διοικητοῦ τῆς Καζάνης, ὅστις ἀπέκτησε τέσσαρα τέκνα, δύο θυγατέρας, τὴν Ἀλεξάνδραν καὶ τὴν Πέλαγιαν, καὶ δύο υἱούς, τὸν Ἡλίαν, ἀποθανόντα ἄτεκνον, καὶ τὸν Νικόλαον, ἀποβιώσαντα τῷ 1837, ὅστις δὲ ἦτο πα-

τήρ τοῦ κόμητος Λέοντος. Ὁ κόμης Νικόλαος ἔσχεν ἐν ὄλῳ πέντε τέκνα, τέσσαρας υἱούς, τὸν Νικόλαον (γεν. τῷ 1823), τὸν Σέργιον (γεν. τῷ 1826), τὸν Δημήτριον (γεν. τῷ 1827), καὶ τὸν Λέοντα (γεν. τῷ 1828), καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν Μαρίαν, γεννηθεῖσαν τῷ 1830.

Ὁ κόμης Ἡλίας Ἀνδρέεβιτς, ὁ πάππος τοῦ κόμητος Λέοντος, εἶναι λίαν γνωστὸς παρὰ τῷ ρωσικῷ φιλολογικῷ κόμῳ. Ὁ ἕγγονος αὐτοῦ παρειδύγαγεν αὐτὸν ὑπὸ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄνομα εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Πόλεμος καὶ ἡ Εἰρήνη» μυθιστόρημα αὐτοῦ, ἐν ᾧ παρειδύγαγεν ὡσαύτως καὶ τὸν πατέρα του, τὸν κόμητα Νικόλαον, ὑπὸ τὸ ὄνομα καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Νικολάου Ροσβώφ.

Ὁ Ἡλίας Ἀνδρέεβιτς Τολστόϊ, γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1757, ἀφιέρωσεν ὅλην τὴν νεότητά αὐτοῦ καὶ τὴν ὄριμον ἡλικίαν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον, τῆ 15 μαΐου 1815, διορίσθη διοικητὴς τῆς Καζάνης, καταλαβὼν τὴν θέσιν ταύτην ἐπὶ πέντε ἔτη. Ἐνεκα δὲ τῆς μετρίας διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ ἀδυνατοῦ καὶ ἀνυπόχου χαρακτῆρος τοῦ κόμητος Ἡλία λίαν ταχέως παρελύσε καθ' ὀλοκλήριαν ἡ διοίκησις τοῦ κυβερνεῖου Καζάνης. Ἐν ἅπασι τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀνευρίσκωμεν τὰς ἐνοχοποιτικὰς ἐνδείξεις τῆς παραλύσεως ταύτης τῆς ἐξουσίας καὶ τῶν ταύτη συμπαρομαρτησῶν καταχρήσεων. Ἐπὶ τέλους δὲ τὸ γεγονός ἀννήχθη εἰς ὑψηλοτέρους κύκλους, ἀποτέλεσμα δὲ τοῦ διαβήματος τούτου ἦν ἡ ἀποστολὴ εἰς Καζάνην δύο γεροδιαστώων ὡς πληρεξουσίων πρὸς ἐνέργειαν ἀνακρίσεων, αἵτινες ἔφερον εἰς φῶς σοβαρώτατα γεγονότα. Ἀποτέλεσμα δὲ τῶν ἀνακρίσεων τούτων ἦτο ὁ διορισμὸς διαρκοῦς ἐπιτροπῆς καὶ ἡ παῦσις τοῦ κόμητος Τολστόϊ, ὅστις δὲν ἐπέζησε μετὰ τὴν πλήρη αὐτοῦ καταστροφήν, ἀποβιώσας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ

Ε Π Ι Φ Υ Λ Λ Ι Σ .

ΠΟΙΚΙΛΗ ΔΙΑΛΕΞΙΣ.

Τὸ κυριώτατον φιλολογικὸν γεγονός κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἦσαν αἱ ἀρχαιρεσίαι τοῦ πρεσβυτεροῦς Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τελεσθεῖσαι τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ. Κατὰ τὰ ἄρθρα 97 καὶ 98 τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Συλλόγου ἐγένετο ἡ ἐκλογή τῶν κοσμητόρων, τῶν ὀκτῶ διαρκῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν δύο ἐπιμελητῶν, ἧτοι τοῦ τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν καὶ τῆς ὀργανοθήκης. Κοσμητόρες ἐξελέγησαν οἱ ἑξῆς: Πρόεδρος, Στ. Κέπετζης· ἀντιπρόεδροι, Μ. Κεφάλας καὶ Κωνστ. Μεταξῆς· γενικὸς γραμματεὺς, Χρ. Πανταζίδης· εἰδικὸς γραμματεὺς, Π. Νικολόπουλος· βιβλιοφυλάξ, Ν. Παπαγιαννόπουλος· ταμίας, Δ. Μηλιώτης καὶ λογιστής, Δ. Κοντογεώργης. Ἐξ αὐτῶν τὸ πρῶτον ἀναλαμβάνουσι καθήκοντα κοσμητόρος ἐν τῷ Συλλόγῳ οἱ κ.κ. Στ. Κέπετζης, Κ. Μεταξῆς καὶ Π. Νικολόπουλος, ὁ δὲ κ. Χρ. Πανταζίδης ἦν τῶς ἐπὶ διετίαν εἰδικὸς γραμματεὺς. Ὁ μὲν κ. Κεφάλας ἐκ τῶν λοιπῶν ἦν ἀντι-

πρόεδρος καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, οἱ δὲ κ.κ. Ν. Παπαγιαννόπουλος, Δ. Μηλιώτης καὶ Δ. Κοντογεώργης ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἤδη ἐξετέλεσαν τὰ καθήκοντα ἅπερ καὶ αὖθις ἀνετέθησαν αὐτοῖς. Ἀναγράφοντες ταῦτα, καθήκον ἡμῶν λογιζόμεθα νὰ συγχαρῶμεν πᾶσι τοῖς νέοις κοσμητόροι. Περὶ δὲ τῶν ἔργων τῶν ἀπερχομένων κοσμητόρων, ἐν οἷς εἴχομεν τὴν τιμὴν νὰ συγκαταλεγόμεθα, ἐπιφυσασόμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτησίας ἐκθέσεως τοῦ προέδρου κ. Δ. Μαλιάνου, γενησομένην κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τοῦ Συλλόγου. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης μάλιστα καταδειχθήσεται τὸδε: ὅτι ἀθρόβως καὶ ἄνευ ἐπιδείξεων, ἅς τινες λατρεύουσι σφόδρα, ἐπετελεσθήσαν ἔργα ἀναμνηστικὰ ἡμῖν τὰς καλλίστας τῶν ἐποχῶν τοῦ υπερτριακονταετοῦς βίου τοῦ Συλλόγου.

Γ. Γ. Εἴχομεν γράψει τὰ ἀνωτέρω ὅτε ἐγένετο γνωστὸν ἐπισημῶς ὅτι ὁ ἐκλεγείς πρόεδρος κ. Στ. Κέπετζης παραιτεῖται τὴν προεδρείαν, ἐφ' ᾧ καὶ συνεκλήθη αὖριον ὁ Σύλλογος πρὸς ἐκλογὴν νέου προέδρου.

* * *

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν μόλις ἀφίκετο εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ὁ πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας κ. Γεώργεβιτς. Τὴν ἔλευσιν δ' αὐτοῦ ἀναγράφουμεν ἐνταῦθα, χαίρεινίζοντες τὸν ἄνδρα ὡς ἄνθρωπον τῶν

1820 ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν κοινοποιηθεῖσαν αὐτῷ παῦσιν του.

Ὁ κόμης Ἡλίας εἶχε νυμφευθῆ τὴν πριγκίπισσαν Πελαγίαν Νικολαέβναν Γορτζακῶφ, ἐξ ἧς ἔσχε τέσσαρα τέκνα. Ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ υἱὸς Νικόλαος, ὁ πατὴρ τοῦ κόμπος Λέοντος, ἐγεννήθη τῷ 1797. Ἐν τοῖς ἀρχαίοις τοῦ πανεπιστημίου τῆς Καζάνης εὐρέθη ἐπίσημον ἔγγραφον, ἐμφαίνον διὰ τίνος τρόπου ὁ κόμης Λέων Τολστόϊ ἐχρησιμοποίησεν ἐν τοῖς μυθιστορήμασιν αὐτοῦ τὴν ἀληθῆ ἱστορίαν τῆς οικογενείας αὐτοῦ.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, φέρων ἡμερομηνίαν 29 ἰανουαρίου 1825, ἔχει ὡδε :

«Ὁ ὑπογεγραμμένος συνταγματάρχης κόμης Νικόλαος, υἱὸς τοῦ Ἡλία Τολστόϊ, ἡλικίας 28 ἐτῶν, ἔλαβε τὸ παράσημον τοῦ Ἁγίου Βλαδιμήρου δ' τάξεως. Εἶναι εὐγενής, ἀλλὰ δὲν ἔχει δούλους. Χρηματίσας κατ' ἀρχὰς γραμματεὺς τοῦ κυβερνείου, κατετάχθη εἴτα εἰς τὸν στρατὸν ἐν ἔτει 1812 ὡς σημαιοφόρος ἐν τῷ τρίτῳ τακτικῷ συντάγματι τῶν Κοζάκων τοῦ Ἰρκούτσκ· τὸ αὐτὸ δὲ ἔτος μετετέθη εἰς τὸ σύνταγμα τῶν Οὐσσάκων τοῦ Ἰρκούτσκ, τῆ δὲ 27 ἀπριλίου 1813 προυθιβάσθη εἰς ὑπολοχαγὸν καὶ τῆ 7 ὀκτωβρίου εἰς ταγματάρχην. Κατ' αὐγουστον δὲ τοῦ 1814 μετετέθη μετὰ τοῦ βαθμοῦ ταγματάρχου εἰς τὸ σύνταγμα τοῦ ἰππικοῦ τῆς φρουρᾶς [τῆ δὲ 14 μαρτίου 1819 ἐτέθη εἰς διαθεσιμότητα μετὰ τοῦ βαθμοῦ συνταγματάρχου καὶ διωρίσθη βοηθὸς τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς ἐν Μόσχᾳ διευθύνσεως τῶν ὄρφανῶν τοῦ πολέμου. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἔλαβε μέρος εἰς ὅλας τὰς ἐκστρατείας μέχρι τῆς εἰς Παρισίους εἰσόδου τῶν ρωσικῶν στρατευμάτων. Ἐτέθη δὲ εἰς ἀποστρατείαν τῆ 8 ἰανουαρίου 1824 ἕνεκα λόγων οικογενειακῶν».

Ὁ κόμης Νικόλαος ἐνυμφεύθη τὴν πριγκίπισσαν

γραμμάτων καὶ ἰδίᾳ ὡς κάτοχον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Ὁ κ. Γεώργιες ἐν Ἀθήναις, ὡς πρῶτος τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῶν Σέρβων, διατρέθων, ἑλληνιστὶ ὠμίλησεν ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρισσοῦ περὶ τῆς σερβικῆς φιλολογίας, αἱ δὲ ἐφημερίδες τότε ἔσπευσαν νὰ ἀναγράψωσι τὰ κατὰ τὸ ἀνάγνωσμα καὶ νὰ ἐγκωμιάσωσι τὸν ἀγορευτὴν, εἰκόνας δ' αὐτοῦ νὰ δημοσιεύσωσι.

*
* *

Κατ' αὐτὰς ἀπεβίωσεν ἐν Κερκύρᾳ νεαρὸς καὶ εὐέλπης ποιητῆς ὁ Κώστας Κρυστάλλης. Τὰ κυριώτατα αὐτοῦ ἔργα εἶνε Ὁ Τραγουδιστὴς τῆς Σπάνης καὶ τοῦ Χωρίου, τὰ Ἀγροτικά καὶ τὰ Πεζογραφήματα, πάντα ἀποπνέοντα γλυκὺ ἄρωμα, γεγραμμένα δὲ εἰς δημόδιον γλῶσσαν.

*
* *

Ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἐκτενεστάτην ἔκθεσιν, ἣν ὁ διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς σχολῆς κ. Homolle ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ ἐγκρίτῳ τῶν Παρισίων Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων περὶ τῶν ἐν Δελφοῖς διενεργουμένων ἀνασκαφῶν, ὁμολογουμένως θαυμάζει τὸ τε πλῆθος καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἀνακαλύψεων, διότι σὺν τῷ Ἐθναρχῷ τῶν Ἀθηναίων, τῷ Ἰγνώφ τοῦ Ἀπόλλωνος, ταῖς μετόπισι τοῦ πάλαι δικασμοῦ νεοῦ τοῦ υἱοῦ τῆς Λητοῦς,

Μαρίαν Νικολαέβναν Βολκόνσκα, μητέρα τοῦ μυθιστοριογράφου, ὅστις ὅμως δὲν διετήρησε τὴν ἀνάμνησιν αὐτῆς, ἄτε ἀποθανούσης τὸ 1830, ἴτοι καθ' ἦν ἐποχὴν ὁ υἱὸς αὐτῆς Λέων ἤγε τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Τίς δύναται νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ αὐτὴν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Μαρίας Βολκόνσκας ἐν τῷ μυθιστορήματι Ὁ Πόλεμος καὶ ἡ Εἰρήνη; Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἐξηγεῖ ἡμῖν τὴν λυπηρὰν κατάστασιν τῆς περιουσίας τοῦ κόμπος Νικολάου καὶ καταδεικνυσθὶν ἡμῖν ὅτι αὐτὴ ἐβελτιώθη διὰ τοῦ γάμου τοῦ Λέοντος μετὰ τῆς πριγκίπισσας Μαρίας. Ἄλλως τε, ὁλόκληρον τὸ μυθιστόρημα τοῦτο παρακολουθεῖ μετὰ λεπτομεροῦς ἀκριβείας τὴν ἀληθῆ ἱστορίαν τῆς οικογενείας τοῦ συγγραφέως.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ γάμου τούτου μετὰ τῆς πριγκίπισσας Βολκόνσκας χρονολογεῖται ἡ μεγάλη περιουσία τῶν κομητῶν Τολστόϊ, χωρὶς νὰ ἐξαίρεσωμεν τὰς ἀπεράντους γαίας τῆς Γιαζνάγιας Πολάνας, ἐν αἷς διαμένει νῦν ὁ κόμης Λέων. Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ προμνημονευθέντος ἔγγραφου, ὁ κόμης Νικόλαος δὲν εἶχε δούλους· ἀπεναντίας ἐξ ἑτέρου ἔγγραφου μαρθάνομεν ὅτι ἡ σύζυγος αὐτοῦ εἶχεν ἀπεράντους καὶ πολυπληθεῖς ἰδιοκτησίας καὶ χιλιάδας ψυχῶν ἐξαρτωμένων παρ' αὐτῆς.

Ἐκ τῶν δύο θείων τοῦ κόμπος Λέοντος, ἡ πρωτότοκος Ἀλεξάνδρα εἶχε νυμφευθῆ τὸν κόμητα Βὸν Δερ Ὁστεν-Σάσεν. Ἐν ἔτει δὲ 1837, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, ἀνέλαβε τὴν κηδεμονίαν τῶν ἀνηλικῶν αὐτοῦ τέκνων· ἀλλ' ἡ κηδεμονία αὐτὴ ἔπαυσεν ὅτε ὁ ἀνεψιὸς αὐτῆς ἀπῆλθεν εἰς Καζάνην. Ἐκτοτε ἡ γυνὴ αὐτὴ οὐδὲν πρόσδωπον διεδραμάτισεν ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἡμετέρου μυθιστοριογράφου.

Τὸ ἀντίθετον ἀκριβῶς συνέβη ὡς πρὸς τὴν ἑτέραν θείαν τοῦ κόμπος Λέοντος, τὴν κόμποςσαν Πελαγίαν,

ἐξήλθον εἰς φῶς πολλὰ πολὺ τῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης καὶ τὴν καθόλου ἀρχαιολογίαν παρέχοντα. Ἡ Γαλλικὴ σχολὴ βεβαίως εἶνε ἀξία πάσης εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ, καθὰ αἱ ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες ἀναγράφουσιν, ἡ διεύθυνσις τῶν ἀνασκαφῶν ἐπιθυμεῖ νὰ περιβάλλῃ τὰ κατ' αὐτὰς διὰ μυστηρίου. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ Γαλλικὴ σχολὴ δικαιοῦται ἠθικῶς τε καὶ νομίμως νὰ ἔχῃ τὴν προτεραιότητα τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἀνακαλυπτομένων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπαγόρευσις πάσης δημοσιεύσεως ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου περὶ ἐνδιαφερόντων μάλιστα τοῦς Ἑλληνας πραγματῶν εἶνε ἄδικος καὶ ἀστηγὰ. Ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ λεπτομερὴς δημοσίευσις ἀνήκει τῇ σχολῇ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγγελία τῶν ἀνακαλύψεων δὲν εἶνε δίκαιον νὰ γίνηται γνωστὴ διὰ τῶν γαλλικῶν μόνων ἐφημερίδων. Ἀποδῶμεν τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι.

*
* *

Ὁ διάσημος μυθιστοριογράφος κ. Paul Bourget, ὁ συγγραφεὺς τῆς Κοσμοπόλεως καὶ ἀρχηγὸς τῆς ἀναλυτικῆς σχολῆς, ὡς αὐτὸς αὐτὴν ἀπεκάλεσε, ὑπέβλεπε τὴν ὑποψηφιότητα αὐτοῦ ἐν τῇ ἔδρᾳ τοῦ ἐν πρὸ πολλοῦ ἀποθανόντος Maxime de Camps ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ. Ἐν τῇ συνεδίᾳ αὐτῆς τῆς 5)17 ἱσταμένου ὁ ἰσόβιος γραμματεὺς τῆς ἐπιφανοῦς Ἀκαδημίας ἀνέ-

ήτις διέμενον ἐν Καζάνη, ἔνθα ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι τοῦ 1850 διεδραμάτισε σπουδαιότατον πρόσωπον. Ὁ πατὴρ αὐτῆς ἔδωκεν αὐτῇ ὡς σύζυγον τὸν Βλαδίμηρον Ἰδάνοβιτς Ζουζκώφ, συνταγματάρχην τῶν Οὐσάρων ἐν διαθεσιμότητι. Ἀποθανὼν δὲ τὸ 1869, ὁ Ζουζκώφ κατέλειπε ἐν Καζάνη ἀγαθὰς ἀναμνήσεις ὡς ἀνθρώπος νοήμων καὶ γεπαιδευμένος, ἀλλὰ, παρὰ πάντα ταῦτα, χαρτοπαικτικῆς, ἠσώτος καὶ πολυδάπανος. Καίτοι δὲ κατήγετο ἐκ καλῆς οἰκογενεῖας καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ διετήρει σχέσεις μετὰ τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας τῆς Καζάνης, οὐχ ἦττον ὁμως εἶχε παραγκωνισθῆ πάντοτε.

Ἡ σύζυγος αὐτοῦ Παυλίνα, ἡ θεία τοῦ κόμητος Λέοντος, ἀπετέλει καταπληκτικὴν ἀντίθεσιν, παραβολομένη πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς. Αὐτὴ «ἡ ἀγαθὴ θεία, ἡ ἀθωτέρα συνειδήσις τοῦ κόσμου», ὡς ἀπεκάλει αὐτὴν μετὰ τινος εἰρωνείας ἴσως ὁ κόμης Τολστόϊ ἐν τῇ Ἐξομολογήσει αὐτοῦ, εἶχε κληρονομήσει παρὰ τῆς πατρικῆς οἰκογενεῖας πάσας τὰς παραδόσεις καὶ πάσας τὰς ιδέας τῆς ρωσικῆς εὐγενείας τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἦτο ἀγαθωτάτη γυνὴ, ἀλλὰ περιορισμένης διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ πλήρης δεισιδαιμονιῶν καὶ προλήψεων, ἐφ' ᾧ καὶ πολλὰς πολλακίς ἐδοκίμασε θλίψεις. Ἐτερον χαρακτηριστικὸν τῆς φύσεως αὐτῆς ἦτο ἡ βαθεῖα θρησκευτικὴ αὐτῆς πίστις, ἥτις μετετρέπη ἐπὶ τέλους εἰς φανατισμόν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀπεσύρθη εἰς Κίεβον, ἔνθα ἐξεμέτησε τὸ ζῆν ἐν τινὶ μὲνῃ. Παρὰ τῇ θείᾳ του δὲ ταύτη διέμεινον ὁ κόμης Λέων Τολστόϊ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Καζάνης φοιτήσεως αὐτοῦ.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

NICOLAS ZAGOSCINE.

ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ.

K. Μάρφ

Ρόδα πολύχρωμα, δροσολοσμένα
ποῦ χύνουν γύρω μας τόση εὐωδιά,
γιὰ σένα λάμπουνε, γλυκεῖα παρθένα
οὐρανογέννητη πρωτομαγιά

Κρίνα λευκότετα κρίνα θλιμμένα
πέρνουν στὴν ὄψι των χαρὰς θωριά
γιατὶ τὰ κάλλη των τ' ἀφροπλάσματα
σ' ἐσὲ χαρίζουνε πρωτομαγιά.

Πορτοκαλόδενδρα μυριανθισμένα
καὶ δενδρολέμονα ὄλ' εὐωδιά
γιὰ σέν' ἀνθίζουνε, μόνο γιὰ σένα
εἶναι κατάλευκα, πρωτομαγιά

Πουλιὰ μυριόστομα, ξετρελλαμένα
ψέλνουν ἀσύγκριτα μέσ' τὰ κλαδιά
στὸν κόσμο δείχνοντας πῶς μόνο ἐσένα
ἔχουν βασιλίσεια, πρωτομαγιά.

Τὰ νειάτα ξένοιαστα ζευγαρωμένα
ἀπὸ μιὰν ἄγρυπνη τώρα βραδυά,
νὰ τραγουθήσουνε τρέχουν ἐσένα
ἐσέν' ἀνθόπλαστη πρωτομαγιά.

Καὶ τὰ γεράματα τὰ πικραμένα
μὲ τ' ἀργοχτύπημα μέσ' τὴν καρδιά,
πίσω σὲν δέρονται γλυκεῖα παρθένα
οὐρανογέννητη πρωτομαγιά.

M. Μαλακάδης

γνω τὴν πρὸς τοῦτο ἐπιστολὴν τοῦ ἐξόχου φιλοσόφου μυθιστοριογράφου.

Ἀνταποκριτὴς τῆς *Nature* παρατήρησεν ἐν Βιρμιγγάμῃ τοὺς κλονισμοὺς τῶν σεισμικῶν διακυμάνσεων, αἵτινες τοσαῦτα θεινὰ ἐπήνεγκον ἐν Ἑλλάδι τῇ 15)27 ἀπριλίου. Αἱ παρατηρήσεις ἐγένοντο τῇ δαπάνῃ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν σεισμῶν τῆς βρετανικῆς Ἐταιρείας πρὸς προαγωγὴν τῶν ἐπιστημῶν, μέσῳ ἰδιαιτέρου ἐργαλείου ἐφευρεθέντος ὑπὸ τοῦ Horace Daurwin.

Αἱ κινήσεις παρατηρήθησαν τῇ 7, 59' τῆς ὥρας καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἰσχυροποιούντο μέχρι τῆς 8, 3' ὥρας, ἀφ' ἧς ἤρξαντο ἐξασθενεῖσαι μέχρι τῆς 8, 28', στιγμῆς ἀφ' ἧς ἐπαύσαντο ὡσαύτως ἀντιληπταί. Παραβαλὼν δ' ὁ ανταποκριτὴς τοὺς ἀριθμοὺς τούτους πρὸς τὰς ἐξ Ἀθηνῶν ληφθείσας πληροφορίας, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τοὺς σεισμοὺς τῆς πόλεως ταύτης, διαβιβαιούται ὅτι ἡ διαφορὰ τῆς στιγμῆς τῶν κλονισμῶν ἐν τῇ πόλει τῆς Παλλάδος ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῶν δονήσεων εἰς Βιρμιγγάμην δὲν ὑπερέβη τὰ 14 λεπτά. Ἡ ἀπόστασις τῆς μιᾶς ἀπὸ τῆς ἑτέρας πόλεως ὑπολογίζεται εἰς 2,500 χιλιόμετρα τοῦλάχιστον.

Γνωστὴ ἐστὶν ἡ ἑλληνικὴ διδάκτωρ δεσποινίς Σεβαστὴ Καλλισπέρη, ἡ ἐν Παρίσις σπουδάσα. Ἡ δεσποινίς αὕτη ἐποικοδο-

μητικὸν ποιεῖται νῦν ἔργον διδάσκουσα διὰ διαλέξεων ἐν τῇ ἱερῇ χόρῳ τῆς Ἀκροπόλεως κυρίας τε καὶ δεσποινίδας περὶ τῶν ἀθανάτων μυθιῶν τῶν προγόνων καὶ ἀφηγουμένη τὴν πρὸς αὐτὰ συνδεομένην ἱστορίαν. Οὕτω πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ὠμίλησε περὶ τοῦ Ἐρεχθίδου ὑπὸ καλλιτεχνικὴν, μυθολογικὴν καὶ ἱστορικὴν ἔποψιν. Ἐν ἐπιλόγῳ δὲ ἡ δεσποινίς Καλλισπέρη ἐξέθηκε, τὴν γηραιὴν Θουκυδίδην ἐν νῷ ἔχουσα, τίνι τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐτίμων τοὺς ὑπὲρ τῆς πόλεως πεσόντας. Ἐκ τοῦ πανηγυρικοῦ τοῦ Ὀλυμπίου ὁρμωμένη καὶ τὰ ἐν αὐτῷ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀγράφων νόμων ἀναμνηστικῶς ὡς καὶ τὰ περὶ τέρψεως ἐν τῷ οἴκῳ, δι' ἧς οἱ Ἕλληνες ἐλησμονοῦν τὰ λιπηρὰ τοῦ βίου μέρη καὶ τὴν περίφημον φράσιν τοῦ Περικλέους «Φιλοκαλοῦμεν μετ' εὐτελείας καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας», λέγει ὅτι ταῦτα εἰς τὰς γυναικας κυρίως ἀφορῶσι, διότι εἰς αὐτῶν τὴν καρδίαν εἶνε ἰσχυρότερος ὁ ἄγραφος νόμος, ὅτι αὐταὶ ἀναπτύσσονται ἀληθῶς καθιστώσαι τερπνὴν τὸν οἶκον καὶ ἐμπνέουσιν αἰσθήματα γενναῖα καὶ εὐγενῆ εἰς τοὺς ἔχοντας ὡς μερίδα τοῦ βίου τὴν ἐκτὸς τοῦ οἴκου πάλιν. Αἱ ιδεαὶ αὗται ὁρθόταται, ἐφ' ᾧ καὶ εὐχόμεθα νὰ ἐπεκταθῶσι καὶ συγχάριμεν τῇ λογίᾳ ἑλληνίδι πεποιθότες ὅτι θὰ ἐμμεῖνῃ ἐν αὐταῖς οὐδαμῶς ἐπηρεαζομένη ἐκ τῶν περὶ δικαιοματιῶν τῆς γυναικῆς ὑπερβασίων.

O. A.

— Ἀλλοίμονον! ἀπάντησεν ἐκείνη. Φοβοῦμαι μήπως τούναντιον ὠνειρευόμεθα μέχρι τοῦδε καὶ τώρα μόνον ἢ πραγματικότης μᾶς περιστοιχεῖ.

Ἐὐτε ἀνέτειλεν κυρίως ἡ ἡμέρα τὸ νεαρόν ζευγος προσελθὼν εἰς τὸ ἀτμόπλοιο, εὗρεν ἀρκοῦντως πολυάριθμον πλῆθος Γάλλων παρεπιδημούντων κατὰ τὴν θερινὴν περίοδον ἐπὶ τῶν γραφικῶν καὶ παχυχλόων ἐκείνων ὄχθῶν. Δύο γυναῖκες διεφιλονεῖκου ἐν τῇ ὀμπγύρῃ τὸν βασιλεῖον θρόνον, ἀλλ' ἄνευ φόβου ἐμφυλίου πολέμου, διότι ἡ ἑτέρα αὐτῶν ἡ Μαγδαληνῆ, ἤρκειτο εἰς τῆς καλλονῆς μόνης τὸ καλλιχρυσὸν στέμμα, παραιτούσα εἰς τὴν ἀντίπαλον αὐτῆς, τὴν Λίζαν, τὸ ἀδαμαντολαμπές καὶ ἐπιζήλον σκῆπτρον τοῦ πνεύματος.

Ἐκάθισε μεγαλοπρεπῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου αὐτῆς ἑκατέρα, ἡ μὲν ἀριστερῇ τοῦ πλοίου, ἡ δὲ δεξιῇ παρὰ τὸ πηδάλιον, αἱ δὲ λοιπαὶ θέσεις ἐμοιράσθησαν εἰς πολλοὺς ἰθαγενεῖς καὶ κοσμοπολίτας ὁδοιπόρους, οἵτινες, ὡς περιτρίμματα ἀπορριπτόμενοι, χάριν μόνου τοῦ χρυσοῦ των παρελήθησαν. Τὸ σκάφος, κομψότατα διακεκοσμημένον καὶ πολλὰς φέρον σημαίας, κυματιζούσας ὑπὸ τὰς ἐωθινὰς πνοάς, προὔχῳρει πρὸς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, ἐνῶ τὸ μεδίαμα τοῦ παιδοῦ λυκαυγοῦς ἐρατεινῶς χρυσοῦν καὶ ροδίον τὰ ὠχρολευκα νέφη, προὔμηνεν ἡμέραν μέλλουσαν νὰ καταυγάσῃ αἰθρῶς τὴν ψῆσιν δι' ἀπλέτου φωτός.

— Καὶ τώρα, κύριοι, εἶπεν ἡ Λίζα, ἃς ἐντροφήσωμεν εἰς πνευματώδεις συνδιαλέξεις. Κυρία κόμισσα, ἔλθετε πλησίον μου! ἐδῶ θὰ εὔρητε καὶ ποιητὴν, ὁ ὁποῖος θὰ ψάλῃ τὴν καλλονὴν σας, καὶ ζωγράφους στεφανωθέντας ὑπὸ τῆς μεγάλης ἐκθέσεως, οἱ ὁποῖοι θὰ τὴν ζωγραφίσωσι, καὶ μυθιστοριογράφους οἱ ὁποῖοι θὰ περιγράψωσιν ὅσα θὰ ἐμπνεύσῃτε πάθῃ τὴν μοναδικὴν ταύτην ἡμέραν κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν.

Τότε συνέστησε πρὸς τὴν Θηρεσίαν πληθὺν προσώπων, μεθ' ὧν καὶ τὸν σύζυγον καὶ τὸν δεκαοκταετῆ υἱὸν τῆς, καὶ τὴν ὀλίγα ἔτη ὑπερτεροῦσαν θυγατέρα τῆς Ἰωάνναν Θιλοριέ, ξανθόκομον παρθένον, ἥτις θὰ ἦτο ἀρκοῦντως εὐεχὴς ἂν τὸ φυσικὸν ὕψος δὲν ἦτο καθ' ὀλοκληρίαν ἐξωρισμένον ἐκ τοῦ ἀτόμου τῆς. Ἐνόμασε πρὸς τὴν ξένην κύριον ἀκαδημαϊκὴν δεξιότητα κεκτημένον περὶ τὰς πρὸς τὰς γυναῖκας φιλοφρονήσεις, ἕτερον ἀντιπρόσωπον τοῦ φιλελευθέρου πνεύματος ἐν γένει, οἰονεὶ τελευταῖον λείψανον τῆς ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας, παραδόξως διασωθὲν διὰ μέσου τῶν διαρρευσάντων αἰῶνων, ἔπειτα νεανίαν τριχοκοσμούμενον κατὰ τὸν ἔωλον συρμόν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, γόνου πατρός, ὅστις συνεδέετο διὰ φιλίας πρὸς τὴν κ. Ρεκαμιέ, ἀκολουθῶν δὲ παρηλάσαν πρὸ αὐτῆς πολλοὶ ἄλλοι, καὶ ὁ Δεζόρμ, ὁ διάσημος κριτικὸς τῆς ἐφημερίδος *Σφαιρα*, ὅστις, μηδὲν πρὸς αὐτὴν ἀτενίσας, ὑπανέστη μόνον ἀπὸ τοῦ βάρθρου, ἀναγινώσκων τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἄρθρον ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐφημερίδι, ἥτις μόλις ἔφθασεν ἐκ Παρισίων κατὰ τὴν αὐγὴν.

Παράδοξον! ὅλοι ἐκείνοι ἦσαν πνευματώδεις καὶ μόνος ὁ πατὴρ Θιλοριέ ἐξῆρειτο καθ' ὀλοκληρίαν, ἀποβλακούμενος ὁσμηραὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ τῆς εὐφύας ὡς οἱ πυροβοληταὶ καθίστανται κωφοὶ

ἐν μέσῳ τῶν βαρυβρόντων θορύβων των. Ἐν τῇ κινδυνώδει ταύτῃ ὀμπγύρει καὶ αὐτὸς ὁ πατριὸς ἐνεῖχε πνεῦμα, ἡ δὲ ἀδέξιος προστριβὴ τινῶν ρινομάκτρων προὔκάλεσε πολλὰκις τὸν γέλωτα τῶν μεμυημένων τὴν μυστικὴν εὐωχίαν τῆς κακεντρεχοῦς ἐκείνης φαιδρότητας. Μετὰ τινὰς στιγμὰς ἡ Θηρεσία, ἥτις οὐδεμίαν ἔτι σπινθηροδόλον εὐφρολογίαν εἶχε ρίψει ἐπὶ τοῦ τάπτος, παρετήρησεν ὅτι ἅπας ὁ ὄμιλος προσεδόκα ἦδη ἀνυπομόνως τὴν ὠραίαν λέξιν, δι' ἧς ὠφείλε ν' ἀποτίσῃ τὴν τιμὴν τῆς εἰς αὐτὸν εἰσόδου τῆς φυσικῆς ἢ θηρευομένης λέξης δὲν τῇ ἐπῆλθε, τὸ πρότον δὲ ἦδη ἐπὶ ζωῆς τῆς ἡ τάλαινα κατείδεν ὅτι ἡ στεῖρα κεφαλὴ τῆς ἦτο πάσης εὐφύας ἔρημος. Ἐξεζήτησε τότε διὰ τοῦ βλέμματος τὸν Ἀλβέρτον, ὅστις φρονίμως πράττων εἶχεν ἐκλέξει θέσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῆς Μαγδαληνῆς ἐν τῷ μέσῳ εὐειδῶν καὶ εὐμειδῶν Χαρίτων. Ἐὰν δὲ τις γνωρίζων τὰ περὶ τῆς πολυθορύβου διαδικασίας παρετήρει τὴν ἡδύτατην προσήνειαν, μεθ' ἧς ἐστρέφετο πρὸς αὐτὸν ἡ ἀνασσα τῆς καλλονῆς ὁσάκις ὠμίλει, θὰ ἐμάντευε κακὰ ἀναμφιλόλως περὶ τῶν ἀντιδίκων του.

Ἐν τούτοις ἡ περὶ τὴν Λίζαν πληθὺς, ἀρνούμενη πᾶσαν ἐπιεικίαν πρὸς τὴν Θηρεσίαν, ἥτις οὐδὲν ἄπιστραπτεν, ἤρχιζεν ἦδη βάλλουσα τὰ πρῶτα λαμπρὰ καὶ θορυβώδη πυροδρόκροτα τῆς πνευματώδους ὀμιλίας. Πρῶτος ὁ υἱὸς τῆς βασιλείσσης ἔρριψε λέξιν, ἥτις, καίτοι δὲν ἀνῆκεν εἰς τὰ ἀληθῆ εὐφρολογήματα, ἦτο ὅμως, ἡ ἐθεωρήθη πνευματώδης ὁπωσδήποτε. Ἡ δὲ εὐτυχὴς μήτηρ, κροτήσασα τότε τὰς χεῖρας, ἔκραξε πρὸς τὴν θυγατέρα τῆς, ἥτις ἠκρόατο περιπαθῶς τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ τῶν φιλοφρονήσεων ῥήτορος, μακρὰν παντός ἀδιακρίτου ὡτός:

— Ἰωάννα! ὁ ἀδελφός σου διέλαμψε!

Ἡ Θηρεσία ἐνόησε τὸν ἀπηνῆ πρὸς αὐτὴν ὑπαινιγμὸν τῶν ὀλίγων τούτων λέξεων, ἐπιθυμοῦσα δὲ νὰ φανῇ τέλος πάντων νοήμων ἐπὶ τινος οἰουδήποτε θέματος, ὑπεδύθη θαρραλέως τὴν ιδιότητα βωδῶ τῆς σκηνῆς προσώπου καὶ ἀφιέρωσε τὴν ἀκοὴν τῆς εἰς τὸν Δεζόρμ, τοῦ ὁποῖου τὸ ἀκροατήριον τούναντιον σπανίως προσείχεν εἰς τὰς κριτικὰς ὀμιλίας του. Ὁ μέγας ἀνὴρ, περατώσας τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπιφυλλίδος, ἥτις ἐπεγράφετο: «Ὁ Δεζόρμ περὶ τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ», ἀνέλαβε νὰ σχολιάσῃ αὐτὴν πρὸς τὴν εὐήκοον γείτονα, ἥτις ὅμως ἐξέπεσεν αἰφνης ἀτυχέστατα τῆς ἐκτιμῆσεως αὐτοῦ, ὁμολογήσασα ἀπροκαλύπτως ὅτι οὐδέποτε ἀγαγινώσκει τὴν *Σφαιρα*.

Αἰφνης ἡ Λίζα, ἥτις ἤγάπα οὐχὶ τὰς κατ' ἰδίαν, ἀλλὰ τὰς δημοσίας διαλέξεις, ἐνέσκηψεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς συνομιλίας διὰ τῆς ἑξῆς ἀπροσδοκίτου φράσεως:

— Ὁ Βίκτωρ Οὐγώ! ἦ, οὐδέποτε θὰ τὸν συγγωρῶ διὰ τὸ σφάλμα του· ὀλίγην πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν σταθερότητα ἂν εἶχεν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, θὰ εἶχεν αἰθουσαν μοναδικὴν εἰς τοὺς Παρισίους.

Ἡ Θηρεσία προσέβλεψεν ἀτενῶς τὴν λαλήσασαν ἀπορούσα ἂν ὠμίλει σπουδαίως ἢ νύτραπελίετο, ὁ δὲ κριτικὸς, ἀποβαλὼν πρὸς στιγμὴν τὰ δίοπτρα, παρετήρησε πλαγίως ὡς κίσσα περιδλέπουσα τὸν ὀρνιθῶνα, ἐν τῷ ὁποίῳ νεωστὶ ἐτέθη, καὶ ἀπάντησε μετριοφρόνως.

— Τὸ θέμα τοῦτο ποτὲ μέχρι τοῦδε δὲν ἐμελέτησα.

ἀλλ' ἀληθῶς μοι ἐνεπνεύσατε ἰδέαν τὴν ὁποίαν θὰ ἐπιφυλάξω, διὰ τὴν προσεχῆ ἐπιφυλλίδα μου :

« Ἡ αἰθουσα ἦν θὰ εἶχεν ὁ Οὐγὼ ἄν ἦτο ἀλλοῖος ».

« Ω ! τοῦτο εἶναι θέμα ἐνδιαφέρον πραγματικῶς.

Οἱ μεγάλοι αἰθεροβαφεῖς ὀφθαλμοὶ τῆς Θηρεσίας προσήλωσαν ἐπὶ τοῦ λαλοῦντος μετ' ἐντρόμου, οὕτως εἰπεῖν, ἐκπλήξεως. Ἄλλ' ἐκεῖνος ἐκλαβὼν ὡς ἐκφρασὶν ἀκράτου θαυμασμοῦ τὴν αὐτόματον ταύτην ἐκδήλωσιν τῆς εἰς τὸ ἄωτον ἐξικομένης ἀπογοητεύσεως, ἤρχισεν ἀρεσκόμενος εἰς τὴν συναναστροφὴν μετὰ τῆς γυναικὸς ταύτης, ἥτις πλήρως προσήλωσε καὶ εὐλαβείας ἠκροῦτο τῆς ὁμιλίας του, ἀφελοῦς θαυμασμοῦ ἐπιφωνήματα ἐνίοτε ἀφίνουσα, τῇ ἀπένευε δὲ μάλιστα διὰ παρεμπιπτούσης τινὸς φράσεως ἔπαινον εὐφύιας καὶ ἀκριβοῦς ἀντιλήψεως.

Ἐν τούτοις ὁ Ἀλδέρτος ἐνθυμούμενος τὰς συνετάς συμβουλὰς τῆς Ἔρμας, ἐφέρετο πρὸς τὰς κυρίας μετὰ πολλοῦ ἱπποτισμοῦ. Καὶ ἀντ' οὐδενὸς μὲν θὰ συνῆναι ὅπως ἐκλιπαρήσῃ ἀπ' εὐθείας τὴν προστασίαν τῆς μυριοθελήτρου φίλης τοῦ δικαστικοῦ προέδρου, ἀλλ' ἄν ἐπὶ τέλους ἢ παιγνιώδης καλλονῆ ἐκ φαντασιοπληξίας ὀρμωμένη, ἐπελαμβάνετο αἰθνης τῆς ὑποθέσεως αὐτοῦ, ἔνεκα τούτου καὶ μόνου θὰ ἐκινδύνευεν ἄρα ἢ ἀμειπτος αὐτοῦ τιμῇ ; « Ω, οὐχὶ βεβαίως ! Ἄλλ' ἰδοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀκράτου καὶ μεταδοτικῆς εὐθυμίας, τὴν ὁποίαν διέχεον αἱ χαριτόβρυτοι γείτονες, ἢ ζοφερά τῆς δίκης ταύτης ἰδέα ὡς ὠχρόμελαν νέφος ἐπικαθημένη, ἐπεσκότηζεν ἀπαισίως τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ μέτωπον

— Λοιπὸν ! τῷ εἶπε τότε ἡ Μαγδαληνὴ χαμπλοφῶνως ἐν στιγμῇ καθ' ἣν οἱ λοιποὶ συνομιλοῦντες θορυβῶδως οὐδόπως εἰς αὐτὰς προσεΐχον. Μὴ εἴσθε μελαγχολικός ! Προχθές μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν σας συνεβουλεύθη τὰ ἄστρα, καὶ ἐξήγαγον οἰωνὸν ὅτι θὰ νικήσητε τοὺς ἐχθρούς σας

— Εὐχαριστῶ, ὄραία ἀστρολόγε ! τῇ ἀπάντησεν ἄλλ' ὁ ὄρατος οὗτος πῖλος σας δὲν ὁμοιάζει τὰ τοῦ Νοστραδάμου.

Ἐπὶ τὸ κράτος δ' αἰσθήματος ἀναμίκτου ἐξ ὀργῆς καὶ χαρᾶς, εἶπε κατ' ἰδίαν.

— Αὐτὴ ἡ Ἔρμα τῇ διηγήθη, φαίνεται, ἦδη ὅλην τὴν ἱστορίαν μου.

— Κατὰ τὴν ὄραν τοῦ προγεύματος ὅτε τὸ στρατόπεδον τοῦ κάλλους ἀνεμίσθη εἰρηνικῶς πρὸς τὸ στρατόπεδον τοῦ πνεύματος, ὁ Ἀλδέρτος ἠκούσε συγχαρητηρίους ἐκφράσεις ἐπὶ τῇ εὐφύιᾳ τῆς συζύγου του, ἐκεῖνη δ' ἐπὶ τῇ ἱπποτικῇ αὐτοῦ συμπεριφορᾷ, ἀλλ' ἢ διαδήλωσις αὐτῆ προφανῶς ἠκίστα ἐφαίδρυνεν αὐτὴν.

Ὅταν τὸ σκάφος ἐφθασεν εἰς Μελλμερί, προὔπνυεν αὐτὸ εὐθυμὸς καὶ χαρῆς ὄμιλος ὀδηγούμενος ὑπὸ τῆς δουκίσσης δὲ Λωταρέ. Οἱ φίλοι, ἀναγνωρίσαντες τότε ἀλλήλους, ἀπεδιβάσθησαν καὶ ἔσπευσαν πρὸς τὰς ναυσιδρομίας ἀλληλοκρατούμενοι, ἢ δὲ δουκίσσα, ἥτις προηγείτο τῆς θριαμβικῆς πορείας, παρέλαβε δεξιᾷ αὐτῆς τὴν Θηρεσίαν καὶ ἀριστερᾷ τὴν Μαγδαληνὴν. Ἡ Βαλεντίνη ἀνεῦρεν ἀπροσδοκῆτως τὸν πρίγκιπα Κασαμπινὸ, ὁ ὁποῖος εἶχε προσέλθει τότε μόλις ἀνεπισημῶς, ὅπως μὴ παράσχη σπουδαίαν ἀφορμὴν κακεντρεχῶν σχολίων εἰς τοὺς εὐψυγλώστους κατηγόρους τοὺς ἀποτελοῦντας τὸν θιάσον Θιλοριέ,

δι' οὗ ἀπαίσια τις ἤχώ θὰ ἐφθάνεν ἴσως εἰς τὰ ὄτα ζηλοτύπου συζύγου, ἐν πυρετώδει ἀνυσυχίᾳ διαμένοντος εἰς Παρισίους, ἐνθα συνεκράτου αὐτὸν αἱ ἀσχολαὶ τῶν θηρευτικῶν ἐκδρομῶν.

Ὁ Βεριζάλ, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ὑψηλὸς πῖλος, αἱ χιονόσπαρτοι παραγναθίδες καὶ ἡ ἐξέχουσα γαστήρ προέδιδον ἦθος ἠγεμονικόν, ἠκολούθει κατόπιν τῆς κ. Σανδολέν, ἡ δὲ Μοντουσσέ, ὁ προσφιλεὶς εἰς τὰς κυρίας, φέρων ἀχύρινον πῖλον περιδεδεμένον διὰ κυανῆς ταινίας, περιθωράκιον λευκὸν καὶ εὐρύν ἐπενδύτην, κυματίζοντα περὶ τὸν ἰσχνὸν κορμὸν του, ἐφαίνετο ὡς ἀπλοῦς πράκτωρ χρηματιστηρίου διαπρέπων ἐπὶ κομψότητι. Συνστῆθεις ὑπὸ τῆς Μαγδαληνῆς πρὸς τὴν Θηρεσίαν, προσήλωσεν ἐπ' αὐτῆς, ἐν ᾧ τὸ στόμα του ἐλάλει τυπικῶς τὰς πεζῆς φιλοφρονήσεις τὰς ἀπαιτουμένας ὑπὸ τῆς τοιαύτης διατυπώσεως, βλέμμα λεπτῆς περιεργίας, βλέμμα, ἐν τῷ ὄσῳ ἐκείνη μετὰ πικρᾶς δυσαρσεκείας ἀνέγνω ὅτι ἅπαντα ἡ ἱστορία τῆς τῷ εἶναι γνωστῇ.

Συγχρόνως μικρόσωμὸς τις καὶ ἄσχημος ἀνὴρ, ἔχων τὴν κόμπην καὶ τὸν πάγονα διεσκευασμένον κατὰ τὸν ἀμερικανικὸν τρόπον καὶ κρατῶν χαρτοφυλάκιον, εἰσέδουε πανταχοῦ μεταξὺ τοῦ πλήθους, ἐπληττε τοὺς ὄμους τῶν ἐπιτηρητῶν καὶ τῶν ὀδηγούτων τοὺς δρόμους, καί, ἐπερωτῶν τὰς κυρίας περὶ τῶν ἐνδυμασιῶν των, κατέγραφε σημειώσεις καθ' ὑπαγόρευσιν αὐτῶν.

Γράφων δὲ ἀπέτεινε πρὸς αὐτὰς τὰς συνήθεις ἐν τῷ λόγῳ του εὐτραπέλους φράσεις.

— Εἴσθε ἐξαιρία ! ἀξιολάτρευτος ! ἀλλὰ γνωρίζετε ὅτι με καταστρέφετε ; τὸ παράστημα καὶ ἡ περιβολὴ σας θὰ μπκύνωσιν ἐπὶ πολὺ τὸ τηλεγράφημά μου, διὰ τὸ ὅποιον θὰ πληρώσω τοῦλάχιστον 25 λουδοβικία ! . . . Εἴσθε τοῦλάχιστον συνδρομητρία εἰς τὴν ἐφημερίδα μου ;

— Ὑπερβαίνει τὰς 17,000 ἡ ὀμίγηρις μας, εἶπε, προσλαμβάνων σπουδαῖον ἔθος, πρὸς τὴν δουκίσσαν δὲ Λωταρέ. Καὶ σεῖς, κ. Σανδολέν, τί μᾶς διδετε ἀντὶ τοῦ πλουσίου ἀμύτου, τὸν ὁποῖον σᾶς ἀποφέρει ἢ εἰσπραξίς τῶν ναύλων μας ; Τί, δὲν εἰδέτε ἀκόμη ; ὦ, αὐτὸ εἶναι λυπηρὸν ! πῶς λοιπὸν νὰ γράψω τὸ ἄρθρον μου ;

Ὅτε παρετήρησε τὴν Θηρεσίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐγνώριζε, ἠρώτησε περὶ αὐτῆς τὴν δουκίσσαν, οὐδὲ κἄν φροντίζων ὅπως μὴ ἀκουσθῆ, γράφων δὲ τὰς σημειώσεις του, ἐθεώρει αὐτὴν μετὰ παγετώδους φλέγματος.

— Πιστεύω ὅτι ἐπέτυχε καθ' ὀλοκλήριαν ! εἶπε καθ' ἑαυτὸν, διαστέλλων τὰ χεῖρην εἰς λαθραῖον μαιδιάμα, ἐν ᾧ ἀπεχαίρετα τὴν ξένην δι' ἐλαφροῦς κλίσεως τῆς κεφαλῆς.

— Κύριε πρόεδρε ! ἀνέκραξε πρὸς τὸν Μοντουσσέ, ὁ ὁποῖος συνεσφίγγετο ὅπως τῷ ἀήσθη ἐλευθέραν τὴν διόδον, σᾶς συμβουλεύω νὰ πτερυγίζετε ὡς χρυσάλλης περὶ τῶν κυριῶν. Ἐγὼ ἐκουράσθην ἱπερβολικῶς εἰς αὐτὸν τὸν καύσωνα !

Καὶ ἀπεμακρύνθη σταλάζων ρύακας ἰδρώτους. Ἡ Θηρεσία θορυβήθησα ἠρώτησε :

— Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ κύριος, ὁ ὁποῖος φαίνεται τόσο ἀπνοχολημένος καὶ συγχρόνως τόσο ὀλίγον φιλόφρων ;

— Ἄ, δὲν τὸν γνωρίζετε ; εἶναι ὁ Λουζινιάργ, ὁ δημοσιογράφος.

— Θεέ μου ! μήπως θὰ παρεμβάλῃ ἡρὰ γε καὶ τὸ ὄνομά μου εἰς τὴν ἐφημερίδα του ; ἀνέκραξε φανταζομένη ἡδὴ τὴν ὀργὴν τοῦ συζύγου της. Ἀλλὰ ταυτοχρόνως διείδεν αὐτὸν μακρὰν σφίγγοντα τὴν χεῖρα τοῦ δημοσιογραφίσκου, εἰ μὴ μετὰ πικρίας, ἀλλὰ μετ' ἀμυχανίας ἐπαισθητικῆς. Προφάνως εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων ἐτι λάθει ὑπ' ὄψει πάσας τὰς λυπηρὰς καὶ παραδόξους δυσμεθεκείας, ἃς ἐπέπρωτο νὰ τῷ παράσῃ ἢ θορυβῶδες ἐκείνη ἡμέρα.

Αἱ ναυιδρομῖαι διεξήχθησαν πομπευόμεναι ὑπὸ βροντωδῶν ζητωκραυγῶν τοῦ θεαμένου λαοῦ, ἐν ᾧ οἱ εἰς ἀνώτερα κοινωνικά στρώματα ἀνήκοντες θεαταὶ παρετήρουν νοχελῶς ἀπὸ τῶν πέριξ λοφίσκων. Ἀλλ' αἰθνης ἀνέτειλε καὶ πάλιν ἐν μέσῳ τοῦ ὄμιλου ὁ Λουζινιάργ πυρετωδῶς ἀπομαύσων τὸν κάθιδρον λαϊκὸν καὶ τὸ μέτωπον.

— Κυρίαί, ἀνέκραξε σοβαρῶς, ἔδτεῖλα τὸ τηλεγράφημά μου εἰς Παρισίους. Ὁ δημοσιογράφος σὰς ἐγκυκαταλείπει . . .

Ἐσίγησε πρὸς στιγμὴν ὡς ἐπικροτούμενος ἠθοποιὸς ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου, βέβαιος ὅτι μέλλει καὶ πάλιν ν' ἀνευφημηθῇ, διακόπτων δὲ τὰς διεγερθείσας κατὰ τοῦ σκοποῦ του γυναικείας ἐνστάσεις προσέθηκε :

— Ἀλλὰ μένει ὁ ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, ὁ ὅστις δὲν θὰ σὰς ἐνοχλήσῃ πλέον δι' ἐρωτήσεων.

Ἐνῶ δὲ ἀντήχουν πέριξ χειροκροτήματα καὶ ἐπιφωνήσεις θαυμασμοῦ ἐπὶ τῇ εὐφυλογίᾳ, ἐκεῖνος ἀναλαμβάνων τὰ καθήκοντα, ἄπερ ἐπιβάλλει ὁ τίτλος οὗτος, ἔτεινε τὸν βραχίονα πρὸς τὴν Θηρεσίαν ἥτις ἐστηρίχθη ἐπ' αὐτοῦ μηχανικῶς.

— Ποῦ θὰ γευματίσητε, κόμισσα ;

Ἐν τῇ αὐθιανούσῃ ὀλοὴν ταραχῇ ἀμυχανίας ἀνεκλαλήτου, ἡ νεορὰ γυνὴ ἐψιθύρισε :

— . . . Νομίζω . . . εἰς τὸ ἀτμόπλοιο . . . ἢ κ. Σανδολέν . . .

— Λαμπρά ! ἀνέκραξεν ὁ Λουζινιάργ. θὰ παραβῶ τὰς διατυπώσεις τῶν ἐπισήμων γευμάτων. Προσέρχομαι αὐτόκλητος ἐλευθερῶς, ἀφ' οὗ εἰμεθα εἰς τὴν ἐξοχὴν.

Καὶ διπυθύνθη πρὸς τὴν ἀκτὴν, συμπαρασύρων σχεδὸν ἔντρομον τὴν νεορὰν γυναικᾶ, ἥτις ἀναζητήσασα διὰ τοῦ βλέμματός τὸν σύζυγόν της, εἶδεν αὐτὸν κρατούμενον ἀπὸ τοῦ βραχίονος ὑπὸ τῆς κ. Σανδολέν, ὡς οὐραγοῦς δὲ ἀκολουθοῦντας ἐκ τοῦ πλησίον τὸν Βερίζαλ καὶ τὸν Μοντουσσέ. Ὡσεὶ τελευταῖον καὶ καίριον τραῦμα ἐπληξε τὴν καρδίαν της, ἔκυψε τεθλιμμένη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν σιδεροδάκτυλον χεῖρα τῆς κωφῆς Εἰμαμένης, καὶ βαδίζουσα ἀφῶνως ἀνεπὸλες περιπαθῶς τὸν χρόνον καθ' ὃν αὐτὴ καὶ ὁ Ἀλβέρτος ἀρτισύνηδενον ἐτι ζεύγοι, ἡ διαφόρων ὄλων ἀν' ἀπέκτων ἐχθροῦς, φαίνοντο ὑπεράγαν αὐστηροὶ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν φίλων των.

Ἡ συνοδεία, εἰσελθοῦσα εἰς τὸ πλοῖον, ἀνεῦρε τὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς κ. Θιλοριε ὀμύγουρι, ἡ ὁποία, μεῖνασα ἐν αὐτῷ, νητύχησε ν' ἀπολαύσῃ δύο ἀντὶ μιᾶς τέρψεις, καθ' ὅτι, παρὰ τὴν παρελαύνουσαν ἐντὸς τῶν γλαυκοκρῦσων κυμάτων πληθύν τῶν δίκην λευκοπτέρων χρυσαλλίδων πετώντων σκαφῶν,

ὧν τοὺς χιονώδεις ἰστούς ἐκόλλου ὁ ἠδύπνοος ζέφυρος, παρέστῃσαν εἰς ψυχαγωγικωτάτην βραχείαν σκηνὴν τῆς ἀτελευτήτου διενέξεως μεταξὺ τοῦ κριτικοῦ Δεζόρμ καὶ τοῦ μυθιοστοριογράφου Λαδερζάν. Ἡ οὐσία τῆς φιλονεικίας ἦτο αἰωνίως ἡ αὐτή, μόνον δὲ τὰ ἐπιχειρήματα ἐποικιλῶν ἐκάστοτε.

— Πῶς δύνασθε νὰ κρίνητε τὰ δημιουργήματα τῆς φαντασίας, ἔλεγεν ὁ μυθιοστοριογράφος πρὸς τὸν κριτικόν, ἀφ' οὗ νὰ δημιουργήσητε δὲν δύνασθε ; ἐγράψατε ποτὲ εὐδοκίμως κἀνὲν ἔργον δραματικόν, ἢ κἀνὲν μαθιστόγημα ; σεῖς οὐδὲν ἄλλο εἶδθη ἢ φακίραι πλάνητες καὶ φανατικοί, ἀξιοῦντες νὰ περιλάβωσιν ἅπασαν τὴν περὶ αὐτοὺς φύσιν, τῆς ὁποίας ἀγνοοῦσι τοὺς νόμους, ἐντὸς τοῦ στενοῦ κύκλου μέχρι τοῦ ὁποίου φθάνει ἐν μόνον ἀσθενὲς βλέμμα τῶν ἐσκοτισμένων ὀμμάτων των.

— Σὰς ἐλλείπει ἡ πολυμάθεια καὶ ἡ βαθεῖα μελέτη καὶ πείρα περὶ τὸν κλάδον, εἰς ὃν ἀσχολεῖσθε, ἀπάντησεν ἐκεῖνος, ἀφ' οὗτος δὲ τὴν φαντασίαν, τὴν δημιουργὸν δύναμιν. τὴν μητέρα τῆς τέχνης, ἀντικατεστήσατε διὰ τῆς λεπτολογίας καὶ τῆς ἀναλύσεως, οὐδὲν πλείοτερον ἡμῶν δημιουργεῖτε !

— Καὶ τί ἄλλο εἶναι ὁ κριτικὸς εἰμὶ αὐστηρὸς μόνον θυροφύλαξ τοῦ πλουσίου καὶ ἀδαμαντοκρῦσου μεγάρου τῶν φιλολογικῶν καλλονῶν ; Ναί, διότι ὑπὸ τίνα τίτλον καὶ ἐν τίνι δικαίωματι παρουσιάζεσθε πρὸς τοῦ δημοσίου, τοῦ ὁποίου τὴν προσοχὴν ἐφ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἀτομικὴν γνώμην παρακωλύετε, καὶ εἰς τὸ ὅποιον ἀπαγορεύετε τὴν εἰσοδὸν εἰς τὸ παλάτιον τοῦτο ;

Καὶ ταῦτα πάντα πράττετε ὑπεροπτικῶς, μὲ ἀγέρωχον ἦθος λαμπροῦ καὶ χρυσοφοροῦντος μεγιστάνος, κεκορεσμένου ἐκ νικηφόρων μαχῶν.

. . . Ὡ, ἀλλοίμονον, ἀν οἱ ἀφορισμοὶ σας ἐγίνοντο παραδεκτοὶ ἀδασανίστως ! . . .

— Καὶ σεῖς οἱ σύγχρονοι μυθιοστορηματοποιοὶ εἶσθε ἡδὴ γηραιοὶ καὶ ἀπνευδικότες πλέον μνηστῆρες τῆς φιλολογίας, τῆς δυστυχοῦς αὐτῆς νύμφης σας ! μεταξὺ αὐτῆς καὶ ὑμῶν τὰ πάντα εἰς λόγους μόνον παρέρχονται ὁ προσποιητὸς πρὸς τὴν κοινωνίαν σεβασμὸς σας, ὡς καὶ τὸ ἐπίσης βεβιασμένον ἀπότομον ἕφος, διὰ τοῦ ὁποίου ἐνίοτε ἀποτεινέσθε πρὸς αὐτὴν, ἐνέχει πάντοτε τὴν γνωστὴν ἐκείνην ἀδράνεια καὶ ἀδυναμίαν, τὴν ἀδυναμίαν τοῦ φθίνοντος καὶ φθισιῶντος αἰῶνός μας ! Λέγετε ὅτι παρακωλύομεν τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἀτομικὴν γνώμην τοῦ δημοσίου ; μὴ παραπονεῖσθε ! αὐτὸ συμβαίνει, διότι οἱ πολλοὶ εὐρίσκουσιν εἰς ἡμᾶς ἀκριβῶς ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ὑμεῖς στερεῖσθε : διῆλα δὴ τὴν μελέτην καὶ τὴν πείραν.

Τὴν συζήτησιν κατεδίγαγεν ὡς ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ ἐπελθοῦσα ἡ συνοδεία τῆς δουκίσσης δὲ Λωταρέ, πλουτισθεῖσα τελευταῖον ὑπὸ τῆς Βαλεντίνης καὶ τοῦ Ἰταλοῦ πρίγκιπος. Παρεκάθισαν τότε εἰς τὸ γεῦμα, ἀλλ' οὔτε ὁ χώρος οὔτε τὰ ἐδέσματα ἐπήρουν, κατ' ἀνάγκην προκαλοῦντα τὸν φειδωλὸν μερισμόν, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ, λογικῶς ὑπεύθυνος ἀπέναντι τῶν συνοδῶν, οἵτινες πάντες εἶχον ἀποτίσει τὸν ὑπέρογκον ναῦλον, κατεθλίβετο ἐτι μᾶλλον ὑπὸ τῆς παρουσίας τοῦ Λουζινιάργ, περὶ τοῦ ὁποίου ἐφέρετο ἀνὰ τὰ στόματα ὅτι ἦτο εἰθισμένος εἰς τὰ

δαφιλή και πλούσια γέυματα της δουκίσσης Λωταρέ.

Κατά την έναρξιν του γέυματος φαιδροί και μεγαλοπρεπείς τόνοι μουσικής ανακρουούσης τὸν ἔθνικὸν ὕμνον ἐδόνησαν τὰς ἡχούς, οὕτω δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ἡδονὴν τῆς ἐντροφῆσεως εἰς τὴν ἀρμονικὴν τῆς Μασσαλιώτιδος μελωδίαν παρέσχεν ἡ φαιδρὰ αὐτὴ ἡμέρα εἰς τοὺς εὐτυχεῖς συμποσιαστιάς. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους βροχή ραγδαία, εὐεργετικώτατη ὅμως εἰς τὸ ζεῦγος Σενάκ, παρακωλύσασα τὸν χορὸν, ὅστις ἐμελλε νὰ λάβῃ ἡχώραν ἀμέσως, ἠνάγκασε τὸ πλῆθος νὰ ἐπιβῆ προώρως τοῦ ἀτμοπλοίου πρὸς ἀναχώρησιν.

— Συγγνώμην, ἀγαπητὴ φίλη! εἶπεν ὁ Ἄλδερτος πρὸς τὴν γυναῖκά του ὅτε ἀπέμειναν τέλος μόνοι, συγγνώμην, διότι ἐγὼ σὲ παρέσυρα εἰς αὐτὴν τὴν σφικίαν. Ἄλλὰ σοὶ ὁμνῶ ὅτι ὅλα ταῦτα ταχέως θὰ παρέλθωσιν, ἀρκεῖ μόνον νὰ κατορθώσω ν' ἀποσπασθῶ ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ Καδαροῦ. . . Ὁ Μοντουσσέ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀβρὸς ὡς ἄμβαρς, μοι εἶπε μίαν μόνην λέξιν ἐκ τῆς ὁποίας ὅμως ἐνόησα ὅτι εἶναι ἐν πλήρει γνῶσει τῆς ὑποθέσεως, καὶ ὅτι δὲν τῷ διαφεύγουσι ποσῶς αἱ διασυριττόμεναι φῆμαι. Τί ποιτὸν; πρέπει ν' ἀπαμύνη τις τοὺς ἀχρεῖους ἐχθροὺς διὰ τῶν ἰδίων τῶν ὀπλων. Ἄλλὰ θὰ συνέλθωμεν, θὰ γείνωμεν ὡς ἡμεθα πρὶν, φιλιτάτη, εὐθύς ὡς λυτρωθῶμεν, καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ βραδύνη ἡ ἀπολύτρωσις.

Εὐνόητον ὅτι ἡ κ. Σανδολεὺν ἐβλεπε τὰ πράγματα ἡκιστα ὁμοίως πρὸς τὸν Σενάκ ὑπὸ τὴν ἐποψίαν τῆς διαρκείας τῆς ἀρτισυνδέτου φιλίας τῶν. Ἦρχισε λοιπὸν συστηματικοῦσα ὁσημέραι τὰς πρὸς αὐτοὺς σχέσεις, κρίνουσα ἄλλως τε τὴν Θηρεσίαν λίαν ἐπαγωγόν, καὶ ἐκ θεαρέστου βεβαίως μετριοφροσύνης θεωροῦσα ἀριτυκωτάτην δι' αὐτὴν τὴν φιλίαν τῆς μεγάλης ἀριστοκρατίας, αὐτὴ ἡ προστατευομένη φίλη τῆς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν αὐτῆς πεπλασμένης δουκίσσης δὲ Λωταρέ.

Ἡ ἑκτακτος αὐτὴ ὑπαρξίς, ἡ ἀγχνουστάτη κακοῦργος ψυχὴ, ἐξετίμα τὴν τιμιότητα τῶν γυναικῶν ἀπαραλλάκτως ὡς τὸν πλοῦτον τῶν ἀνδρῶν, τούτέστι μόνον καθ' ὅσον ἡδύνατο νὰ ὠφεληθῆ ἐξ αὐτῶν. Διὰ σπανίας δὲ δεξιότητος κατορθώσασα νὰ τύχη ἐλευθέρως εἰς τὸν οἶκον τοῦτον εἰσδοῦ ἄνευ ἐπιμοτυπίας, ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς γείτονος, κατώρθωσεν ἐπίσης ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν δύο συζύγων πάσας τὰς περὶ τῆς δίκης εἰδήσεις σχεδὸν ἀσυναίσθητως αὐτῶν. Τότε μεθ' ἱκανότητος καὶ ἰδιοψύχας γυναικὸς εἰθισμένης ἤδη εἰς τὴν γλώσσαν τῶν τοιούτων βιωτικῶν περιπετειῶν, κατενόησε πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς ὑποθέσεως. Καὶ τοι δὲ πρὸ αὐτῶν οὐδέποτε τὰ χεῖλη τῆς ἠρθρωσάν τὸ ὄνομα τοῦ Μοντουσσέ, ἡμέραν τινὰ προδεκάλεσεν αὐτοὺς ὁμοῦ εἰς τὴν πλοῦσίαν τῆς αἰθουσῶν. Κατὰ τὴν ἔξοδον ὁ Ἄλδερτος εἶπε περιχαρῶς πρὸς τὴν Θηρεσίαν.

— Εἰς τὴν αἰθουσάν τοῦ καπνίσματος ἔλαβον πολὺ εὐχάριστον συνδιάλεξιν μετὰ τὸν Μοντουσσέ. Ἦμεθα μόνοι, καὶ ἐγὼ, δραττόμενος τῆς εὐκαιρίας, τῷ ἐξέθεσα πᾶν ὅ,τι ἐπεθύμουν.

Μετ' οὐ πολὺ, ἐπειδὴ τὰ θερινὰ θάλασσιν ἠρχίζον ἤδη μετρίαζόμενα ὑπὸ τὰς δροσεράς τοῦ δεπτεμβρίου πνοάς, ἡ Θηρεσία ἀπεφάσισε νὰ μεταβῆ εἰς

Λωζάννην πρὸς ἀγορὰν ἀναγκαίων τινῶν ἀντικειμένων. Ἄγνοοῦσα δὲ ἐντελὸς τὴν πόλιν ταύτην, ἐξήτησεν ὁδηγίαν παρὰ τῆς Μαγδαληνῆς.

— Ὡ, τί ὠραία ἰδέα! ἀνέκραξεν ἐκείνη κροτοῦσα τὰς χεῖρας. Ἡ Βαλεντίνη κ' ἐγὼ διοργανίζομεν κατ' αὐτὰς ἐκδρομὴν ἐκεῖ, ἔλθετε λοιπὸν μαζί μας.

Πρὸς τοῦτο ὠρίσθη ἡ αὔριον. Ὁ δὲ Ἄλδερτος, ὅστις ἐμελλε νὰ γραψῇ μακρὰν ἐπιστολήν πρὸς τὸν δικηγόρον του, προσεγγιζούσης δυστυχῶς τῆς ἀπαισίας στιγμῆς τῆς εἰς τὸ δικαστήριον ἐπανόδου, δὲν ἡδύνατο νὰ συνοδεύσῃ τὰς τρεῖς γυναῖκας εἰς τὴν ἐκδρομὴν. Ἄμα ἐπιβάσαι τοῦ ἀτμοπλοίου, ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Βαλεντινὴ ἤρχισαν ὁμιλοῦσαι περὶ τῶν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ἡμέρας ἀγορῶν, δι' ἐντέχνου δὲ περιπλοκῆς δυσχερεῖων τινῶν, ἃς προεμελέτησαν ἐπιμελῶς ἐκ τῶν προτέρων, ἐπεφόρτισαν ἐπὶ σκοπῶ τὴν Θηρεσίαν δι' ἀγορῶν τινῶν, ἃς δῆθεν θὰ διεξεπεραιούουν αὐτοπροσώπως ἂν δὲν ἀνεκάλυπτον αἰφνιδίως τὰς ἐν λόγῳ δυσχερείας.

Μόλις ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, αἱ δύο φίλαι ἐξηφανίσθησαν ἐσπευσμένως, ἀφίνουσαι μόνην τὴν Θηρεσίαν, ἥτις μεθ' ἑκατοντάδα βημάτων ἀκουσίως προσκόπητι ἐπὶ τοῦ Μοντουσσέ, προερχομένου ἐν Θανάσῳ, τυχαίως, ὡς ἔλεγε. Ἄλλ' οὐχ ἦπτον ἐν τῇ συνώσει αὐτοῦ, διέγνω ὅτι ὤφειλε ν' ἀποκρύψῃ ὅτι ἡ αὐτὴ τυχαία σύμπτωσις συνετέλεσεν ὥστε ἐρχόμενος εἰς Λωζάννην νὰ συνοδεύηται ὑπὸ τοῦ Βεριζάλ, ἐνέπνευσε δὲ καὶ εἰς τὸν Καδαμινὸ, νὰ ἔλθῃ ἐκ Βεβεῦ πρὸ μίαις ὥρας διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Σύμπτωσις εὐεργετικώτατη, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ὅχι μόνον εἰς τὴν Θηρεσίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς φίλας τῆς, τῶν ὁποίων ἡ ἐξαφάνισις πληρέστατα ἐξηγηταὶ τούντευσεν.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ὁδηγήσω ἐγὼ εἰς τὴν πόλιν, εἶπεν ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου, γνωρίζω πάσας τὰς γωνίας τῆς, καὶ θὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀπὸ πολλῶν χρονοτριβῶν τοιοῦτοτρόπως.

Ἡ ροδιζούσα χροιά, τὸ ἐξαστράπτον ἐκ κρυφίων σπινθήρων βλέμμα καὶ τὸ θριαμβευτικὸν μειδιᾶμα του ἀπήρσαν τελείως εἰς τὴν νεαρὰν γυναῖκα, ἥτις ἀφ' ἑτέρου λίαν εὐλόγως ἐκρινεν ὑποπτόν πως τὴν αἰφνιδίαν αὐτοῦ ἐμφάνισιν.

— Κύριε πρόεδρε, τῷ εἶπεν ὑποκλινομένη ψυχρῶς, βιάζομαι τόσον σήμερον, ὥστε θ' ἀναγκασθῶ νὰ μεταβῶ ἐφ' ἀμάξης.

Ὁ καλλωπιστὴς ἐξεπλάγη ἐπὶ τῇ ἀπατησίᾳ ταύτῃ διαπορῶν ἂν ὤφειλε νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν διάδικον, ἥς ὁ σύζυγος ἐπεκαλεῖτο τὴν ἀρωγὴν του ὡς νηύμονα περὶ τὴν κατανόησιν τῆς ἀπάτης, ἢ ὡς ἀπλῶς ἀκοινώνητον. Ἄλλ' ἐκείνη ἀπέιχεν ἤδη μακρὰν, φεύγουσα αὐτόν, οἰνοὶ ψυτευθέντα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, δίκην μαρμαροστέγνου ἀνδριάντος ἐξωργισμένης Θέμιθος. Ἐκτοτε δὲ ὁ Ἄλδερτος καὶ ἡ Θηρεσία οὐδέποτε πλέον ἤκουσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς δικαστικῆς συνεδριάσεως.

Ἡ νεαρὰ γυνή, διατρέξασα ἐν μεγάλῃ βίᾳ τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα, ἐσπευσε πρὸς τὴν ὄχθην, ὅπου ἀνεῦρε τὰς δύο συνοδοὺς, ὑπογελάσας καὶ ψιθυρίζουσας κρυφίως, ὑποκρινόμενας δὲ προσέτι κόπων μεγάλων ἕνεκα τῶν πολλῶν ἀγορῶν, καίτοι οὐδὲν ἐκράτουν ἀνὰ χεῖρας. Ἐν τῷ δὲ ἡ κόμνησα ταῖς

G. E. LESSING.

ΛΑΟΚΟΩΝ*

*H

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Ὁμολογῶ τοῦτο. Ἀλλὰ καὶ οὕτω πιθανώτατον ὅτι ὁ Πλίνιος περὶ νεωτέρων μόνον καλλιτεχνῶν ἤθελε νὰ ὀμιλήσῃ, οἷτινες εἶχον ἐργασθῆ ἀπὸ κοινοῦ. Διότι, ἔάν καὶ περὶ ἀρχαιοτέρων ἤθελε νὰ ὀμιλήσῃ, διατί νὰ μνημονεύσῃ τῶν τοῦ Λαοκόοντος μόνον καλλιτεχνῶν, διατί δὲ οὐχὶ καὶ ἄλλων, ἐνὸς Ὀνάτου καὶ Καλλιτέλους, ἐνὸς Τιμοκλέους καὶ Τιμαρχίδου ἢ τῶν υἱῶν τοῦ Τιμαρχίδου τούτου, ὧν κοινῶς φιλοτεχνήθην ἔργον, παριστάν Δία, εὐρίσκειτο ἐν Ρώμῃ;¹

Αὐτὸς ὁ κ. Βίγκελμαν λέγει ὅτι δυνάμεθα ν' ἀπαρτίσωμεν μακρὸν κατάλογον τοιοῦτων ἀρχαιοτέρων ἔργων, ἅτινα ἔσχον πλείονας τοῦ ἐνὸς πατέρας.² Μόνον δὲ περὶ τοῦ Ἀγνιδάνδρου, τοῦ Πολυδώρου καὶ τοῦ Ἀθηνόδωρου ὁ Πλίνιος θὰ ἐσκέπτετο ἔάν μὴ ἤθελε νὰ περιορισθῆ καθαρώς εἰς τοὺς νεωτέρους μόνον χρόνους;

Ἐάν ὑπάρχῃ εἰκαδία τοσοῦτω πιθανωτέρα ὅσα περισσώτερα καὶ σπουδαιότερα ἀκατάληπτα δημεῖα δι' αὐτῆς ἐρμηνεύονται, τότε ἡ εἰκαδία, καθ' ἣν οἱ τοῦ Λαοκόοντος καλλιτέχναι ἤκμασαν ἐπὶ τῶν πρώτων αὐτοκρατόρων, εἶναι βεβαία ἐν ὑπερτάτῳ βαθμῷ. Διότι ἔάν εἰργάσθησαν ἐν Ἑλλάδι, ἐν ἡ ἐποχῇ ὁ κ. Βίγκελμαν τάσσει αὐτούς, ἔάν αὐτὸς ὁ Λαοκόων ἐν Ἑλλάδι ποτὲ ἴστατο, παραδοξοτάτη θὰ ἦτο ἡ βθεαία σιγή, ἣν οἱ Ἕλληνας ἐτήρησαν περὶ τοιοῦτου ἔργου (*opere omnibus et picturae et statuariae artis praeroneudo*) θὰ ἦτο παραδοξότατον ἐπίσης ἂν τοσοῦτον μεγάλοι καλλιτέχναι οὐδὲν ἄλλο ἔργον ἐφιλοτέχνησαν ἢ ἂν ὁ Πausανίας τοσοῦτον ὀλίγον κατώρθου νὰ ἴδῃ τινὰ τῶν λοιπῶν αὐτῶν ἀνά σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα ἔργων, ὅσον καὶ τὸν Λαοκόοντα. Τοῦναντίον ἐν Ρώμῃ καὶ τὸ μέγιστον καλλιτέχνημα ἐπὶ μακρὸν ἡδύνατο νὰ ἦναι κεκρυμμένον· ἂν δὲ ὁ Λαοκόων ἐπὶ Αὐγούστου ἦδη συντελέσθη, οὐδαμῶς παράδοξον ἀποβαίνει ὅτι ὁ Πλίνιος ἐμνήσθη αὐτοῦ — ὁ Πλίνιος πρῶτος καὶ τελευταῖος. Διότι ἀναμνησθῶμεν μόνον τί λέγει περὶ τῆς Ἀφροδίτης τοῦ Σκόπα,³ ἣτις εὐρίσκειτο ἐν Ρώμῃ ἐν Ναῶ τοῦ Ἄρεος: *quemcumque alium locum nobilitatura. Romae quidem magnitudo operum eam obliterat, ac magni officiorum negotiorumque acervi omnes a contemplatione talium abducunt: quoniam otiosorum et in magno loci silentio apta admiratio talis est.*

Οἱ θέλοντες νὰ θεωρήσωσιν ἐκ προτιμῆσεως τὸ τοῦ Λαοκόοντος σύμπλεγμα ὡς ἀπομίμνησιν τοῦ παρὰ Βιργιλίῳ Λαοκόοντος μετ' εὐχαριστήσεως ἀποδεχθήσονται ὅτι μέχρι τοῦδε εἶπον. Πρὸς δὲ συνέλαβον καὶ εἰκαδία τινά, ἣν ἐπίσης δὲν θ' ἀπεδοκίμαζον οὗτοι πολὺ.

Ἴσως ἡδύνατο νὰ σκεθῶσιν ὅτι ὁ Ἀδίνιος Πολίων ἦτο ἐκεῖνος ὅστις δι' Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν κατήρτισε τὸν παρὰ τῷ Βιργιλίῳ Λαοκόοντα. Ὁ Πολίων ἦτο ἰδιαίτερος φίλος τοῦ ποιμποῦ, ἐπέζησε τοῦτου καὶ φαίνεται γράψας μάλιστα ἴδιον περὶ τῆς Διναίδος ἔργον, διότι ποῦ ἄλλοῦ ἢ ἐν ἰδίῳ περὶ τοῦ ποιήματος τούτου ἔργῳ δύνανται τοσοῦτον εὐκόλως νὰ ὑπῆρχον αἱ λεπτομερεῖς παρατηρήσεις, ὧν ὁ Σέβιος ἀπὸ τούτου μνημονεύει;¹ ταύτοχρόνως ὁ Πολίων ἦτο ἐραστὴς καὶ γνώστης τῆς καλλιτεχνίας, ἐκέκτητο πλουσίαν συλλογὴν τῶν ἐξοχοτάτων ἀρχαίων καλλιτεχνημάτων, παρῆγε νέα τοιαῦτα διὰ καλλιτεχνῶν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, τοιοῦτον δὲ τολμηρὸν ἔργον οἶον τὸ τοῦ Λαοκόοντος πληρέστατα συνεφάνει μετὰ τῆς καλαισθησίας, ἣν ἐν τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ἐπεδείκνυτο:² *ut fuit acris vehementiae sic quoque spectari monumenta sua voluit.* Ἐπειδὴ ὅμως τὸ μουσεῖον τοῦ Πολίωνος φαίνεται ὅλως ἀδιαχωριστῶς ἐν ἰδιαίτερω τινὶ τόπῳ ἰδρυμένον κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Πλινίου, ὅτε ὁ Λαοκόων ἴστατο ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Τίτου, ἡ εἰκαδία αὕτη ἡδύνατο πάλιν ν' ἀπολέσῃ μέρος τῆς πιθανότητος αὐτῆς. Διατί ὅμως νὰ μὴ ἦτο δυνατόν αὐτὸς ὁ Τίτος νὰ ἐπραξεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θέλομεν ν' ἀποδώσωμεν τῷ Πολίῳ;

KZ'.

Τὴν γνώμην μου, ὅτι οἱ τοῦ Λαοκόοντος καλλιτέχναι εἰργάσθησαν ἐπὶ τῶν πρώτων αὐτοκρατόρων, ἢ τοῦλάχιστον ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἦναι τοσοῦτον ἀρχαῖοι ὅσον ὁ κ. Βίγκελμαν ἀναφέρει, ἐπιρροῦνται μικρά τις πληροφορία, ἣν πρῶτος αὐτὸς ἡμῖν γνωρίζει. Εἶναι δὲ αὕτη ἡ ἐξῆς.³

« Ἐν Νετούμφῳ, τῷ ἄλλοτε Ἀντίῳ, ὁ καρδιναλίος Ἀλέξανδρος Ἀδβανης ἀνεκάλυψεν ἐν ἔτει 1717, ἐν μεγάλῳ θόλῳ, βεβυθισμένῳ ἐν τῇ θαλάσσῃ, δοχεῖον ἐκ μελανοφαίου μαρμάρου, καλουμένον τανῦν Bigio, ἐν ᾧ ἦτο ἐγκεκαραγμένη ἡ εἰκὼν ἐπὶ τούτου δὲ εὐρίσκειται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή.

ΑΘΑΝΟΔΩΡΟΣ ΑΓΗΣΑΝΔΡΟΥ

Ρόδιος ἐποίησε.

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης μανθάνομεν ὅτι πατήρ καὶ υἱὸς ἐν τῷ Λαοκόοντι εἰργάσθησαν· καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος (Πολύδωρος) δὲ ἦν πιθανῶς υἱὸς τοῦ Ἀγνιδάνδρου· διότι ὁ Ἀθανόδωρος οὗτος δὲν ἡδύνατο νὰ ἦναι ἕτερος παρὰ τὸν ἐν τῷ Πλινίῳ ἀναφερόμενον. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἀποδεικνύει πρὸς τοῦτοις ὅτι πλείονα τῶν κατὰ τὸν Πλίνιον τριῶν καλλιτεχνικῶν ἔργα εὐρέθησαν ἐπὶ τῶν ὁποῖων οἱ καλλιτέχναι ἐν τέλει καὶ ἐν ὀρισμένῃ στιγμῇ ἐτίθουν τὴν λέξιν ἐπ ο ἰ ν ο σ fecit. Ἀναφέρει δὲ ὅτι οἱ λοιποὶ καλλιτέχναι ἐκ μετριοφροσύνης ἀορίστως ἐξεφράζοντο διὰ τοῦ ἐ π ο ἰ ε ἰ faciebat.»

Ὁ κ. Βίγκελμαν θὰ τύχῃ μικρᾶς ἀντιρροῆσεως ἐν τῷ ἐξῆς, ὅτι ὁ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ Ἀθανόδωρος οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ ἦναι ἢ ὁ Ἀθηνόδωρος, οὐ-

*) Ἴδε ἀρθ. 17, σελ. 533—536.

1) Plinius lib. XXXVI sect. 4. p. 730.

2) Geschichte der Kunst Th. II S. 331.

3) Plinius I. c. p. 727.

1) Ad. ver. 7 lib. II Aeneid. καὶ ἰδίᾳ Ad. ver 183 lib. XI.

2) Plinius lib. XXXVI sect. 4. p. 729.

3) Geschichte der Kunst. Th. II S. 347.

τινος μνείαν ποιείται ὁ Πλίνιος παρὰ τοῖς καλλιτέχναις τοῦ Λαοκόοντος. Ἀθανόδωρος καὶ Ἀθηνόδωρος εἶδι καθ' ὄλοκληρίαν ἐν καὶ τὸ αὐτό, διότι οἱ Ρόδιοι ἐχρῶντο τῆ δωρικῆ διαλέκτῳ. Ἐν τούτοις ὀφείλω νὰ διατυπώσω παρατηρήσεις τινὰς μόνον ὡς πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ θέλει ἐκ τούτου νὰ συμπεράνη.

Τὸ πρῶτον, ὅτι δηλ. ὁ Ἀθανόδωρος ὑπῆρξεν υἱὸς τοῦ Ἀγνιδάνδρου, δύναται νὰ ἔχηται ὑποστάσεως. Εἶναι λίαν πιθανὸν τοῦτο, οὐχὶ ὁμως καὶ ἀναμφισβήτητον. Διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι ὑπῆρξαν ἀρχαῖοι καλλιτέχναι, οἵτινες ἀντὶ ν' ἀποκαλῶνται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς, προετίμων νὰ λαμβάνωσι τὸ ὄνομα τοῦ διδασκάλου. Βεβαίως ἄλλην ἐρμηνείαν δὲν ἐπιδέχεται ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ Πλίνιος λέγει, ἠ περὶ τῶν ἀδελφῶν Ἀπολλωνίου καὶ Ταυρίσκου.

Πῶς ὁμως; ἡ ἐπιγραφή αὕτη θὰ διαψεύσῃ τὰ ὑπὸ τοῦ Πλινίου γραφόμενα ὅτι οὐχὶ πλείονα τῶν τριῶν καλλιτεχνημάτων εὐρίσκοντο, ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ καλλιτέχναι αὐτῶν ἐγνώριζαν ἑαυτοὺς διὰ χρόνου, σημαίνοντες τὴν συντέλεσιν τῆς πράξεως, (τουτέστι διὰ τοῦ ἐποίνου, ἀντὶ ἐποίνου); Ἀλλὰ τί λέγω ἢ ἐπιγραφή αὕτη; διατὶ ἐκ ταύτης τῆς ἐπιγραφῆς πρῶτον νὰ μάθωμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρὸ πολλοῦ ἠδυνάμεθα ἐκ πολλῶν ἄλλων νὰ γνωρίσωμεν; Μάπως δὲν εὐρέθησαν ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Γερμανικοῦ αἱ λέξεις Κλεομένης - ἐποίνου, ἐπὶ δὲ τῆς οὕτω καλουμένης ἀποθεώσεως τοῦ Ὀμίρου αἱ λέξεις Ἀρχέλαος ἐποίνου καὶ ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ ἐν Γαέτη ἀγγείου αἱ λέξεις Σαλπίου ἐποίνου, καὶ οὕτω καθεστῆς;

Ὁ κ. Βίγκελμαν δύναται νὰ εἴπῃ: «τίς γινώσκει τοῦτο κάλλιον ἐμοῦ; Θὰ προσθέσῃ ὁμως τόσῳ χείρονα διὰ τὸν Πλίνιον. Τὰ ὑπ' αὐτοῦ λοιπὸν λεγόμενα τοσοῦτῳ συγχρότερον ἀναιροῦνται καὶ μετὰ μείζονος βεβαιότητος ἀνατρέπονται.»

Εἶδετέ οὐχὶ διότι τί θὰ ἐγίνετο ἂν ὁ κ. Βίγκελμαν παρίστα τὸν Πλίνιον, ὡς πλείονα λέγοντα παρ' ὅσα πράγματι θέλει νὰ εἴπῃ; ἂν δηλ. τὰ προσαχθέντα παραδείγματα ἀνήρουν οὐχὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Πλινίου γραφόμενα, ἀλλ' ἄπλως τὰ πλείονα, ἅτινα ὁ κ. Βίγκελμαν εἰσήγαγεν εἰς τὰ λεγόμενα ταῦτα; καὶ οὕτως ἔχει πράγματι. Πρέπει ν' ἀναφέρωμεν ὄλοκληρον τὸ χωρίον. Ὁ Πλίνιος ἐν τῷ πρὸς τὸν Τίτον ἀφιερωτηρίῳ αὐτοῦ θέλει νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ μετὰ τῆς μετριοφροσύνης ἀνδρός, κάλλιστα γινώσκοντος ὁπόσον εἶδετέ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς τελειότητος τοῦτο ὑπολείπεται. Ἀξιοσημειωτὸν παράδειγμα τοιαύτης μετριοφροσύνης εὐρίσκει παρὰ τοῖς Ἕλλησι, περὶ τῶν πομπῶδων καὶ πολλὰ ὑποσχόμενων βιβλικῶν τίτλων τῶν ὁποίων, μικρὸν ἐνδιατρίβων λέγει:²

Et ne in totum videar Graecos insectari, ex illis nos velim intelligi pingendi fingendique conditoribus, quos in libellis his invenies, absoluta opera, et illa quoque quae mirando non satiamur, pendentis titulo inscripsisse: ut APELLES FACIEBAT, aut POLYCLÉTUS; tanquam inchoata semper arte et im-

perfecta: ut contra judiciorum varietates superesset artificii regressus ad veniam, velut emendaturo quidquid desideraretur, si non esset interceptus Quare plenum verecundiae illud est, quod omnia opera tanquam novissima inscripsere, et tanquam singulari fato adempti. Tria non amplius, ut opiner, absolute traduntur inscripta, ILLE FECIT, quae suis locis reddam: quo apparuit, summam artis securitatem auctori placuisse, et ut id magna invidia fuere omnia ea.

Ἐπιθυμῶ νὰ συστήσω τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν λέξεων τοῦ Πλινίου: pingendi fingendique conditoribus. Δὲν λέγει ὁ Πλίνιος ὅτι ἦτο γενικὴ ἢ συνήθεια τοῦ νὰ γνωρίζῃ ἑαυτὸν ὁ καλλιτέχνης ἐπὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ διὰ παρατακτοῦ, ὅτι πάντες οἱ καλλιτέχναι ἐν πάσαις ταῖς ἐποχαῖς ἐτήρησαν αὐτὴν· ἀλλὰ ὀρθῶς λέγει ὅτι μόνον οἱ πρῶτοι ἀρχαῖοι καλλιτέχναι, οἱ ἰδρυταὶ ἐκεῖνοι τῶν πλαστικῶν τεχνῶν, pingendi fingendique conditores, ἦτοι εἰς Ἀπελλῆς, εἰς Πολυκλείτους καὶ οἱ σύγχρονοι αὐτῶν, ἔσχον τὴν συνετὴν ταύτην μετριοφροσύνην. Ἐπειδὴ δὲ ταύτην μόνον ἀπλῶς ὀνομάζει ἐπιτρέπει διηγεῖσθαι τῷ τρόπῳ ἀλλ' ἱκανῶς σαφῶς νὰ κατανοήσωμεν ὅτι οἱ διάδοχοι αὐτῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων πλείονα ἀπέδιδον βᾶσιν εἰς ἑαυτούς.

Τούτου ὁμως δεκτοῦ γενομένου, ὃν τρόπον καὶ δέον νὰ γείνη ἀποδεκτόν, ἢ ἀνακαλυφθεῖσα ἐπιγραφή ἐν ἣ γίνεται μνεία τοῦ ἑνὸς τῶν τριῶν καλλιτεχνῶν τοῦ Λαοκόοντος, δύναται νὰ ἦναι πληρέστατα ὀρθή, ταυτοχρόνως δὲ, παρὰ ταῦτα, ἀληθὲς ἐπίσης νὰ ἦναι ὅτι ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι δηλ. τρία μόνον ἔργα ὑπῆρχον ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν ὁποίων οἱ φιλοτεχνήσαντες αὐτὰ ἐχρῶσαντο τῷ ἀόριστῳ χρόνῳ, παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις δηλ. ἔργοις τῶν ἐποχῶν τοῦ Ἀπελλοῦ, τοῦ Πολυκλείτου, τοῦ Νικίου καὶ τοῦ Λυσίππου. Δὲν δύναται ὁμως νὰ ἦναι ὀρθὸν ὅτι ὁ Ἀθηνόδωρος καὶ οἱ βοηθοὶ αὐτοῦ ἦσαν σύγχρονοι τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ Λυσίππου, ὡς θέλει νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς ὁ κ. Βίγκελμαν. Ὄφειλομεν μᾶλλον νὰ κρίνωμεν ὡςδε πῶς: ἂν ἦναι ἀληθὲς ὅτι τρία μόνον ὑπῆρχον ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἀρχαίων καλλιτεχνῶν, ἐνὸς Ἀπελλοῦ, ἐνὸς Πολυκλείτου καὶ τῶν λοιπῶν τῆς τάξεως ταύτης, ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν ὁποίων ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τῶν καλλιτεχνῶν ὁ ἀόριστος χρόνος· ἂν ἦναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Πλίνιος καὶ ὠνόμασε μάλιστα τὰ τρία ταῦτα ἔργα, τότε ὁ Ἀθηνόδωρος, εἰς ὃν οὐδὲν τῶν τριῶν τούτων ἔργων ἀνῆκει καὶ ὅστις παρὰ τοῦτο μεταχειρίζεται ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἄοριστον χρόνον, δὲν δύναται ν' ἀνήκῃ εἰς τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους καλλιτέχναις, δὲν δύναται νὰ ἦναι σύγχρονος τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ τοῦ Λυσίππου, ἀλλὰ δέον ν' ἀναχθῆ εἰς μεταγενεστέρων ἐποχῶν.

Ἐν συντόμῳ πιστεύω ὅτι λίαν βᾶσιμον μαρτύριον δύναται νὰ θεωρηθῆ ὅτι πάντες οἱ καλλιτέχναι, οἵτινες μετεχειρίσαντο τὴν λέξιν ἐποίνου, ἦκμασαν πολὺ κατόπιν τῶν χρόνων Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου καὶ μικρὸν πρὸ τῶν αὐτοκρατόρων ἢ καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῶν. Εἶναι ἀναμφισβήτητον τοῦτο, προκειμένου περὶ τοῦ Κλεομένου, πολὺ πιθανὸν δὲ προκειμένου περὶ τοῦ Ἀρχελάου, ἐνῶ περὶ τοῦ Σαλπίου

1) Libr. XXXVI. Sect 4. p. 730.

2) Libr I. p. 5. Ἐξδ. Hard.

κατ' οὐδένα τουλάχιστον τρόπον δύναται ν' ἀποδειχθῆ τὸ ἐναντίον. Ταῦτα λοιπὸν περὶ τῶν ἐπιλοίπων, μὴ ἀποκλειομένου καὶ τοῦ Ἀθηνόδωρου ἀπ' αὐτῶν.

Αὐτὸς ὁ κ. Βίγκελμαν δύναται ν' ἀποβῆ κριτὴς ἐν τούτῳ! Ἄλλ' ἀκριβῶς ἐκ προτέρων διαμαρτύρομαι κατὰ τῆς διεστραμμένης φράσεως. "Ὅταν πάντες οἱ καλλιτέχναι, οἱ τινες ἐχρήσαντο τῇ λέξει ἐ π ο ι ἰ σ ε, ἀνίκωσιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, τότε δὲν ἔπεται ὅτι πάντες οἱ χρυσάμενοι τῇ λέξει ἐ π ο ι ε ἰ ἀνίκουσιν εἰς τοὺς ἀρχαιότερους. Καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις καλλιτέχναις δύναται τινες πράγματι νὰ ἐμφωρῶνται τῆς μετριοφροσύνης ταύτης ἥτις τοσοῦτον ἀρμόζει εἰς μέγαν ἄνδρα, ἐνῶ καὶ ἄλλοι προσεποιήθησαν ὅτι κατέχουσιν αὐτήν.

ΚΗ'.

Μετὰ τὸν Λαοκόοντα περὶ οὐδενὸς ἄλλου εἶχον μείζονα περιέργειαν νὰ μάθω ἢ περὶ τῆς τοῦ κ. Βίγκελμαν γνώμης ὡς πρὸς τὸν οὕτω καλούμενον Βοργήσιον ἀθλητήν. Πιστεύω ὅτι ἐπέτυχον ἀνακαλύψεως ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος τούτου, ἐν ὁμοίᾳ πρὸς τὴν ὁποίαν φαντάζομαι πᾶν ὅτι δύναται τις νὰ φαντάζηται ἐν παραπλησίαις περιπτώσεσι.

Ἐφοβοῦμαι ἦδη μίπως ὁ κ. Βίγκελμαν προλάβῃ με ἐν τούτῳ. Ἄλλ' οὐδὲν παραπλησίον ἐν αὐτῷ εὐρίσκω· ἂν δὲ ἠδύνατό τι καταστήσῃ με δύσπιστον ὡς πρὸς τὴν ὀρθότητα αὐτῆς, τοῦτο θὰ ἦτο τὸ ἐξῆς, ὅτι ὁ φόδος μου δὲν ἐπληθύνεσε.

«Τινές, λέγει ὁ κ. Βίγκελμαν,¹ θεωροῦσι τὸν ἀνδριάντα τοῦτον ὡς παριστάνοντα δισκοδόλον, τουτέστιν ἄνδρα ρίπτοντα τὸν δίσκον ἢ μεταλλίνην πλάκα, αὕτη δ' ἦτο ἡ γνώμη, ἢ ὁ διάσημος κ. φὸν Στός ἐξέφρασεν ἐν ἐπιστολῇ πρὸς με ἀνευ ὅμως ἐπαρκῶς παρατηρήσεως τῆς στάσεως, ἢν συνήθως ἔχει παραπλησία μορφή. Διότι ἐκεῖνος, ὅστις θέλει νὰ ρίψῃ τι, ὀφείλει νὰ σύρῃ πρὸς τὰ ὀπισθεν τὸ σῶμα, κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ τῆς ρίψεως, ἢ δύναμις συγκεντροῦται ἐπὶ τοῦ πλησιεστέρου μῆρου, τῆς ἀριστερᾶς κνήμης ἀργούσης· ἐνταῦθα ὅμως τὸ ἐναντίον συμβαίνει. Ὁλόκληρον τὸ σῶμα, πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἐρριμμένον, σπνρίζεται ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηκροῦ, ἢ δὲ δεξιᾷ κνήμῃ εἶναι εἰς ἄκρον ἐκτεταμένη πρὸς τὰ ὀπισθεν. Ὁ δεξιὸς βραχίονας εἶναι νεωστὶ τεθειμένος, ἐν τῇ χειρὶ δὲ αὐτοῦ ἐτέθη τμημα λόγχης καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος καθορᾶται τὸ χωρίον τῆς ἀσπίδος, ἢν ἐκράτει. Ἄν τις παρατηρήσῃ ὅτι ἡ κεφαλὴ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι ἐστραμμένοι πρὸς τὰ ἄνω καὶ ὅτι ἡ παρισταμένη μορφή φαίνεται προστατευομένη διὰ τῆς ἀσπίδος ἀπὸ ἀντικειμένου, ὅπερ προσέρχεται ἐκ τῶν ἄνω, ἠδύνατο μετὰ πλειοτέρου δικαίου νὰ θεωρήσῃ τὸν ἀνδριάντα τοῦτον ὡς παράστασιν στρατιώτου, ὅστις ἐν κινδυνώδει στάσει ἰδιάζουσιν ἐπιδειχάτο δεξιότητα· οὐδέποτε ἴσως οἱ ἐν τοῖς θεάμασιν ἀγωνιστὰι ἔτυχον τῆς τιμῆς τοῦ νὰ σπνθῆ αὐτοῖς ἀνδρίας παρὰ τοῖς Ἕλλησι. Τὸ ἔργον δὲ τοῦτο φαίνεται ἀρχαιότερον τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἀθλητῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησι.»

Εἶναι ἀδύνατον νὰ σκεφθῶμεν ὀρθότερον. Ὁ ἀνδρίας οὗτος τοσοῦτον ὀλίγον παριστᾷ ἀθλητήν,

ὅσον καὶ δισκοδόλον, πράγματι δὲ παριστᾷ πολεμιστῶν, διακριθέντα κατὰ τινα κινδυνώδη περίπτωσιν ἐν τοιαύτῃ στάσει. Ἄφου ὅμως ἴδῃ κ. Βίγκελμαν τοσοῦτον ἐπιτυχῶς τοῦτο διέγνω, πῶς ἠδύνατο νὰ σταματήσῃ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ; πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ἐπέλθῃ αὐτῷ κατὰ νοῦν ὁ μαχητής, ὅστις ἀκριβῶς ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ θέσει ἀπεσώθησθε τὴν τελείαν ἦταν στρατοῦ καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἢ εὐγνώμων αὐτοῦ πατρις ἔστειλεν ἀνδριάντα ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς στάσιν;

Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὁ ἀνδρίας παριστᾷ Χαθρίαν. Ἀπόδειξιν τῆς ἀποτελεῖ χωρίον τοῦ Νέπωτος ἐν τῷ βίῳ τοῦ στρατηγοῦ τούτου.²

Γινώσκω ὅτι θὰ διστάσῃ τις ἐπὶ τινα στιγμὴν ἵνα ἐπικυρῶσῃ τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα· ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι ὁ δισταγμὸς οὗτος ἔσται πραγματικὸς διὰ μίαν μόνον στιγμὴν. Ἡ στάσις τοῦ Χαθρίου δὲν φαίνεται ὅτι εἶναι ἀκριβῶς ἡ αὐτή, ἐν ἣ καθορῶμεν καὶ τὸν Βοργήσιον ἀνδριάντα. Ἡ προεταμένη λόγχη *projecta hasta* εἶναι κοινὴ ἀμφοτέροις, ἀλλὰ τὸ *obnixo genu scuto* (τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίου τοῦ Νέπωτος) ἐρμηνεύουσιν οἱ ἐρμηνευταὶ διὰ τοῦ *obnixo in scutum, obfirmato genu ad scutum*: Ὁ Χαθρίας ἐπεδεικνυε τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ ὅτι ὄφειλον νὰ ἐπακουμβῶσι τὴν ἀσπίδα ἐπὶ τοῦ γόνατος καὶ ὀπισθεν αὐτῆς ν' ἀναμένωσι τὸν ἐχθρόν· ἐν τῷ ἀνδριάντῳ ὅμως ἡ ἀσπίς κρατεῖται ὑψηλά. Μίπως ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ σφάλωσιν οἱ ἐρμηνευταὶ; πῶς δὲ θὰ ἠρμηνεύετο τὸ χωρίον ὅταν αἱ λέξεις *obnixo genu scuto* δὲν ἐλαμβάνοντο ὁμοῦ, ἐλαμβάνοντο δὲ κατ' ἰδίαν μὲν αἱ λέξεις *obnixo genu*, κατ' ἰδίαν δὲ ἡ λέξις *scuto* ἢ ὅταν ἀνεγινώσκετο ἡ τελευταία αὕτη μετὰ τῶν ἀκολουθουσῶν *projectata hasta*; τῇ προσθήκῃ ἐνὸς μόνου κόμματος ἢ ὁμαλότης ἀποβαίνει ὅσον τὸ δυνατόν πλήρης. Ὁ ἀνδρίας παριστᾷ στρατιώτην *qui obnixo genu, scuto projectaque hasta impetum hostis exipit*: καταδεικνυσι δὲ τί ὁ Χαθρίας ἐπραξε καὶ ἀποτελεῖ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Χαθρίου. Ὅτι τὸ κόμμα πράγματι ἐλλεῖπει τοῦτο ἀποδεικνύει τὸ εἰς τὸ *projecta* προσθητικὸν *que*, ὅπερ, ἂν αἱ λέξεις *obnixo genu scuto* ἀπὸ κοινοῦ ἐλαμβάνοντο, θὰ ἦτο περιττόν, ὃν τρόπον καὶ πράγματι ἐν τισὶν ἐκδόσεσι παραλείπεται.

Καὶ τὸ εἶδος τῶν γραμμάτων ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος εὐρισκομένη ἐπιγραφῇ πληροστάτα συμφωνεῖ πρὸς τὴν μεγάλην ἀρχαιότητα τοῦ ἀνδριάντος τούτου· καὶ ὁ κ. Βίγκελμαν αὐτὸς συνεπέρασεν ἐκ ταύτης ὅτι οὗτος ἀνῆκει εἰς τοὺς ἀρχαιότατους τῶν σωζωμένων ἀνδριάντων, ἐφ' ὧν ὁ καλλιτέχνης ἐσημείωνε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἦδη θὰ θεωρήσω λίαν διορατικὸν τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἂν ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς τέχνης παρατηρήσῃ τι ἐν αὐτῷ, δυνάμενον νὰ συγκρουσθῆ πρὸς τὴν ἐμὴν γνώμην. Ἄν ἡξίω ταύτην τῆς ἐπιδοκιμασίας αὐτοῦ θὰ ἐκολακευόμην ἐπὶ τῷ ὅτι λαμπρότερον παρέσχον παραδείγματα περὶ τοῦ ὀπίσθου ἐπιτυχῶς οἱ κλασικοὶ συγγραφεῖς ἐρμηνεύονται διὰ τῶν ἀρχαίων καλλιτεχνημάτων καὶ ταῦτα πάλιν δι' ἐκείνων, πορ' ὅσα παραδείγματα ἀπαντῶσιν ἐν ταῖς μακραῖς σελίδι τοῦ Spence.

1) Gesch. der Kunst. Th. II S. 394.

1) Κεφ. 1.

ΚΘ'.

Πρὸς τῇ ὑπερμέτρῳ μαθίσει καὶ τῇ εὐρυτάτῃ καὶ ἐξόχῳ γνώσει τῆς καλλιτεχνίας, μεθ' ὧν ὁ κ. Βίγκελμαν ἐπελήθη τοῦ ἔργου, εἰργάσθη καὶ μετὰ τῆς εὐγενοῦς πεποισίσεως τῶν ἀρχαίων καλλιτεχνῶν, οἵτινες πᾶσαν τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν ἐν τῷ κυριωτέρῳ ἐχρησιμοποιοῦν σημείῳ, εἴτε μετὰ μεμελετημένης σχεδὸν ἀμελείας πραγματευόμενοι τὰ δευτερεύοντα, εἴτε καθ' ὀλοκλήριαν καταλείποντες αὐτὰ εἰς τὴν πρώτην τυχούσαν ξένην χεῖρα.

Δὲν εἶναι μικρὸς ἔπαινος ὅτι τοιαῦτα μόνον διεπράξαντο σφάλματα, ἅτινα πᾶς τις ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ. Τὰ σφάλματα ταῦτα ὑποπίπτουσιν εἰς τὸ βλέμμα ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιτροχάδῃ ἀναγνώσει ἢ δέ τις ὀφείλῃ νὰ σημειώσῃ αὐτά, δεόν νὰ γίνῃται τοῦτο μετὰ τῆς προθέσεως τοῦ νὰ ὑπομνησθῇ εἰς τινὰ πρόσωπα, ἅτινα μόνον φηροῦσιν ὅτι ἔχουσιν ὀφθαλμούς, ὅτι εἶναι ἀνάξια σημειώσεως.

Ἦδῃ ἐν τοῖς περὶ τῆς μιμνήσεως τῶν ἑλληνικῶν καλλιτεχνημάτων συγγραμμάσιν αὐτοῦ ὁ κ. Βίγκελμαν παρεπλανήθη ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ Ἰουνίου. Ὁ Ἰούνιος εἶναι λίαν ἀπατηλὸς συγγραφεὺς· τὸ ὅλον αὐτοῦ ἔργον ἀποτελεῖ κέντρονα· ἐπεὶ δὲ πάντοτε θέλει νὰ ὀμιλῇ διὰ τῶν λέξεων τῶν ἀρχαίων, ἐφαρμόζει οὐχὶ σπανίως ἐξ αὐτῶν χωρία ἐπὶ τῆς ζωγραφικῆς, ἅτινα, ἐν ᾧ μέρει εὐρίσκονται, περὶ παντὸς ἄλλου πραγματεύονται ἢ περὶ ζωγραφικῆς.

Ὅταν π. χ. ὁ κ. Βίγκελμαν θέλῃ νὰ διδάξῃ ὅτι διὰ τῆς ἀπλῆς ἀπομιμνήσεως τῆς φύσεως τοσοῦτον ὀλίγον τὸ ὑψίστον σημῆον ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ ὅσον καὶ ἐν τῇ ποιίσει ἐπιτυγχάνεται, ὅτι ὅτε ποιητῆς καὶ ὁ ζωγράφος ὀφείλει τὸ ἀδύνατον μᾶλλον, ὅπερ ἀπίθανον τυγχάνει, ἢ τὸ ἀπλῶς δυνατόν νὰ ἐκλέξῃ, προστίθῃσι: «Τὸ δυνατόν καὶ τὸ πραγματικόν, ὅπερ ὁ Λογκίνος ἀπαιτεῖ ἀπὸ ζωγράφου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ παρὰ τῷ ποιητῇ ἀπίστευτον, δύναται κάλλιστα ὡς ἐκ τούτου νὰ ὑψίσταται»· ἀλλὰ προτιμώτερον θὰ ἦτο νὰ παραληφθῆ ἢ προσθῆικη αὕτη· διότι παρίστανσι τοὺς δύο μεγάλους περὶ τὴν καλλιτεχνίαν κριτὰς ἐν ἀβασίμῳ ἀντιφάσει· εἶναι ψευδὲς ὅτι τοιαῦτα ποτε ὁ Λογκίνος ἐξέφρασε· λέγει μὲν τι παραπλῆσιον περὶ τῆς ρητορικῆς καὶ τῆς ποιήσεως ἀλλ' οὐδὲν περὶ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς ζωγραφικῆς. Ὡς δ' ἔτερόν τι ἢ ρητορικὴ φαντασία βούλεται καὶ ἔτερον ἢ παρὰ ποιηταῖς, οὐκ ἂν λάθοι σε, γράφει τῷ Τερεντιανῷ αὐτοῦ, οὐδ' ὅτι τοῖς μὲν ἐν ποιίσει τέλος ἐστὶν ἐκπληξίς, τοῖς δ' ἐν λόγοις ἐνάργεια. Καὶ πάλιν· οὐ μὴν ἀλλὰ τὰ μὲν παρὰ τοῖς ποιηταῖς μυθικώτερον ἔχει τὴν ὑπερέκπτωσιν καὶ πάντῃ τὸ πιστὸν ὑπεραίρουσαν· τῆς δὲ ρητορικῆς φαντασίας κάλλιστον αἰετὶ ἔμπρακτον καὶ ἐνάληθες. Μόνον ὁ Ἰούνιος ὑπεισάγει τὴν ζωγραφικὴν ἀντὶ τῆς ρητορικῆς, παρ' αὐτῷ δὲ καὶ οὐχὶ παρὰ τῷ Λογκίνῳ ἀνέγνω ὁ Βίγκελμαν²: praesetium cum Poeticae phantasiae finis sit ἐκπληξίς, Pictorae vero ἐνάργεια. Καὶ τὰ μὲν παρὰ τοῖς ποιηταῖς, ut loquitur

idem Longinus κτλ. Κάλλιστα· οὗτοί εἰσιν οἱ λόγοι τοῦ Λογκίνου οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ὑπ' αὐτοῦ γραφομένων.

Ταῦτὸν συνέδη αὐτῷ καὶ διὰ τῆς ἐπομένης παρατηρήσεως: «Πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι, λέγει! καὶ αἱ στάσεις τῶν ἑλληνικῶν μορφῶν, αἵτινες δὲν ἐχαρακτηρίζονται ὑπὸ τοῦ χαρακτῆρος τῆς συνθέσεως, ἀλλ' ἦσαν λίαν πυρῶδεις καὶ ἄγαν ἀγριωπαί, ὑπέπιπτον εἰς σφάλμα, ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι καλλιτέχνη ἐκάλουν παρένθυρον». Οἱ ἀρχαῖοι καλλιτέχνη; Τοῦτο μόνον διὰ τοῦ Ἰουνίου δύναται ν' ἀποδειχθῇ· διότι παρένθυρος ἦτο ρητορικὴ τεχνικὴ λέξις καὶ τοῦτο ἴσως φαίνεται ἐξυπονοοῦν τὸ παρὰ τῷ Λογκίνῳ χωρίον, ὡς μόνον τῷ Θεοδώρῳ ἴδιον.² Τοῦτῳ παράκειται τριῖτον κακίας εἶδος ἐν τοῖς παθητικοῖς, ὅπερ ὁ Θεόδωρος παρένθυρον ἐκάλει· ἐστὶ δὲ πάθος ἄκαιρον καὶ καινόν, ἐνθα μὴ δεῖ πάθους· ἢ ἄμετρον, ἐνθα μετρίου δεῖ. Ἀμφιδάλλω μάλιστα, ἂν ἐν γένει ἐπιτρέπται ἢ εἰς τὴν ζωγραφικὴν μεταβίβασις τῆς λέξεως ταύτης, διότι ἐν τῇ ρητορικῇ καὶ τῇ ποιίσει ὑπάρχει πάθος, ὅπερ δύναται νὰ ἐνταθῇ, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν χωρὶς ν' ἀποθῇ παρένθυρον, μόνον τοῦ ὑψίστου πάθους, ἐνθα μὴ δεῖ, ἀποτελοῦντος παρένθυρον. Ἐν τῇ ζωγραφικῇ ὅμως τὸ ζωηρότατον πάθος ἄπέβαινε πάντοτε παρένθυρον, κἂν ἔτι ἠδύνατο νὰ συγχωρηθῇ διὰ τῶν περιστάσεων, ἐν αἷς τὸ ἐκφράζον αὐτὸ πρόσωπον, διατελεῖ.

Κατὰ τὸ φαινόμενον λοιπὸν διάφοροι ἀνακρίβειαι ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς καλλιτεχνίας παρήχθησαν ἀπλῶς ἕνεκα τοῦ ὅτι ὁ κ. Βίγκελμαν ἐν τῇ σπουδῇ αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ συμβουλευθῇ τὸν Ἰούνιον καὶ ὄχι τὴς πηγὰς αὐτάς. Π. χ. ὅταν θέλῃ διὰ παραδειγμάτων νὰ καταδείξῃ ὅτι παρὰ τοῖς Ἑλλήσι πᾶν τὸ ἐξοχὸν νὰ παντοειδέσι τέχναις καὶ ἐργασίαις ἰδιαζόντως ἐξετιμᾶτο καὶ ὅτι ὁ ἄριστος ἐργάτης ἠδύνατο καὶ ἐν τῷ μικροτέρῳ πράγματι ν' ἀπαθανάτισθαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, παρατίθησιν ἐν ἄλλοις καὶ τὸ ἐξῆς³ «Γινώσκωμεν τὸ ὄνομα ἐργάτου ἀκριβεστάτων ζυγῶν ἢ πλαστίγων, καλουμένου Παρθενίου.» Ὁ κ. Βίγκελμαν θὰ ἀνέγνω πάντως τὰς λέξεις τοῦ Ἰουβενάλου, εἰς αἷς ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀναφέρεται Lances Parthenio factas, μόνον ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Ἰουνίου, διότι ἂν αὐτὸν τοῦτον τὸν Ἰουβενάλου εἶχεν ὑπ' ὄψει δὲν θὰ παρεπλανᾶτο ὑπὸ τοῦ διφορομένου τῆς λέξεως Lanx. ἀλλ' ἀμέσως ἐκ τῆς συναφείας θ' ἀνεγνώριζεν ὅτι ὁ ποιητῆς οὐχὶ ζυγοῦς καὶ πλαστίγγας ἐνόει ἀλλὰ πινάκια καὶ τριβλία ἐνοεῖ. Ὁ Ἰουβενάλου παρίστανσι δὲ τὸν Κάτουλον ὅτι ἐν ἐπικινδύνῳ θυέλλῃ ἐν τῇ θαλάσσῃ πρᾶττει ὡς ὁ κάστωρ, ὅστις δάκνει τὰ καιρία αὐτοῦ, ἵνα σώσῃ τὴν ζῶν ἀπὸ ἐκείνου, ὅπερ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ρίπῃ εἰς τὴν θάλασσαν τὰ πολυτιμώτερα αὐτοῦ ἀντικείμενα ἵνα μὴ καταβυθισθῇ μετὰ τοῦ σκάφους. Τὰ πολύτιμα δὲ πράγματα περιγράφων λέγει ἐν ἄλλοις.

1) Von der Nachahmung der griech. Verke. etc. S. 23.

2) Τμήμα Β'.

3) Gesch. der Kunst Th I S. 136.

1) Περὶ ὕψους τμήμα ἰδ'. Ἐκδ. T. Fabri. σ. 36 — 39.

2) Pictura Veb. lil. I. cop. 4. p. 33.

Ille nec argentum dubitabat mittere, lances
Parthenio factas, urnae cratera capacem
Et dignum sitiente Pholo, vel conjuge Fusci.
Adde et bascaudas et mille escaria, multum
CaeIati, biberet quo callidus emtor Olynthi.

Τὰ ἐνταῦθα ἀναφερόμενα ἐν μέσῳ κυπέλλων καὶ λουπῶν Lances τί ἄλλο δύνανται νὰ ἦναι ἢ πινάκια καὶ τριβλία καὶ τί ἄλλο θέλει νὰ εἶπῃ ὁ Ἰουβενάλης ἢ ὅτι ὁ Κάτουλος ἔσριψεν εἰς τὴν θάλασσαν ὅλα τὰ ἀργυρᾶ αὐτοῦ ἐπιτραπέζια σκεύη, ἐν οἷς εὐρίσκοντο καὶ πινάκια ἐπεξεργασμένα ὑπὸ τοῦ Παρθενίου; Parthenius λέγει ὁ ἀρχαῖος Σχολιαστὴς Caelstoris nomen. "Ὅταν ὅμως ὁ Γραγκαῖος ἐν ταῖς εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο παρατηρήσῃσιν αὐτοῦ προστίθῃσι: Sculptor de quo Plinius, θὰ ἔγραψεν αὐτὸ τυχαίως, διότι ὁ Πλίνιος δὲν ἀναφέρει καλλιτέχνην ὑπὸ τοιοῦτον ὄνομα.

«Μάλιστα, ἐξακολουθεῖ ὁ κ. Βίγκελμαν, διεσώθη τὸ ὄνομα τοῦ σκυτέως, ὡς ἀποκαλοῦμεν αὐτόν, ὅστις κατεσκεύασεν ἐκ δέρματος τὴν ἀσπίδα τοῦ Αἰαντος». Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν δύναται ἐπίσης νὰ ἠρύσθη ἐκείθεν, ὅπου παραπέμπει τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ, ἢ τοῖ ἐκ τοῦ παρ' Ἡροδότου βίου τοῦ Ὀμήρου. Διότι, προσάγονται ἐνταῦθα πράγματι οἱ στίχοι τῆς Ἰλιάδος, ἐν οἷς ὁ ποιητὴς ἀποδίδει τὸ ὄνομα τοῦ Τυχίου εἰς τὸν σκυτέα τοῦτον, ῥητῶς ὅμως ταυτοχρόνως λέγεται ὅτι οὗ τ' ὡς ἐκαλεῖτο ἰδίως σκυτεὺς γνωστὸς τοῦ Ὀμήρου, εἰς ὃν διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ σημάνη τὴν φιλίαν καὶ εὐγνωμοσύνην: Ἄπέδωκε δὲ χάριν καὶ Τυχίῳ τῷ σκυτεῖ, ὃς ἐδέξατο αὐτὸν ἐν τῷ νέφει τείχει προσελθόντα πρὸς τὸ σκυτεῖον ἐν τοῖς ἔπεσι καταξέυξας ἐν τῇ Ἰλιάδι τοιάδε.

*Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε γέρον σάκος ἤτε πέργον,
Χάλκεον ἐπιταβόειον· ὁ οἱ Τύχιος κάμει τεύχων
Σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστος, ἴλη ἐνὶ οἰκείῳ ναίω*

Τὸ ἐναντίον λοιπὸν παρατηρεῖται ἐκεῖνον, ὅπερ θέλει νὰ διαβεβαιώσῃ ἡμῖν ὁ κ. Βίγκελμαν τὸ ὄνομα τοῦ σκυτέως, ὅστις κατεσκεύασεν τὴν ἀσπίδα τοῦ Αἰαντος εἶχε τοσοῦτον λησμονηθῆ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὀμήρου, ὥστε ἐκέκτητο πλήρη ἐλευθερίαν ὁ ποιητὴς νὰ παρεισαγάγῃ ἀντ' αὐτοῦ ξένον ὄλως ὄνομα.

Καὶ διάφορα ἄλλα μικρὰ σφάλματα ἀποτελοῦσι σφάλματα τῆς μνήμης ἢ ἀφορῶσιν εἰς πράγματα, ἅπερ προσάγει ὡς διὰσθησεις ἐν παρῶδῳ π. χ.

Ἡρακλῆς ἦτο καὶ οὐχὶ Βάκχος, ἐκεῖνος περὶ οὗ ἐδεμνύνετο ὁ Παρράσιος ὅτι ἐνεφανίσθη αὐτῷ, ὕψ' ἦν μορφήν ἐζωγράφησε τοῦτον.²

Ὁ Ταυρίσκος δὲν ἦτο ἐκ Ρόδου, ἀλλ' ἐκ Τράλλεων τῆς Λυδίας.³

Ἡ Ἀντιγόνη δὲν εἶναι ἡ πρώτη τραγωδία τοῦ Σοφοκλέους.⁴

1) Ἡροδότης βίος Ὀμήρου σ. 756. Ἔκδ. Wessel.

2) Gesch. der Kunst. Th. II. S. 353. — Plinius. lib. XXVI. sect. 4. p. 729 I. 47.

3) Gesch. der Kunst. Th. I. S. 176. — Plinius lib. XXXV. sect. 36. — Athenaeus. lib. XII p. 543.

4) Gesch. der Kunst. Th. II. S. 328.

Ἀπέχω ὅμως τοῦ νὰ συσσωρεύσω τοιαύτας μηδαμινότητας. Δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ θεωρηθῆ τοῦτο πόθος μομφῆς; ὁ γινώσκων ὅμως τὸν πρὸς τὸν κ. Βίγκελμαν σεβασμὸν μου δὲν θὰ ἐθεώρει αὐτὸ ὡς τοιοῦτον

ΟΛΓΑ ΛΑΖΑΡΙΑΟΥ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ.

Χρυσόβουλλον τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν.

Δημοσιεύσαντες ἐν τῷ Α' τόμῳ (σελ. 539—543 καὶ 602) τῆς ἐγκρίτου Ἐβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως τοῦ Νεολόγου διατριβῆν ἡμῶν περὶ Μετεώρων τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν μονῶν, δημοσιεύομεν ἔδῃ καὶ Χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου ὅπερ ἀντεγράψαμεν ἐκ τοῦ τοίχου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν Καλαμπάκῃ, ἅτε ἐνέχον τοπογραφικὰς τινὰς πληροφορίας, ἀναφερομένας εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαμπάκας

† Ἐπειδὴ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος¹ καὶ οἱ κληρικοί τῆς ἀγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Σταγῶν ἀνέφερον, ὅτι κέκτηνται δύο χρυσόβουλλα τοῦ αἰοδίου ἀγίου αὐθέντου καὶ βασιλέως κυροῦ Νικηφόρου τοῦ Βοτανιοάτου καὶ ἕτερον χρυσόβουλλον τοῦ αἰοδίου βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, δωρούμενα τῇ αὐτῇ ἐπισκοπῇ παροίκους ἐνουποστάτους μετὰ τῆς γῆς αὐτῶν, Ζευγάρια δεκαεννέα, καὶ ἐπέκεινα τῆς γῆς τοσοῦτων Ζευγαρίων ἑτέραν γῆν μωδίων χιλίων, ἥτις εὐρίσκειται ἐν τῷ χωρίῳ λεγομένῳ Κουβέλτζιον, εὐρίσκονται δ' ἐν αὐτῇ τῇ γῇ κατεχόμενα παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου καὶ τῶν κληρικῶν τῆς αὐτῆς ἐπισκοπῆς. Ὡσαύτως ἐνεφάνισαν τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ ὁ αὐτὸς ἀρχιερεὺς μετὰ τῶν ἐκείσε κληρικῶν τῆς αὐτῆς ἐπισκοπῆς προσταγματικῶν βασιλικῶν καὶ αὐθεντικῶν ἡμῶν διάφορον ἐπικυρωτικῶν, ὅ τις φαίη εἶναι τῶν προγεγραμμένων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων· ἐγγράφως τῇ βασιλείᾳ μου ἐδήλωε εἶναι τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Σταγῶν μετὰ τῶν αὐτοῦ κληρικῶν δεσπότης καὶ κατόχους τῶν ἀναγεγραμμένων ἐνουποστάτων παροίκων μετὰ τῆς γῆς αὐτῶν χωροῦσης Ζευγάρια δεκαεννέα καὶ ἐπέκεινα τούτων, ὅσα ἐν τῷ πρακτικῷ γεγραμμένα τυγχάνουσιν ἀκολουθῶς δὲ τούτοις ἐνεφανίσθησαν ὑπ' αὐτῶν καὶ πρακτικὰ οὐκ ὀλίγα σιγγίλια περὶ τῶν προσόντων τῇ ἀγιωτάτῃ ἐπισκοπῇ Σταγῶν ἐπικυρωτικὰ μετὰ χρυσοβούλλων τῶν πρὸ ἡμῶν βασιλέων καὶ ἑτέρων ἀναγραφῶν πάσης καὶ παντοίας δημοσιακῆς ζητήσεως τε καὶ δόσεως καὶ ὀχλήσεως καὶ ἐπηρείας καὶ ζημίας ἀνωτέρας διατηρεῖσθαι διαλαμβάνοντας πάντα τὰ ὑπὸ τὴν ἀγιωτάτην ἐπισκοπὴν τοὺς κληρικούς δηλαδὴ, τοὺς ἐνοίκους, τὰ χωρία, τὰ μοναστήρια καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐνορίαν αὐτῆς ὄντας ἱερωμένους Βλάχους τε καὶ Βουλγάρους καὶ Ἀρβανίτας, ταῦτα δὲ πάντα τὰ γεγενημένα κατὰ τὴν περι-

1) Περὶ τὸν πῶς δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκόπου.

ληψιν τῶν ἀναπεφωνημένων βασιλικῶν χρυσοβούλλων, καθὼ καὶ τὸ πρακτικὸν εἶδομεν καὶ ὑπέγνωμεν τοῦ Μανουῆ, τοῦ χρηματίσαντος τοῦ πράκτορος καὶ ἀναγραφῆως φέρον ἐπιβεβαίωσιν ὕψισθεν τοῦ πρωτοπατριῆου, σεβαστοῦ ὑπερτάτου Πράκτορος. Περιεῖχε δὲ τὸ τοιοῦτο πρακτικὸν διοικεῖσθαι τὴν ἐπισκοπὴν εἰς τὸ Παλαιόκαστρον¹ διακρατοῦσαν αὐτὸ καὶ περὶ τοὺς πρόποδας τούτου ἔχουσιν περιβόλαιον καὶ λόετρον σύνεγγυς τοῦ νεοῦ τοῦ ἁγίου Προδρόμου. ἔνθα καὶ ἡ βρύσις ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ αὐτοῦ Παλαιόκαστρον τὸ ἐμπόριον, ἐνῶ ἐδήλου τὸ αὐτὸ πρακτικόν, ὡς εἶχεν ἡ αὐτὴ ἁγιωτάτη ἐπισκοπὴ κληρικούς ἐνυποστάτους καὶ ἐνοίκους ἀνυποστάτους ἐξήκοντα πέντε καὶ μυλῶνας ὀλοκαίριους δύο καὶ μυλοθέσιον ἓν ἔτι δὲ εὐρομεν ἐν τῷ αὐτῷ πρακτικῷ καὶ τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῇ μονῆρια εἰς μετόχια ὄντα τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς, ἡ τε μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸ Ἀσπροπόταμον, ὡσαύτως εἰς μετόχια ταύτης, τούτων πάντων δεσπόζουσαν τὴν ἁγιωτάτην ἐπισκοπὴν Σταγῶν διώρισται ἐν ἐκείνῳ τῷ πρακτικῷ.

Εὐρομεν δὲ ἐν τῷ αὐτῷ πρακτικῷ καὶ τὴν περιοχὴν τῆς τοιαύτης Ἐπαρχίας ἀρχομένην ἐκ τοῦ χωρίου Τσερνιτσόβου² λεγομένου καὶ ἀναβαίνει εἰς τὴν ράχιν καὶ καταβαίνει εἰς τὸ Ξηρόρρευμα πλησίον τῆς Ἐλαταίνης³ καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ βουνὸν λεγόμενον Βλύμπι,⁴ καὶ καταβαίνει τὰ διάρραχα ἀνέρχεται πλησίον τοῦ Λοέτρον καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ βουνὸν τῆς Βουνάσας⁵ καὶ καταβαίνει ἕως Ξηροποτάμου τοῦ λεγομένου Σουτίτζα καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ ἕως εἰς τὸ Χλαπῶν σύνορον καὶ ἀνέρχεται πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν Μηλιάν,⁶ καὶ εἰς τὸν Ζυγόν⁷, καὶ Μποτζάραϊς⁷ καὶ καταντᾷ εἰς Γρεβενοσέλι,⁸ καὶ περὶ τὸν Ἀχελῶν ποταμὸν καὶ καταντᾷ εἰς τὸ χωρίον τὸ λεγόμενον Μουσίνα⁹, καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ Μυρόκοβον¹⁰, καὶ εἰς τὰ Ἰωρνήσια¹¹ καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ βουνὸν καὶ καταβαίνει εἰς τὸ χωρίον τοῦ Κορομοῦ¹², καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ χωρίον τὸ λεγόμενον Κοζιακόν¹³ καὶ καταβαίνει κατ' ἀνατολὴν εἰς χωρίον Ξυλικούς καὶ κατέρχεται ἕως βρύσεως τοῦ Μαυρονέρου καὶ ἀπέρχεται πρὸς Μεσημβρίαν μέχρι τοῦ λεγομένου Ἡμεροκλήματος, διαιροῦσα τὰ δίκαια τοῦ χωρίου Μερτζίου¹⁴ καὶ σχίζουσα τὸν δρυμῶνα, ἀνέρχεται πρὸς ἄρκτον καὶ καταντᾷ μέχρι τῶν ἀμπέλων τοῦ χωρίου Τραμπουχονίστας¹⁵, ὅθεν καὶ ἤρξατο τὸ πρῶτον.

Οἱ δὲ προσκεκλημένοι ὃ τε θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Σταγῶν καὶ οἱ κληρικοὶ αὐτοῦ ἤλθον τε καὶ παρεκάλεσαν ἵνα τύχουσιν ἐπὶ τούτοις τοῖς βασιλικῶν χρυσοβούλλοις καὶ πρακτικῶν τῶν παλαιῶν ἀναγραφῶν καὶ ἡμετέρου χρυσοβούλλου βεβαιωτικῶν πάντων τῶν προσόντων τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς, ἵνα μὴ ἀπὸ τῆς πολυετίας εἰς λήθην τὰ τοιαῦτα ἔλθωσιν. Ἡ δὲ Βασιλεῖα μου τὴν παράκλησιν καὶ αἰτήσιν αὐτῶν εὐμενῶς προσδεξαμένη τὸν παρόντα χρυσοβούλλον ἐπιχορηγεῖ καὶ ἐπιβραβεύει αὐτοῖς, δι' οὗ προστάσει καὶ διορίζεται ἵνα κατέχη αὐτὰ καὶ νέμηται μέχρι τοῦ νῦν καθὼς ἔχει ἀνεκθῆν ἐξ ἀρχῆς εἰς ταῦτα δίκαιον, καὶ ἔχη ἄδειαν

ποιεῖν εἰς σύστασιν καὶ βελτίωσιν αὐτῶν, καθὼς ἔχει βουλήσεως καὶ δυνάμεως· ἐκδουλεύωσι δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι κληρικοὶ, καθὼς εἰσι τεταγμένοι εἰς τὴν τοιαύτην ἐπισκοπὴν, ἀποδώσωσι δὲ πρὸς αὐτὴν τὸ ἀνήκον τέλος, ὅσοι ἔχουσιν ὑποτελῆ κτήματα καὶ οὐδὼς ἀντιτείνοντες εἰς τοῦτο.

Ὅθεν τῆσιν καὶ δυνάμει τῆς παρουσίας χρυσοβούλλου τῆς Βασιλείας μου κατέχη μὲν καὶ νέμηται τὰ εἰρημένα ἅπαντα, ὡς ἐκράτει καὶ ἐνέμετο, καθὼς καὶ ἀνωτέρω διείληπται· διατηρῆται δὲ ταῦτα ἀνώτερα καὶ ἀκαταζήτητα ἐπὶ πασῶν ἐπερχομένων δόσεων τε καὶ ζητήσεων, καὶ οὐδεὶς οὐ μήποτε τῶν ἀπάντων τολμήσῃ χεῖρα ἐπιβάλλειν ἐπ' αὐτοῖς πλεονεκτικὴν καὶ ἄδικον. Βούλεται γὰρ ἡ Βασιλεῖα μου ἀνενόηλητα καὶ ἀδιάσπαστα ἀπαντάσαι διατηρεῖσθαι ἀπὸ πασῶν τῶν ἐπερχομένων δημοσίων δόσεων τε καὶ ζητήσεων· ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐπεχορηγήθη καὶ ἐπεβραβεύθη διαληφθεὶς τὴν ἁγιωτάτην ἐπισκοπὴν Σταγῶν ὁ παρὼν χρυσοβούλλος τῆς Βασιλείας μου ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα μάρτιον τῆς νῦν τρεχούσης τετάρτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου († 1336), ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος

✠ Ἀνδρόνικος ἐν Χοιδῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Παλιολόγος

Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῆς ἐπισκοπῆς Σταγῶν, καλὸν νομίζομεν νὰ παραθέσωμεν ὧδε τὰ ὀνόματα τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἐπισκόπων Σταγῶν:

- 1) Βησσαρίων Α' τῷ 1367
- 2) Παῖσιος ὁ Ἀσπροποταμίτης » 1515
- 3) Βησσαρίων Β' ὁ μετὰ ταῦτα Λαρίσης. » 1549
- 4) Νεόφυτος Α' ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Βησσαρίωνος. » 1567
- 5) Ἰωάσαφ, ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιγραφή Σταγῶν. » 1573
- 6) Διορύσιος » 1602
- 7) Ἀρσένιος » 1714
- 8) Γαβριήλ, ἡγούμενος τῆς Τσοῦκας τῶν Ἰωαννίνων. » 1815
- 9) Ἀρθίμιος, ὁ ἐξ Ἰωαννίνων ἐξωσθεὶς. . . » 1820
- 10) Νεόφυτος Β' ὁ Μιτυληναῖος. » 1821
- 11) Κήρυλλος, ὅστις μετὰ ταῦτα ἐγένετο μοναχὸς ἐν Ἀθῶν ἔνθα καὶ ἀπέθανε τῷ » 1869
- 12) Θεόφιλος ὁ μετὰ ταῦτα Σισανίου. . . » 1870
- 13) Κλήμης. » 1874
- 14) Μελέτιος, ὁ ἄρτι ἀποβιώσας συνοδικὸς ὢν ἐν Ἀθήναις. » 1890

Ὁ ὑπ' ἀριθ. 1) Βησσαρίων ὁ Α' ἀναφέρεται ἐν τῷ χρονικῷ τῆς μονῆς τοῦ Μετεώρου, τῷ ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ «Ἐβδομαδιαία Ἐπιθεωρήσει τοῦ Νεολόγου (σ. 539--543) τοῦ Α' τόμου δημοσιευθέντι. Ὁ δὲ ὑπ' αὐξῶντα ἀριθ. 5 Ἰωάσαφ ἀναφέρεται ἐν Ἐκκλησιαστικῇ ἐπιγραφῇ Σταγῶν. Ἀγνοοῦμεν τοὺς ἐπισκοπικούς καταλόγους τοῦ Σ. μητροπολίτου Ἀρκαδίας κ. Ἀρθίμιου Ἀλεξούδη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1) Παλαιόκαστρον ἔστιν ἡ νῦν θέσις τῆς Καλαμπάκας. Πιθανῶς τότε ἐσφίζοντο ἀρχαῖα ἐρεῖπια τοῦ Αἰγινίου, περὶ οὗ ἴδε ἐν τῷ Α' τόμῳ, (ἐνθα ἀνωτέρω). Ἡ ἐπισκοπὴ πιθανῶς κατέτελλε τὴν ἀκρόπολιν, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐν τῷ παρόντι Χρυσοπούλλῳ φράσις «διακρατοῦσαν αὐτὸ καὶ περὶ τοὺς πρόποδας τούτου ἔχουσαν περιβόλιον καὶ λόετρον (= λουτρόν;)». Ἡ ἐπισκοπὴ ἔκειτο ὅπου νῦν ὁ σφίζόμενος ναὸς ἐν Καλαμπάκᾳ καὶ τιμώμενος τότε μὲν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Προδρόμου, νῦν δὲ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἐγγύς τοῦ ναοῦ κεῖται ἡ ἐν τῷ Χρυσοπούλλῳ ἡμῶν βρύσις, ἐν ἣ ἐντετυγίσται ἐπιγραφή, ἐν ἣ ἀναγράφεται, ὅτι ὁ δῆμος Αἰγινέων ψηφίζει τιμὰς εἰς τὸν αὐτοκράτορα Σεπτίμιον Σευήρον καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Καρακάλλαν. Ἡ ἐκκλησία εἶναι βυζαντινῆ τρισυπόστατος βασιλικὴ μετ' ἀρχαίων κίωνων, ἐξ ὧν δύο πρασίνου χρώματος (verde antico) εἶναι πολυτιμώτατοι. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ὑπάρχει μαρμαρίνος ἄμβων παρεμπερῆς πρὸς τὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, τὸν περιγραφέντα ὑπὸ τοῦ Παύλου Σιλεντιαρίου. Δύο ἀλλήλας ἀντικρύζουσαι κλίμακες φέρουσιν ἐπ' αὐτοῦ καὶ 4 κίονες ὑποσπάζουσι τὸν οὐρανόν, οἱ τινος τὸ ὄρατον λευκὸν μάρμαρον ἦτο ἄξιον βελτίονος ἐργασίας, κατὰ τὸν Using (Thessal.). Ἐνεπιγράφοι δέ τινες πλάκες ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ εἰσιν ἐντετοιχημέναι ὡς καὶ τινὰ ἀνάγλυφα.

- 2) Ἐφ' ὅσον γ' ἡμεῖς ἴσμεν τοιοῦτον χωρίον δὲν ὑπάρχει.
- 3) Σκλατίνας νῦν. Πρὸς ΝΑ τῆς Καλαμπάκας κείμενον.
- 4) Βλέμπι. — Τοιαύτῃ ὀνομασίᾳ δὲν σφίζεται νῦν.
- 5) Βουνάσα. — Σφίζεται τοιαύτῃ ὀνομασίᾳ.
- 6) Μηλέα. — Κοιμώπολις πρὸς τὸ ΒΑ. τῆς Καλαμπάκας κειμένη ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.
- 7) Ζυγός. — Ὁ Πίνδος, οὗτω καὶ νῦν καλούμενος· αὐτῷ ὑπάρχει καὶ χάρι τοῦ Ζυγοῦ.
- 8) Μπουτζάσα. — Ἄγνωστος αὕτη ἡ θέσις.
- 9) Γρεβενόσλι. — Σφίζεται καὶ νῦν τὸ χωρίον τοῦτο.
- 10) Μουσίνα. — Χωρίον μὴ σφίζόμενον νῦν.
- 11) Μυρόκορον. — Ἄγνωτὸν ὑπάρχει τοιοῦτο χωρίον.
- 12) Κορνῆσια. — Θέσις ἡ χωρίον; Τοιαύτῃ ὀνομασίᾳ νῦν δὲν σφίζεται.
- 13) Κορμῶ. — Θέσις νῦν ἀγνωστομένη.
- 14) Κοζιᾶκόν. — Νῦν Κοζιᾶκας, μία τῶν κορυφῶν τοῦ Πίνδου.
- 15) Τραμπουχοῖστα. — Χωρίον μὴ σφίζόμενον νῦν.

Ἐπιτύχοντες ἐσχάτως ἀγασματάριον χειρόγραφον χρονολογούμενον ἀπὸ τοῦ 1569, ἐν ᾧ πρὸς τοὺς ἄλλοις ἀναγράφονται καὶ πολυτιμώτατα ἱστορικὰ εἰδήσεις, ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀλμυροῦ καὶ τὴν καθόλου Θεσσαλίας. Εἶναι γεγραμμένον μετ' ἀπαραμίλλου τέχνης καὶ ὀρθογραφίας καὶ δεδεμένον ζύλω καὶ δέματι. Ἐξ αὐτοῦ κατ' ἐκλογὴν δημοσιεύσομεν τεμάχια ἐν τῇ τοῦ Ν. Ε. Ε., τὰ μᾶλλον περιεργα.

Ἐν Ἀλμυρῷ 1894.

Ν. Ι. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΤΟ ἘΛΕΥΘΕΡΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ ἐν Κωνσταντινουπόλει. — Ἡ χιλοστὴ παράστασις τῆς Mignon καὶ ὁ A. Thomas.

Μεγίστην περιποιήσατο τιμὴν ὁ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα θεσπέσιος ὕμνος τῷ Ἐλευθέρῳ Θεάτρῳ (Théâtre-libre), καταλαβὼν τῇ παρελθούσῃ ἐβδομαδί τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν ταῖς στήλαις ταύταις· καλλιτέχνημα τὸν θεὸν τοῦ φωτὸς ἐξυμνοῦν, ὑπὸ τῶν ἐξόχων ἠρώων τῆς καλλιτεχνίας δημιουργηθέν, καλλιτεχνίας ὅλας ἀντικειμένης πρὸς τὴν τοῦ ἰδρυτοῦ τοῦ Ἐλευθέρου-Θεάτρον κ. Antoine, ὅστις οὐ μόνον παρεργασίαν τὸ καλόν, ἀλλὰ προήλθεν εἰς τὸ μέσον μαχόμενος κατ' αὐτοῦ καὶ τὸ θέατρον ὑποδιδάζων δι' ἀθετήσεως τῶν ἀρχῶν, ὅς οἱ μεγάλοι τῆς ἀρχαιότητος ἄνδρες ἔθεντο,

διεκέρυξε δὲ ἡ συμπαθὴς μῦσα τοῦ Schiller καὶ ἡ ὑπέροχος νῦν δραματικὴ διάνοια τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ. Τὸ ἀσύστατον δόγμα τοῦ κ. Antoine, ὅτι τὸ θέατρον πρέπει νὰ ἦ ἀντιγραφὴ τῆς πραγματικότητος ἐν τε τῇ ὑποκρίσει καὶ τῷ δράματι, δικαίως κατεδίκασεν ἡ τοῦ κατ' ἐξοχὴν φιλοκάλου λαοῦ κριτικὴ, ἢ μὴ ὑπὸ στιγμιαίων ἐντυπώσεων παρασυρμένη, ἀλλ' ἀποφαινομένη ἐπὶ τῇ βάσει ὀρισμένων ἀρχῶν, ὑπὸ τῶν ἐπιφανῶν μυστῶν τῆς τέχνης τοῦ καλοῦ καθιερωθειῶν, προερχομένων δὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ κριτικὴ κατεδίκασε τὸ ἔργον τοῦ αὐτοκληθέντος ἀναμορφωτοῦ τοῦ θεάτρον, ταῦτα δὲ ἠκολούθησε τὸ κοινὸν τῆς γαλλικῆς πρωτεύουσας, ὅπερ τὴν ἀποστροφὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ Ἐλευθέρου-Θεάτρον φανερώς ἐξεδήλωσε διὰ τῆς ἀγανακτήσεως αὐτοῦ κατὰ βασάνου καὶ τραυματισμοῦ πραγματικοῦ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, τραυματισμοῦ δι' οὗ καὶ αἷμα ἀληθὲς ἔρρευσεν, ἢ δὲ ἀντιπροσωπεύουσα αὐτὸ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ κατεδίωξε τὸν δράστην, ὃν τὸ δικαστήριον κατεδίκασεν. Φαντάσθητε καλλιτεχνίαν ἐκδηλουμένην διὰ τραύματος ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ μὴ φρυξήτε. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὑποκρίσεως, τὰ περὶ τῶν ἔργων δὲ τῶν ἀναδιδοθέντων ἐπιτίτῃ σκηνῆς οὐχὶ εὐνοϊκώτερα ἐγένοντο. Ἐπιδιῶκων τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδραστησῶν ἀρχῶν διεκέρυξεν ὅτι ἀποδέχεται ἔργα νέων συγγραφέων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ συντεταγμένων, ἔργα ἅπερ πάντα τὰ ἄλλα θεάτρα ἀπέρριπτον. Καὶ ἰδοὺ ὁ σκοπὸς τοῦ θεάτρον ὀρθοῦνατρέπεται καὶ μεταβάλλεται τοῦτο εἰς ἀποφώλιον τέρας, δῶμα, ἐν ᾧ ἄνευ συμπεράσματος, ἄνευ σκοποῦ ἐπὶ τῇ ἀρνήσει παντὸς κανόνος τῆς τέχνης, ἐκτυλιζόμενα πράξεις τοῦ καθημερινοῦ παρισινοῦ βίου, περιεδωλημένοι τὸν τύπον τῆς ἀνθρωπικότητος. Ὁ ναὸς μεταβάλλεται εἰς καπιλεῖον. Τοῦτο τὸ κατόρθωμα τῆς σχολῆς τοῦ Antoine, τοῦ εἰς ἐλευθέραν Κέρκυραντὴν σκηνὴν καταστήσαντος. Ὑπὸ τὴν τοιαύτην ἐποψὴν ὁμολογοῦμεν ὅτι εἶνε ἀναμορφωτὴς, ἀνεμόρφησε πράγματι τὸ θέατρον ἵνα καταρτίῃ αὐτό. Ἀλλ' ἡ κοινὴ συνείδησις ἐξηγέρθη, ἐπέβαλε τὸ ναυάγιον τῶν ἀρχῶν τοῦ Antoine οὐ μόνον ἐν Παρισίῳ ἀλλὰ καὶ ἐν Βερολίῳ, Κοπεγχάγῃ καὶ ἀλλοῦ, ὅπου ἐτόλμησαν νὰ προβάλωσι τὸ πρόσωπον αὐτῶν. Ὁ δὲ κ. Antoine, ἐν ᾧ χρόνῳ ἐν Παρισίῳ πάντα τὰ θεάτρα λειτουργοῦσι καὶ σπουδαίας ποιοῦνται εἰσπράξεις, τῆς ἐποχῆς τῶν καλλίστων οὔσης, σπεύδει εἰς περιουσίας ἀνά τὰς γαλλικὰς ἐπαρχίας καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Οὐδαμῶς μέλει ἡμῖν τίνων ἕνεκα λόγων κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς Independance Roumaine ἀναγραφέντα τὸ Ἐλευθέρου-Θεάτρον ἐστέθη ὑπὸ ἐπιτυχίας ἐν Βουκουρεστίῳ ὅπερ μέλει ἡμῖν ἐστὶν ὅτι ἐν τῇ ἡμετέρῃ πόλει ἐγένετο τοῦτο δεκτὸν μετὰ ψυχρότητος, ὀλίγιστα δὲ τῶν ἡμετέρων οἰκογενειῶν ἐτίμησαν αὐτό. Τὸ τοιοῦτο λίαν ἐπέρρωσε τὰς γενικὰς ιδέας περὶ τοῦ φιλοκάλου τῆς ἡμετέρας κοινωνίας καὶ τῶν αὐστηρῶν αὐτῆς ἀρχῶν, ἀφ' ὧν ὡς πατρογονικῶν καὶ πατρικῶν οὐδὲως ἀφίσταται.

Ἔθνος τὰ πρότυπα τοῦ θεάτρον ἔχον, ἔθνος τοὺς πατέρας τῆς δραματικῆς ποιήσεως, τοὺς Αἰσχύλους, Σοφοκλεῖς καὶ Εὐριπίδας ἀναπέμψαν, στρέφει τὰ νῶτα πρὸς τὴν ἠθοφθόρον τέχνην. Καὶ εἶνε δίκαιον.

Τίνα εἰσὶ τὰ ἔργα, ἅτινα ἐδίδαξεν ὁ θιασὸς τοῦ κ. Antoine ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρον Μνηματακίων;

Πρώτον παρέχεται ἡ *Blanchette* τοῦ *Eugène Brieux*, ἥτις δὲν ἔτυχε ἐπιτυχίας. Ἡ *Blanchette* ἐμαρτύρησεν ἀληθῶς πρόσοδον, διότι τὸ θέμα ὅπερ ἔχει εἶναι θέμα ἐνδιαφέρον, προκειμένου περὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ παιδείας τῶν κορασίων. Ἡ *Elise* ἀνωτέραν τῆς θέσεως τῶν γονέων αὐτῆς ἔτυχε παιδείας, ἐφ' ᾧ καὶ ἀρνεῖται νὰ ὑπηρετῇ ἐν τῷ οἰνοπωλείῳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς λέγουσα τῷ πατρὶ *Boussel* «Διατί μοι ἔδωκας τὴν ἀνατροφὴν ταύτην, θέλων νὰ με καταστήσῃς ὑπηρετρίαν οἰνοπωλείου; Διατί μοι ἐνέπνευσας τὴν ἐπιθυμίαν κομψοτέρου καὶ εὐγενεστέρου βίου, ἐπιθυμῶν νὰ με κρατήσῃς παρὰ σοί, ἐν τῷ κύκλῳ τούτῳ;». Ἡ σκηνὴ αὕτη ὁμολογουμένως εἶνε ἐπιτυχὴς καὶ καλῶς διεξηγημένη. Ἡ κόρη ἀπέρχεται, τοῦ πατρὸς διακηρύσσοντος πανηγυρικῶς ὅτι αὕτη οὐδέποτε θὰ τύχῃ χάριτος παρ' αὐτοῦ. Ἐνταῦθα λέγει ἡ δευτέρα πρᾶξις τῆς τριπράκτου ταύτης κωμωδίας, ἥτις εὐπρόσθετον δότε τὸ πρῶτον ἐδιδάχθη ἐν *Παρισίῳ* κατὰ τὸ ἔτος 1892, ἀλλ' ἀμφοτέραι αὐταὶ αἱ πράξεις στεροῦνται δράσεως καὶ χαρακτήρων εὐκρινῶς διαγραφόμενων, ἡ δὲ τρίτη πρᾶξις τὸ πᾶν καταστρέφει.

Ἄλλο ἔργον ἦν ἡ *Dupe*, κωμωδία πεντάπρακτος τοῦ *Γεωργίου Ancey*, διδασκεία τὸ πρῶτον κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1891 ἐν *Παρισίῳ*. Ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς εἶνε τῶν νεαρῶν συγγραφέων, οὓς εἰς ἤλικον ἤγαγεν ὅπως σκοτίσῃ ὁ κ. *Antoine* καὶ δε παρέιχεν ἐλπίδας διακριθεὶς ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ ἔργῳ ἐπὶ παρατηρητικῆ πνεύματι, ἀλλ' ὅς διεψεύσθη τὰς περὶ αὐτοῦ ἐλπίδας, διότι ἡ *Dupe* ἐστέθη ὑπὸ πλήρους ἀποτυχίας. Ἐν αὐτῇ οὐδὲν τῶν προσώπων οὐδέποτε σχεδὸν λέγει ὅ, τι λέγεται ἐν τῷ συνήθει βίῳ, δοθέντος τοῦ χαρακτήρος, τῆς ἀνατροφῆς, τῆς περιουσίας καὶ τῆς καταστάσεως ἐν ᾧ εὐρίσκεται τοῦτο.

Ἡ *Tante Leontine*, ἥτις ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. *Antoine* δύναται νὰ λογιθῆ ὡς τὸ κρεῖττον τῶν διδασκόντων ὡς δὴποτε μεγάλων ἔργων, ἀτε καλῶς διεξαγομένη καὶ διατυπούσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον χαρακτήρα, ἀλλ' ὅποιον τὸ θέμα αὐτῆς, τίς ὁ σκοπὸς αὐτῆς; Ἀγωνίζεται ν' ἀποδείξῃ ὅτι πρὸ τῶν χρημάτων καὶ αὐτὴ ἡ οἰκογενειακὴ τιμὴ ἐπὶ τέλους, μεθ' ὅλας τὰς ἀντιστάσεις τοῦ γηραιοῦ πατρὸς αὐτῆς, θυσιάζεται. Οὐδαμῶς ἐξαγνίζει τὸν πατέρα ὅτι δέχεται τὴν ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις περιπεσοῦσαν ἀδελφὴν, τὴν διὰ τούτων πλουτίσαν, τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ χάριν. Τίμιος χαρακτήρ οὐδέποτε. Ἄνευ μάλιστα ἀνάγκης πράττει τοιοῦτόν τι. Παραβληθῆτω ὁ *Brissot* παρὰ τῆ *Denise* τοῦ *Douma*.

Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων γαλλικῶν ἔργων ἰδίᾳ τῶν κωμωδιῶν *pour lever le rideau* ἡ *Boubourgoche*, ἔργον εἰς δύο πράξεις τοῦ *G. Courteline*, διδασκεία τὸ πρῶτον κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ γενομένη ἡ κυριωτάτη ἐπιτυχία τοῦ Ἐλευθέρου-Θεάτρου τῆς ἐποχῆς εἶνε ἡ μᾶλλον ἀξιοσημείωτος, καίπερ μὴ στερουμένη τῶν ἐλαττωμάτων τῆς σχολῆς αὐτῆς, μεθ' ὅλην τὴν ἀποπνεύσαν εὐφυσίαν καὶ λεπτότητα.

Τελευταῖον σχεδὸν ἀνεβίβασεν ὁ κ. *Antoine* ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου *Μνηματακίων* ἐκατέρου τῶν ἀντιζήλων μὲν συγγενῶν δὲ ἐξ ἀρχιτείας νορδωγιανῶν δραματικῶν *Henrik Ibsen* καὶ *Biörnsterne Biörnson* ἀνὰ ἓν ἔργον, τούτου μὲν τὴν *Failite*, ἔργον εἰς

πράξεις τέσσαρας διδασκὲν τὸ πρῶτον ἐν *Νορδωγίᾳ* κατὰ τὸ ἔτος 1873, κατὰ νοέμβριον δὲ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν *Παρισίῳ* ἐν μεταφράσει τῶν *Schiffmann* καὶ *Jacques Lemaire*, ἐκείνου δὲ τοὺς *Revenants*. Περὶ *Ibsen* καὶ *Biörnson* θὰ ἐπληροῦμεν πολλὰς σελίδας, ἀν ἐπεχειροῦμεν νὰ ὁμιλήσωμεν. Ἐν *Παρισίῳ* μόλις ἐν τοῖς ἐσχάτοις τούτοις χρόνοις ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. *Antoine* καὶ ἄλλων δευτερευόντων θεάτρων πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς περιεργείας τῶν *Παρισινῶν* ἐδιδάχθησαν ἔργα τινὰ αὐτῶν. Σὺν τῷ συμβολισμῷ αὐτῶν, ὅς καθίστησι τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν πολλοῖς δυσνόητα, εἰ μὴ ἀκατανόητα, αἱ πρωτότυποι ἀληθῶς ἀρχαὶ καὶ μάλιστα αἱ κοινωνικαὶ οὐδαμῶς δύναται νὰ τύχῃ τῆς γενικῆς ἐπιδοκιμασίας. Ὁ κ. *Antoine* ἀνεβίβασεν ταῦτα ἔργα, διότι συμβιβάζονται πρὸς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ, ἐπιθυλαξάμενος μάλιστα ὡς κατακλείδα τὴν *Failite*, ἥς μόνος ὁ διάλογος τῆς τρίτης πράξεως ἔχει ἀξίαν τινὰ, κατὰ τὰ ἄλλα δὲ οὐσὺν δράματος *réaliste*.

Τοιαῦτα ἐν ὀλίγοις τὰ ἔργα, ἅπερ ἀνεβίβασεν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας σκηνῆς ὁ θιάσος τοῦ κ. *Antoine* καὶ τοιοῦτος οὗτος. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὁ *Antoine* δὲν στερεῖται εὐφυσίας, οὔτε ὑποκριτικῆς τέχνης, ὡς ἐπίσης δὲν στεροῦνται τοιαύτης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἐργαζόμενοι ὑποκριταὶ τε καὶ ὑποκρίτριαι. Ἀλλ' αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ τοῖς ἄλλαις ἐπομένοις ἀρχαῖς, ταῖς ὁρθαῖς καὶ ὑπὸ τῶν αἰῶνων κυρουμέναις, δὲν δύναται νὰ εὐαρεστήσωσιν. Ὁμολογοῦμεν τὴν ἀμαρτίαν ἡμῶν.

Τὸ σπουδαιότατον θεατρικὸν γεγονός τῆς ἐποχῆς ἐν *Παρισίῳ* μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ *Falstaff* τοῦ *Bérth* ἐγένετο ἡ συμπλήρωσις χιλιάδος θριαμβευτικῶν παραστάσεων τῆς γλυκείας *Mignon* τοῦ *Ambroise Thomas*, τοῦ πρυτάνεως τῶν γάλλων μουσικῶν. Τὴν *Mignon* ἠκούσαμεν πολλακίς ὑπὸ τῶν εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐρχομένων γαλλικῶν θιάσων ἐκτελουμένην καὶ πολλακίς ἐνετρυφήσαμεν εἰς τὰς χάριτας αὐτῆς. Εἶνε κωμικὸν μελόδραμα εἰς πράξεις τρεῖς, δοθέν τὸ πρῶτον τῇ 5 (17 νοεμβρίου 1866). Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δὲ τῶν χιλίων παραστάσεων τὸ *Κωμικὸν-Μελόδραμα* τῶν *Παρισίων* ἔδωκε πανηγυρικὴν παράστασιν, ὁ δὲ μελοποιὸς τῆς *Mignon*, ὁ γηραιὸς *Thomas*, ἐδέξατο πλεῖστα θαυμασμοῦ καὶ συμπαθειῶν τεκμήρια.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΑΡΟΡΑΜΜΑΤΑ.

Ἐν τῇ μετρικῇ ἀναλύσει τοῦ εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ἔμνου τοῦ κ. *M. Παράνικα*, ἦν ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ προτέρῳ τεύχει, παρειδέθησαν τὰ ἐξῆς παροράματα:

Ἐξέπεσε πρῶτον ὁ δ' παλιῶν οὐοῦ. Εἶτα δὲ ἀναγνωστόν ἀντὶ «Διαίρεσις τῶν δύο βραχέων «Συναίρεσις τῶν δύο βραχέων γίνεται ὁ ἰσότημος κλπ.

Ἐ τῷ α' ἀποσπάσματι στίχ. δ' ἀντὶ προφαίνει ἀνάγ. προφαίνεις.

Ἐν τῷ β' ἀποσπάσματι στί. β' ἀντὶ θύγατρεις — θύγατρεις], στίχ. δ' ἀντὶ δαίσι, δαίσι. Ἐν τῷ γ' ἀποσπάσματι στίχ. ζ' ἀντὶ λεγῶ, λιγῶ, στίχ. θ' ἀντὶ χρυσέα, χρυσέ]α.